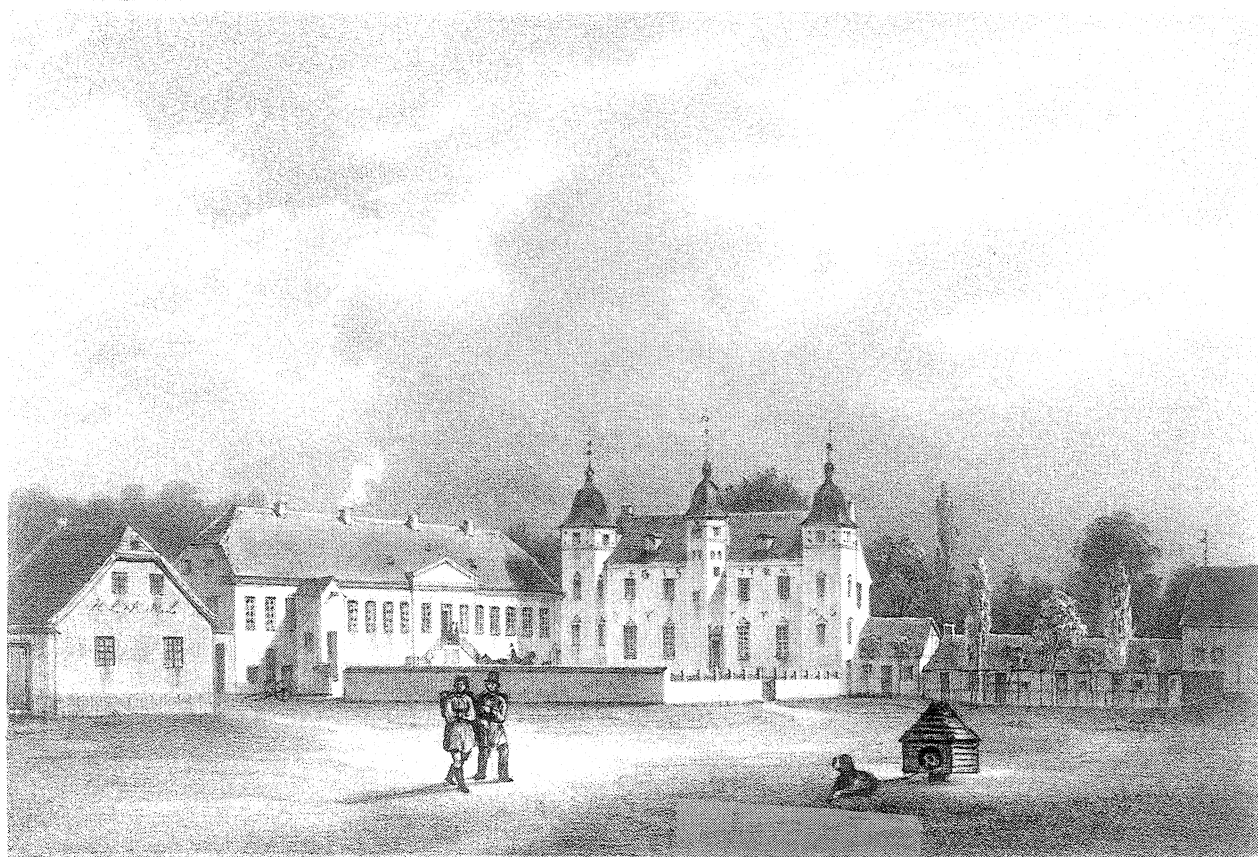

Kulturhistorie

Hovedgårdsregistrering i Fyns Amt

Odense kommune

Skemaer og kort

1995

Fyns Amt
Natur- og vandmiljøafdelingen

Forsidebillede: Hollufgård hovedgård

**Hovedgårdsregistrering
i Fyns Amt**

Skemaer og kort

Udgivet af: Fyns Amt
Natur- og vandmiljøafdelingen
Ørbækvej 100, 5220 Odense SØ
Telefon: 66 15 94 00

Kortmateriale:
Udgivet af **Fyns Amt**
Grundmateriale: KMS copyright

Tryk: Fyns Amt
ISBN 87 7343 221 0

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	side 1
Oversigtskort	side 2
Kommunekort	side 3
Blangstedgård	side 5
Dalum Kloster	side 17
Fraugdegård	side 29
Hollufgård	side 41
Lindved	side 53
Sanderumgård	side 65
Ålykkegård	side 77

FORORD

Igennem de senere år har Fyns Amt arbejdet med registrering af de kulturhistoriske forhold vedrørende 123 fynske hovedgårde. Amtet er nu nået til at kunne offentliggøre resultaterne. Den foreliggende rapport er den første udgivelse i afrapporteringen af de kulturhistoriske undersøgelser.

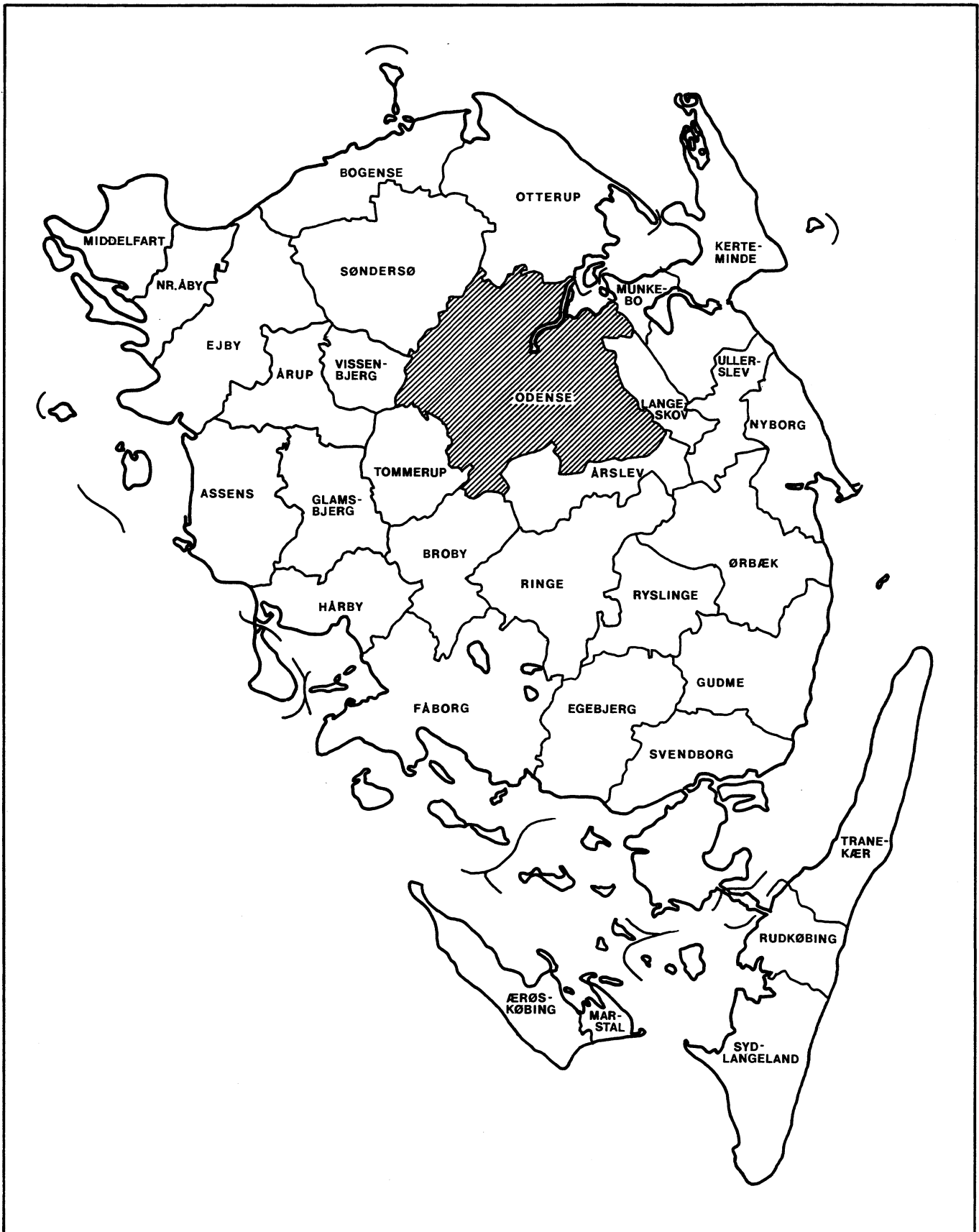
Der udgives i alt 25 kommunebaserede skemareporter, som formidler de grundlæggende kildeoplysninger, de vigtigste sammenfatninger samt væsentlige kort. Kun kommuner som rummer flere end 2 hovedgårde har deres egen rapport. Ullerslev er derfor trykt sammen med Nyborg, Nørre Aaaby med Middelfart og Munkebo med Langeskov. Marstal -, Ærøskøbing -, Tommerup - og Vissenbjerg kommuner indgår ikke i afrapporteringen, idet de ikke rummer nogen hovedgårde. Til skemaerne er udarbejdet en særskilt nøgle, og derudover publicerer Fyns Amt en sammenfattende rapport og en planlægningsrapport. Skemaoplysningerne er indsamlet af Odense Universitet/ Kerteminde Museum under ledelse af museumsinspektør, doktor phil. Erland Porsmose.

Det er Fyns Amts håb, at skemamaterialet kan blive til gavn for såvel forskere og lokalhistoriske interesserede, som offentlige administratorer mhp. planlægning. Skemaerne sammenfatter på systematisk måde al rimeligt tilgængelig viden, sat op så oplysningerne bliver sammenlignelige fra hovedgård til hovedgård. Herudover anvendelse et stort fond af detaljerede og svært tilgængelige oplysninger fra Erland Porsmoses private kildeoptegnelser.

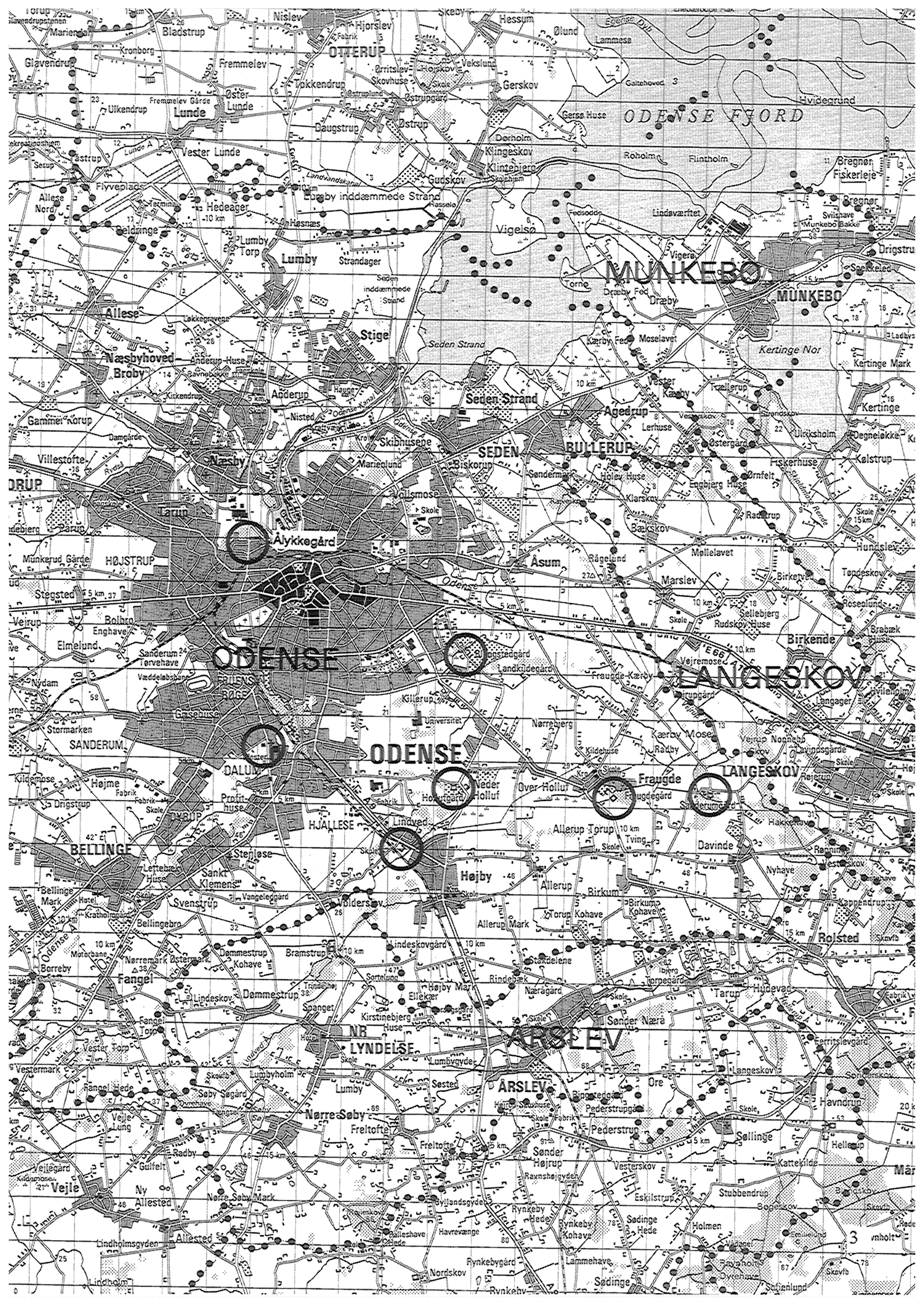
Nøglen forklarer punkt for punkt hvorfra skemaoplysningerne stammer, og hvori (de væsentligste) eventuelle kildekritiske problemer består. Derudover letter nøglen forhåbentligt forståelsen af det til tider ret indforståede fagsprog.

Det skal præciseres, at vurderingerne på skema 6 er udtryk for **en rent kulturhistorisk vurdering**, tilvejebragt på baggrund af skemaer og kort. Den er derfor ikke nødvendigvis udtryk for Fyns Amts endelige opfattelse af bevaringsværdierne og det planlægningsmæssige syn på de fynske hovedgårde.

Erland Porsmose, har udarbejdet den endelige vurdering. Stud.mag. Dorte Nørregaard Madsen og museumsinspektør Ellen Dalsgaard har indsamlet skemaoplysningerne, samt udarbejdet udviklingsbeskrivelser efter 1800.

Odense Kommune

Blangstedgård

Fyns Amt	Herred: Odense	Kommune: Odense	Sogn: Vor Frue
-----------------	--------------------------	---------------------------	--------------------------

Navn: Blangstedgård	Tidligere navn:
<p>Bemærkninger: Blangstedgård nævnes første gang i latiniseret form i 1309 som Blansueto. Denne form menes at være fejl-afskrevet fra den oprindelige kilde, således at "st" er blevet til "s". 1325 nævnt som Blangstedt. Forledet menes at være mandsnavnet Blaung, der betyder sort. Efterledet tved kommer af gl.dansk thwet, der betyder rydning eller fældet skov.</p>	

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: enestegård
<p>Bemærkninger: Blangstedgård tilhørte frem til reformationen Odense bispestol. 1540 blev den af kronen henlagt til det nystiftede Odense Gråbrødre Hospital, der drev den som ladegård. 1687 fik den anerkendelse som privilegeret sædegård. 1792 overgik den til privat eje.</p>	

Ejere:	
Odense bispestol	Fælles ejer med nabogårdene
1536 Kronen	Hollufgård 1798-1814
1540 Odense Gråbrødre Hospital	Fraugdegård 1865-1879
1792 A.C. von Heinen	
1814 Major Lassen	
1822 Ernst Lüders	
1865 V.T.Borchsenius	
1894 Niels Unger Nyborg	
1908 Carl Steenbach	
1915 Sjællands og Fyns udstykningsforening udlejet til Statens forsøgsvirksomhed i plantekultur.	
1985 Odense Kommune.	

Historiske tildragelser:

Fyns Amt	Herred: Odense	Kommune: Odense	Sogn: Vor Frue
-----------------	--------------------------	---------------------------	--------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Den nuværende hovedbygning ligger samme sted som den foregående, men er blevet forlænget mod sydøst og består kun af en enkelt fløj. En mindre del af voldgravene er bevaret mod nordøst.</p> <p>Avlsbygningerne er forsvundet og erstattet af to vinkelsidefløje til hovedbygningen. Hertil kommer en længe sydøst for hovedanlægget. Øst for vejen er der opført en del avlsbygninger.</p> <p>Møllen og mølledammen er forsvundet</p> <p>Bebyggelsesgraden er ændret noget ved nybebyggelse i udkanten af hovedgårdens jorder.</p> <p>Andre anlæg:</p> <p>Haveområdet er ikke bevaret</p> <p>Skove og vådområder:</p> <p>Ikke-agerarealer: Den overvejende del af jorden er opdyrket eller bebygget</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>		X	X	<p>Bygningerne istandsat og gravene opfyldt mellem 1822-52. Ændret og restaureret 1915 og 1917.</p> <p>Avlsbygninger opført 1912. Ændret og restaureret 1915 og 1917.</p>
		X		
			X	
			X	
<p>Tidspunkt for ændringer: Ændringerne ved hoved- og avlsbygninger er sket før 1883. Avlsgården har dog ikke helt fået sit nuværende udseende på dette tidspunkt. Den udgør sammen med hovedbygningen et lukket firefløjet anlæg. Umiddelbart nord for vandmøllen ligger der en vindmølle i 1883, som er forsvundet i dag. Ændringerne i ressourcerne er sket efter 1883.</p>				

Fyns Amt	Herred: Odense	Kommune: Odense	Sogn: Vor Frue
-----------------	--------------------------	---------------------------	--------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688	1778	18	1870	1903	1956	
Tønder hartkorn				19	19		29	29		
Bemærkninger:										

Fæstegodset

		1531	1662	1688	17 78	18	18	1903		
Tønder hartkorn		1252			319					
Bemærkninger:										

		1531	1662	1688	1778	18	18	1903		
Antal gårde		188	29		47					
Heraf i hovedgd. sognet		7			3					
Antal huse					12					
Heraf i hovedgd. sognet					1					
Fæsteenheder ialt					59					
Bemærkninger										

Godsfordelingen

		1662	1778	18					
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods			24						
Heraf samlinger på min. 3 gårde			4						
Antal egaliserede samlinger af gårde			2						

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770:	
Hoveriets omfang pr. gs. gård:	a) pløjedage
	b) spanddage
	c) gangdage
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Odense	Odense	Vor Frue

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Blangstedgård er at dømme efter navn og placering formentlig opstået ved skovrydning i tidlig middelalder. Frem til 1536 fungerede den som ladegård og centrum for Odense bispegårds omfattende gods. O.1520 var den årlige udsæd på ca. 60 tdr.korn. Ved gården lå en betydelig vandmølle, der i 1520 ydede en landgilde på 25 tdr.mel og 1/4 td. ål. Efter reformationen blev gården drevet som ladegård under Odense Hospital. Tilliggendet forblev uændret på 19 tdr.htk. (1688) frem til 1800. 3 tdr.htk. var dog tillagt møllen.

I 1682 var det dyrkede areal på 72 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var udmærket, og der var noget eng og godt græs til hovedgården. Hovedgården havde karakter af korngård.

I den katolske tid var tilliggendet på næsten 200 gårde, heriblandt de egaliserede landsbyer Biskorup, Bolteskov, Seden, Pederstrup og Ørslev. Efter reformationen fæstedes Blangstedgård ud til bønder, men i 1574 gjordes den til ladegård med tre ugedagsbønder.

I 1669 var fæstegodset på 29 gårde, og Blangstedgård blev i 1687 anerkendt som privilegeret sædegård. I 1778 var tilliggendet 47 gårde, heriblandt 10 egaliserede gårde i Villestofte. Fæstegodset var som helhed meget spredt. O.1790 blev fæstegodset fraskilt, og gården solgt til Hollufgård.

b. Efter cirka 1800:

Blangstedgårds hovedgårdsejerlav var o.1800 på 134 ha. O.1905 opgøres gårdens areal til 149 ha, hvoraf størsteparten var agerjord. I 1915 blev Blangstedgård solgt til udstykningsforeningen, som efter at have udstykket ca. 91 ha, bortforpagtede resten af jorden til Statens Forsøgsvirksomhed i plantekultur. Blangstedgård ejes i dag af Odense Kommune, der har genoptaget udstykningen.

Fæstegodset til Blangstedgård blev solgt fra allerede o.1800. O.1905 blev gården drevet af 9 faste folk, 3 daglejere og 4 ekstra mand i høsten.

Hovedgårdstaksten lå på 29 tdr.htk. i det meste af 1800-tallet. Efter udstykningen i 1915 faldt den selvfølgelig tilsvarende. Jorden var o.1804 delt i 8 marker. De blev senere i major Lassens ejertid (1814-22) brugt til at græsse rytterheste. Herefter blev der udført en del forbedringer på jorden. Der blev bl.a. indført helbrak, jorden mergledes og reolpløjedes. I 1860'erne blev jorderne drænet. O.1905 var jorden delt op i 11 marker, hvoraf de 3 var henholdsvis brak, kløver og græs. Kvægbesætningen var da på beskene 20 køer og 10 stk. ungvæg og kalve. En del af jorden er som tidligere nævnt blevet udstykket, og Blangstedgård er i dag ophørt med at fungere som egentlig landbrugsbedrift.

Fyns Amt	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Odense	Odense	Vor Frue

Sammenfattende vurdering: Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse: **Typologisk vurdering:** stor interesse

1. Blangstedgård er opstået som hovedgård ved skovrydning før 1300. Frem til 1536 var gården centrum i Odense Bispegårds store gods kompleks. Herefter blev den ladegård under Odense Hospital og endelig privat hovedgård. Tilliggendet forblev uændret fra senmiddelalderen. Blangstedgård er centralplaceret i sit ejerlav og har å-orientering. Ved gården lå allerede fra senmiddelalderen en vandmølle.
2. Godstilliggendet var på næsten 200 gårde i senmiddelalderen. Ved reformationen fratoges fæstegodset, men som hospitals-ladegård skete en genopbygning til 47 gårde i 1778. Godset var spredtliggende.
3. Fæstegodset afvikledes o.1790. O.1915 blev størstedelen af hovedgården udstykket, og gården indrettet til forsøgsvirksomhed i plantekultur.
4. Nuværende hovedbygning skal være opført o.1680, men senere gennemgribende restaureret. Avlsbygningerne er hovedsageligt opført i 1900-tallet.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype med mange udviklingsmæssige karakteristika.

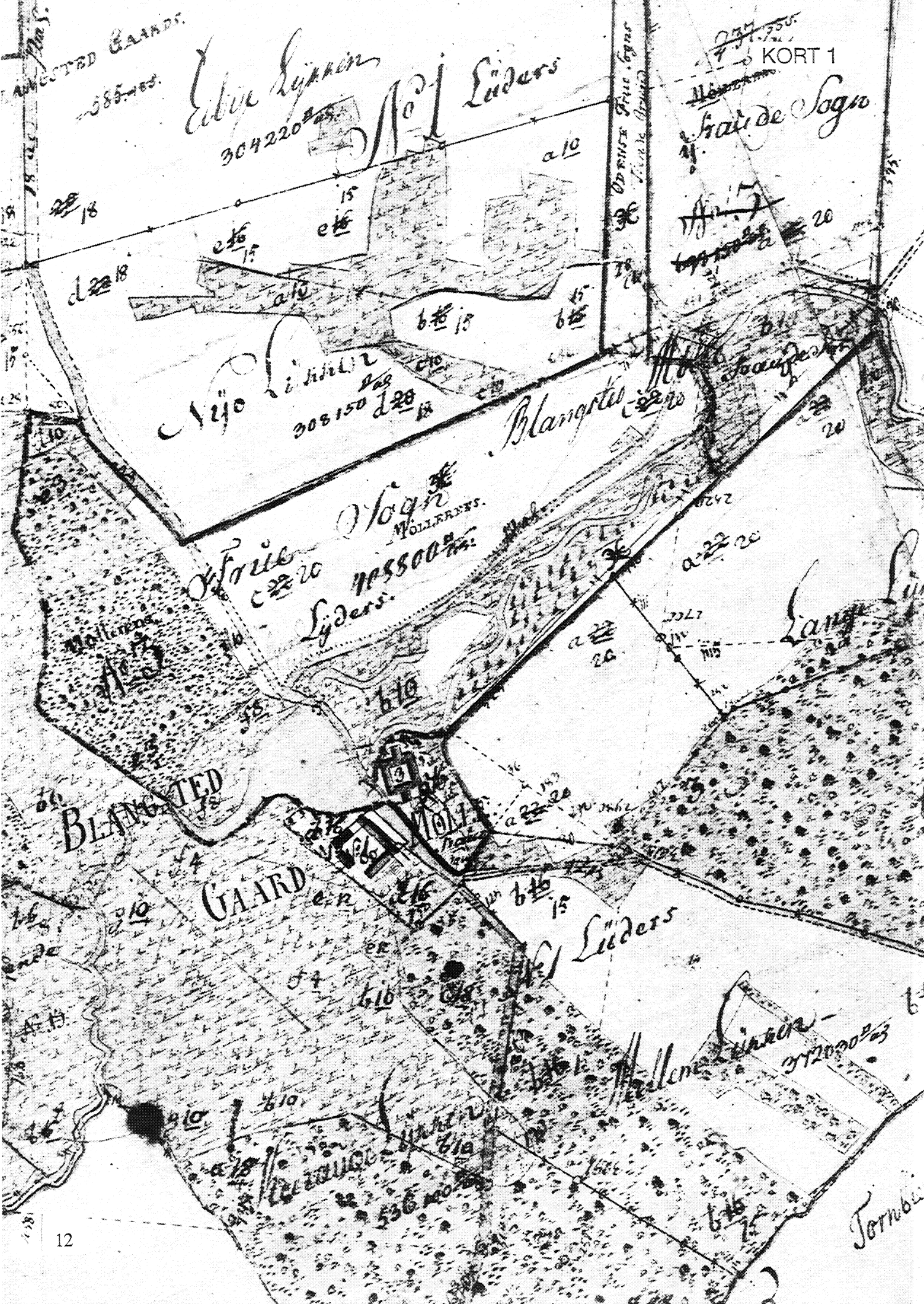
Relikt-vurdering: interesse

1. Hovedbygningen fra 1600-tallet er udvidet og restaureret i 1800- og 1900-tallet. Voldgravene er opfyldt. En stor bindingsværkslænge er bevaret. Mølleanlægget er delvis opløst. Haveområdet er ikke bevaret. Avlsbygningerne er hovedsageligt fra 1900-tallet.
2. Ejerlavet er præget af udparcellering og nybebyggelse.
3. Særlige relikter: -
4. Arkæologiske interesser: -

RESTED GAARD
585-483.

Ebbe Linder
304220as
Mr Lunders

737.750.
KORT 1
Frade Sogn

Ni Linder
308150as

Frade Sogn
MOLLERNS.
308500as
Lunders.

Blangsted Sogn

BLANGSTED
GAARD

Lunders

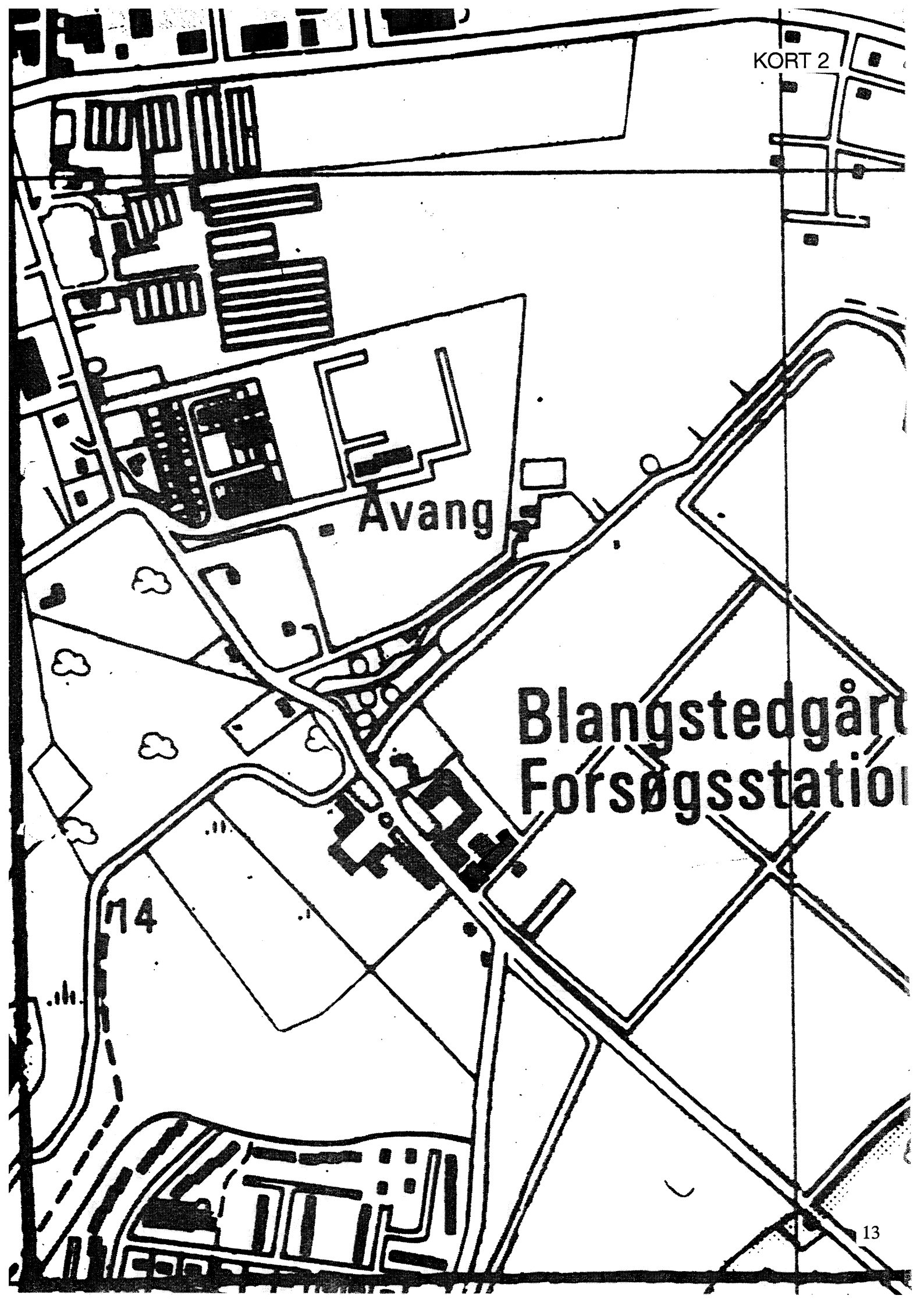
Mollen Linder
312030as

Tornøe

Avang

Blangstedgård Forsøgsstation

14

Sct. Jørgens Mark

Asum

Ejby

Kragsbjerg

Blangstedgård

Grubberg

Landkilegård

Killerup

Hollufgård

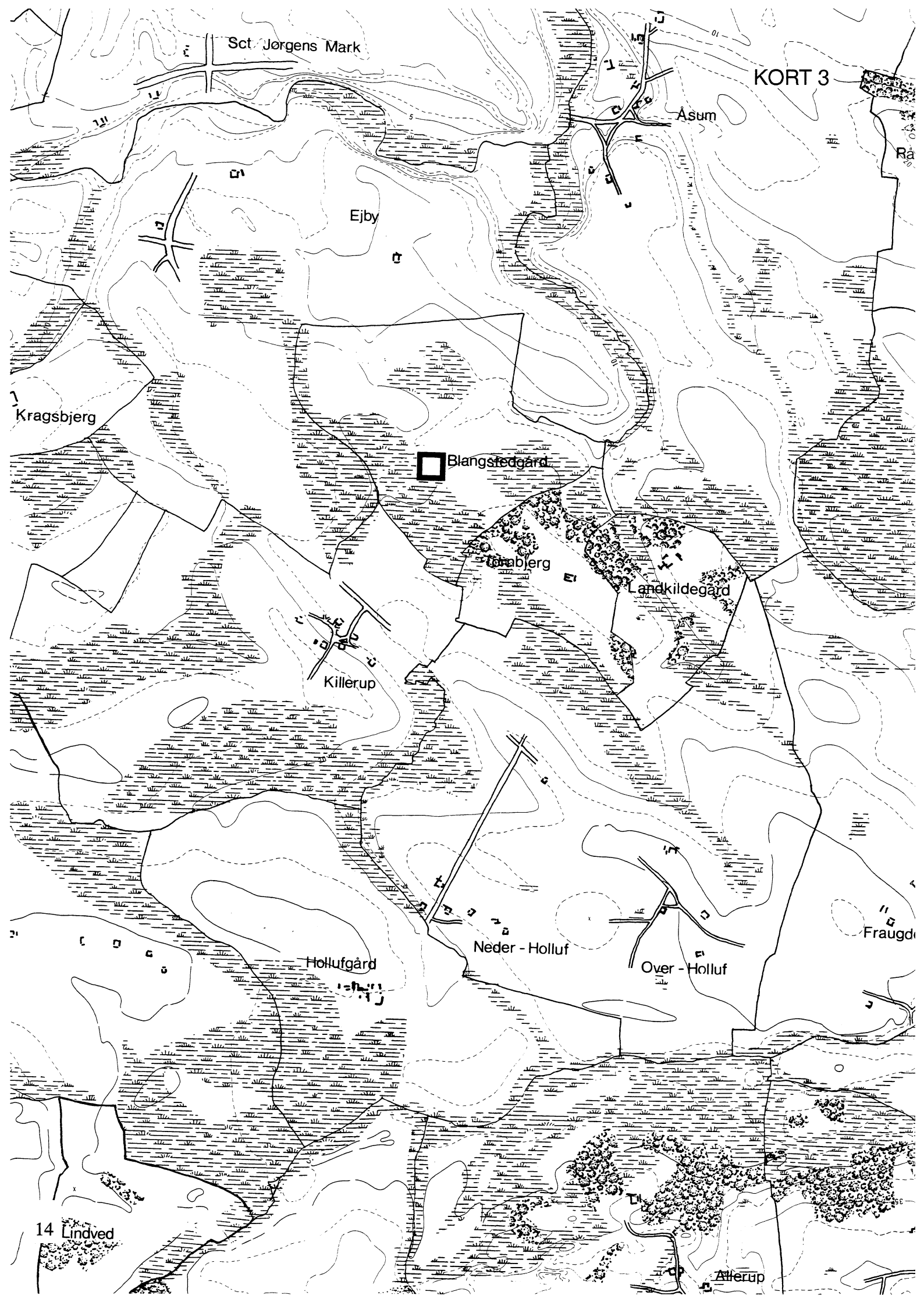
Neder - Holluf

Over - Holluf

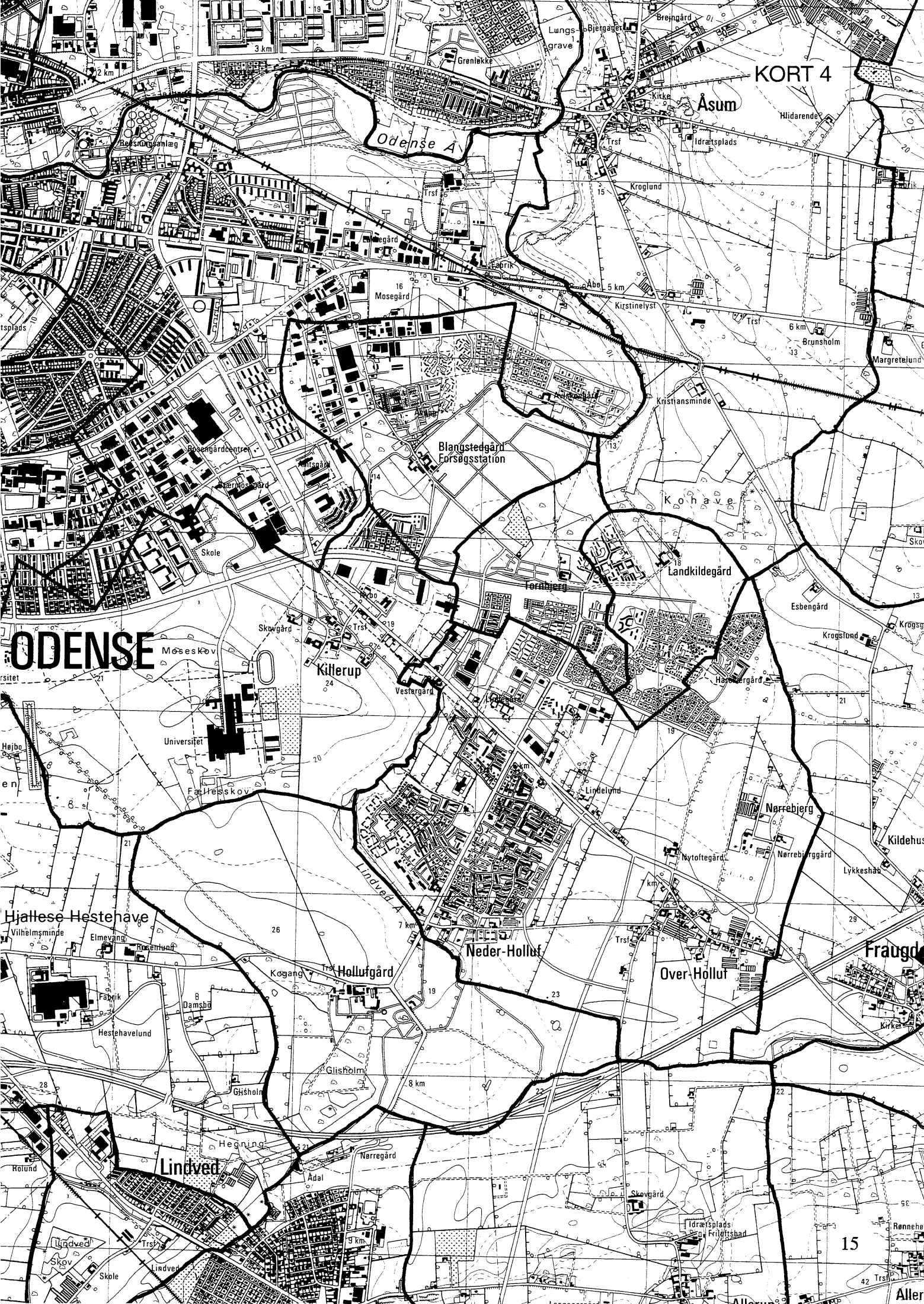
Fraugd

14 Lindved

Allerup

ODENSE

Odense A

Asum

Blangstedgård
Forsøgsstation

Landkildgård

Killeup

Universitet

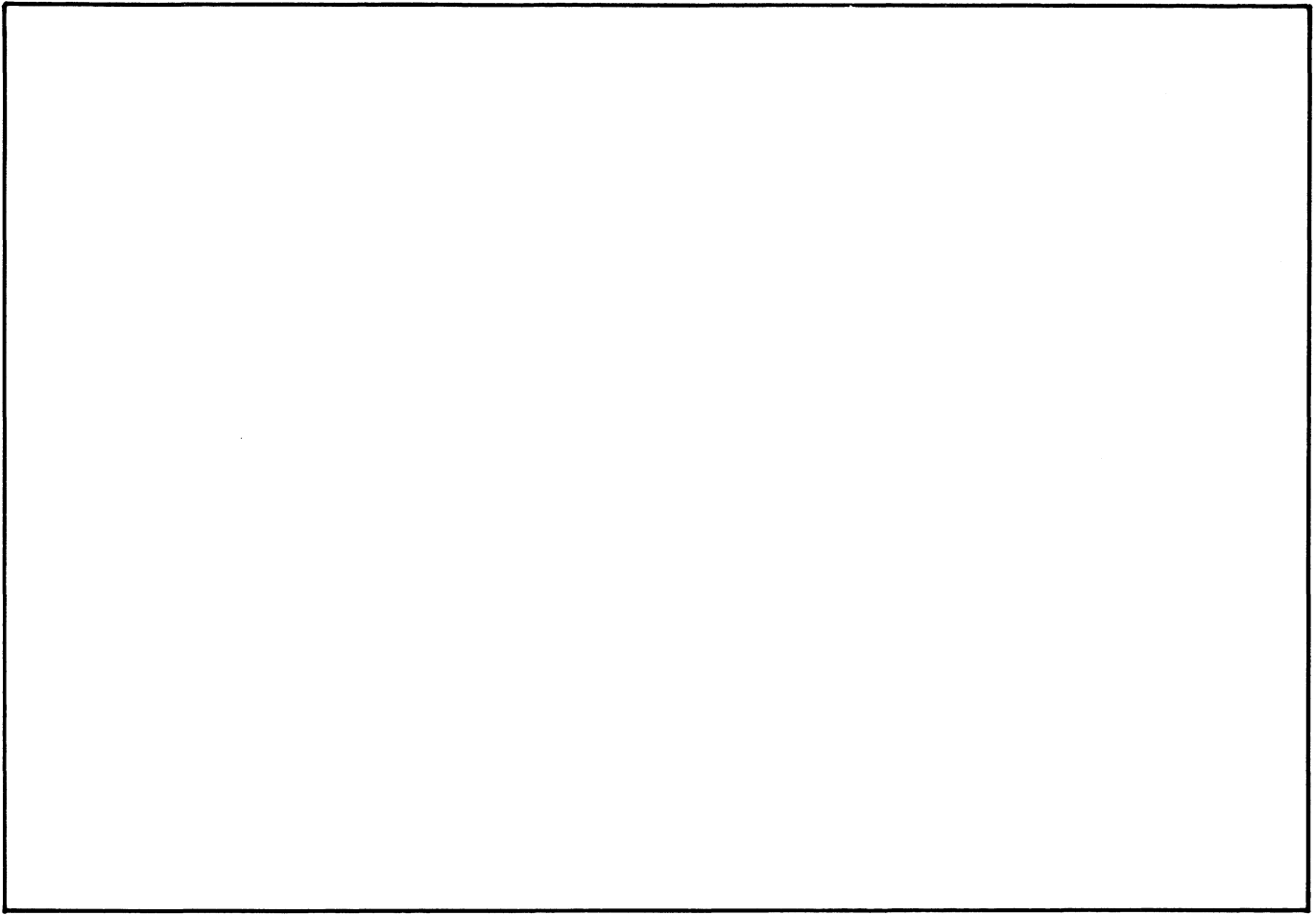
Hjallese Hestehave

Neder-Hølluf

Over-Hølluf

Lindved

Fraugde

Dalum Kloster

Fyns Amt	Herred: Odense	Kommune: Odense	Sogn: Dalum
-----------------	--------------------------	---------------------------	-----------------------

Navn: Dalum kloster	Tidligere navn: Christiansdal
-------------------------------	---

Bemærkninger: Klosteret nævnes allerede i 1249 som monasterii Dalumensis. Dalum er sammensat af ordet "dal" og gl. dansk "hem", der betyder gård eller samling af gårde, men um kan også være en flertalsform af ordet dal. Navnet Christiansdal kendes fra 1682, og dette navn fik hovedgården formentlig efter Christian V. Fra 1906 blev Christiansdal igen kaldt Dalum kloster.

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: enestegård, kloster
--	---

Bemærkninger: Dalum kloster er opstået ved udflytning af Benediktiner nonneklosteret, der lå på Nonnebakken o.år 1200. Ved reformationen blev Dalum kloster kronlen, og jordtilliggendet udvidedes.

Ejere:	
ca.1200-1536 Kloster	
1536-1662 kgl. kronlen	
1662 Jens Lassen	
1682 Diderik Schult	
1722 kronen	
1764 Chr. Benzon	Stamhuset Christiansdal
1882 Frederik de Falsen Zytphen-Adeler	1789-1855
1891 Christine Rump	
1906 Hovedbygningen og hovedparcellen Skt. Hedvigsordenen.	

Historiske tildragelser: Nonneklosteret havde i middelalderen ry for, at der herskede et usædvanligt liv i klosteret. Herfor haves kun belæg i en kilde fra 1487, hvor to nonner får pavens tilladelse til at komme til et andet kloster på grund af uordentligt levned såvel hos abbedissen som hos andre nonner. Ved reformationen overgik klosteret til kronen, men nonnerne fik lov til at blive boende, den sidste døde i 1580. Dalum havde allerede før reformationen haft status af kgl. len. Under Grevens Fejde blev klosteret overfaldet og plyndret af borgere fra Odense under ledelse af skræderen Henrik Skræp. Ellen Marsvin var lensmand på Dalum 1620-28 og 1629-39. Hun opdragede her flere af Christian IV's børn.

Fyns Amt	Hæred: Odense	Kommune: Odense	Sogn: Dalum
-----------------	-------------------------	---------------------------	-----------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen har fået en sydlig fløj bygget til, og vestfløjen er blevet forlænget mod syd. Hertil kommer en kirke ved den nordlige fløj.</p> <p>Den tre-fløjede avlsgård er væk sammen med de to mindre bygninger i gården og haven. Avlsgårdstomten er dog delvis nybebygget med udvidelser af hovedbygningen og en annekstilbygning.</p> <p>Præstegården er væk i dag. Ejerlavet er i dag så udbygget, at det ikke umiddelbart kan ses, hvad der er bevaret. Møllen er væk. Der ligger en papirfabrik på stedet.</p> <p>Andre anlæg: Haveområdet er blevet udvidet til alle sider</p>		X		<p>Nordfløjen middelalderlig, ombygget o.1800. Sydfløj opført 1812-18. Kirken er opført i 1200-tallet.</p> <p>Nedbrændt 1832. Anneks opført 1961-62.</p>
<p>Skove og vådområder:</p> <p>Ikke-agerarealer: Et mindre skovareal mod øst er bevaret. Ved åen er der bevaret engområder.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X			<p>Have på c.7 tdr.ld.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer: Ændringerne ved hovedanlægget er hovedsageligt sket før 1883. Ændringerne ude i ejerlavet er hovedsageligt sket efter 1883.</p>				

Fyns Amt	Herred: Odense	Kommune: Odense	Sogn: Dalum
-----------------	--------------------------	---------------------------	-----------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688	1770	1838	1870	1903	1956	
Tønder hartkorn			60	91	91	69	17			
Bemærkninger:										

Fæstegodset

		1533 ¹⁾	1662	1688	1770	1838	1870	1903		
Tønder hartkorn		o. 1940	1960	275	603	302				
Bemærkninger: 1) Fæstegods på Fyn										

		1533 ¹⁾	1662	1688	1767	1838	18	1903		
Antal gårde		269	226	31	68	35				
Heraf i hovedgd. sognet		19	20	23	22	18				
Antal huse		11	6	8	6	37				
Heraf i hovedgd. sognet				6	2	14				
Fæsteenheder ialt		280		39	74	72				
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	1767	1838				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	60	8	3				
Heraf samlinger på min. 3 gårde	22	5	3				
Antal egaliserede samlinger af gårde	9	1	3				

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770: 59	
Hoveriets omfang pr. gs. gård: årligt	a) pløjedage b) spanddage 89 c) gangdage 400
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Odense	Odense	Dalum

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

O.1200 udflyttedes en nonnekloster fra Odense og placeredes ved Dalum ned til Odense å, hvor der anlagdes en betydelig vandmølle. Ved reformationen i 1536 overgik klostret til kgl. besiddelse. I 1608 udvidedes klostret med en del af landsbyen Østerlevs jord. Det tidligere kloster nåede herved op på en hovedgårds-takst på 91 tdr.htk. i 1688. Ejerlavet udvidedes herefter ikke yderligere. I 1682 var det dyrkede areal på ikke mindre end 419 tdr.ld., der dyrkedes i en form for tovangsbrug. Boniteten var fortrinlig, og der var god eng, men ringe skov til hovedgården, der har karakter af en korngård. I 1683 var besætningen på 16 malkekøer og 76 øksne.

I 1533 bestod klostrets fæstegods af møllen og 269 gårde på Fyn, foruden 41 på Langeland og Lolland. Det enorme gods var forholdsvis velarronderet, og bestod bl.a. af sognene Dalum, Sanderum og Bellinge. Inden 1587 egaliseredes Hjallese, Hunderup, Højme, Sanderum, Elmelund og Ravnebjerg byer. I 1662 tilskødedes godset til Jens Lassen med birkeret til Dalum birk. I 1681 blev godset tilbagedømt kronen, der året efter solgte Dalum kloster med birkeret, 200 tdr.htk. bøndergods og Dalum og Sanderum kirker. Fra 1718 til 1765 var godset atter i kronens eje, men i 1765 afhændedes gården med 593 tdr.htk. bøndergods. 1787 oprettedes godset til stamhus.

Fra 1682 til 1696 erhvervedes Dalum, Sanderum, Stenløse, Fangel, Brændekilde og Bellinge kirker.

b. Efter cirka 1800:

Dalum Klosters hovedgårdsejerlav var o.1800 på 345 ha. I 1816 blev afbyggergården Rikkesminde på ca. 79 ha solgt fra. Efter en brand på selve hovedgården blev der opført en ny avlsgård nord for Dalum Kloster. Denne avlsgård, som hedder Dalum-gård, blev solgt fra med ca. 168 ha jord i 1842. I 1877 blev Fruens Bøge skov solgt til Odense Kommune. Dalum Kloster ophørte altså med at fungere som egentlig storlandbrugsdrift i 1800-tallet. I 1906 blev hovedbygningerne med 21 ha solgt til Skt. Hedvigsordenen.

Halvdelen af fæstegodset, der var på hele 603 tdr.htk. i 1770, blev solgt fra først i 1800-tallet. I 1838 var der således kun 302 tdr.htk. tilbage, fordelt på 35 gårde og 37 huse. En stor del af disse blev dog solgt i 1840'erne. Fæstegodset lå samlet på kun tre byer, nemlig Hjallese, Højme og Bellinge. De var tilmed alle egaliserede.

Hovedgårdstaksten faldt i takt med de omtalte salg af jord. I 1870 var den således nede på 17 tdr.htk. Den faldt yderligere senere, men det er efter dette tidspunkt ikke længere muligt umiddelbart at følge gården i kilderne. I 1770 var jorden delt op i 7 marker, hvoraf der årligt blev besået 3½ mark. Begtrup bemærker o.1804, at der fandtes et hollænderi på 180 køer på gården. Der hørte også en god vandmølle til. Som tidligere nævnt ophørte Dalum Kloster med at fungere som egentlig landbrugsbedrift. Skt.Hedvigsordenen, der købte den i 1906, bruger den som rekreations- og plejehjem.

Fyns Amt	Herred: Odense	Kommune: Odense	Sogn: Dalum
-----------------	--------------------------	---------------------------	-----------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse:

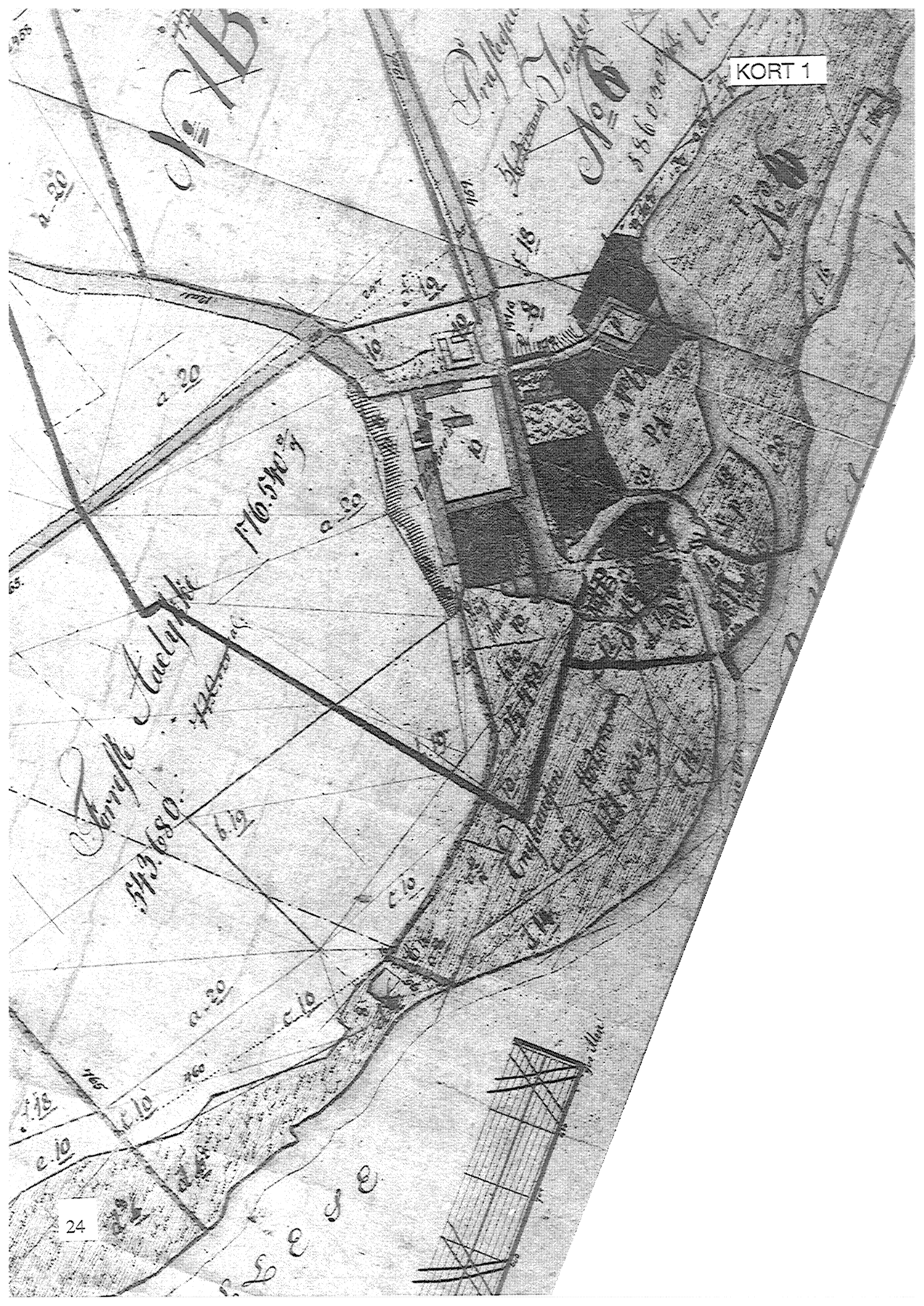
Typologisk vurdering: særlig interesse

1. Dalum kloster er oprettet som landkloster o.1200. Efter reformationen i 1536 overgik klostret til kgl. len og senere til privat hovedgård. O.1600 udvidedes Dalum kloster med jord fra landsbyen Østerlev. Dalum kloster er orienteret mod Odense å, hvor placeredes en vigtig vandmølle. Dalum kloster har karakter af en korngård med meget høj bonitet på agerjorden.
2. Godstilliggendet lå i kloster- og lenstiden på o.2000 tdr.htk. I 1767 var der ca.600 tdr.htk. tilliggende. Godset var velarronderet og tidligt egaliseret. Som adelig hovedgård besad Dalum kloster birkeret og en række kirker. I 1789 oprettedes Dalum kloster til stamhus.
3. Fæstegodset afvikledes i første halvdel af 1800-tallet, og hovedgårdsejerlavet udparcelleredes. Hovedbygningen brugtes herefter til rekreationshjem.
4. Hovedbygningen er delvis middelalderlig. Avlsgården er nedlagt.

Sammenfattende drejer det sig om en sjælden anlægstype med mange udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: mindre interesse.

1. Hovedbygningen er delvis middelalderlig, men ombygget stærkt i 1800-tallet. Avlsgården er væk. Møllen er erstattet af en papirfabrik. Haveområdet er bevaret.
2. Ejerlavet er præget af nybebyggelse.
3. Særlige relikter: Klosterkirken fra 1200-tallet.
4. Arkæologiske interesser: -

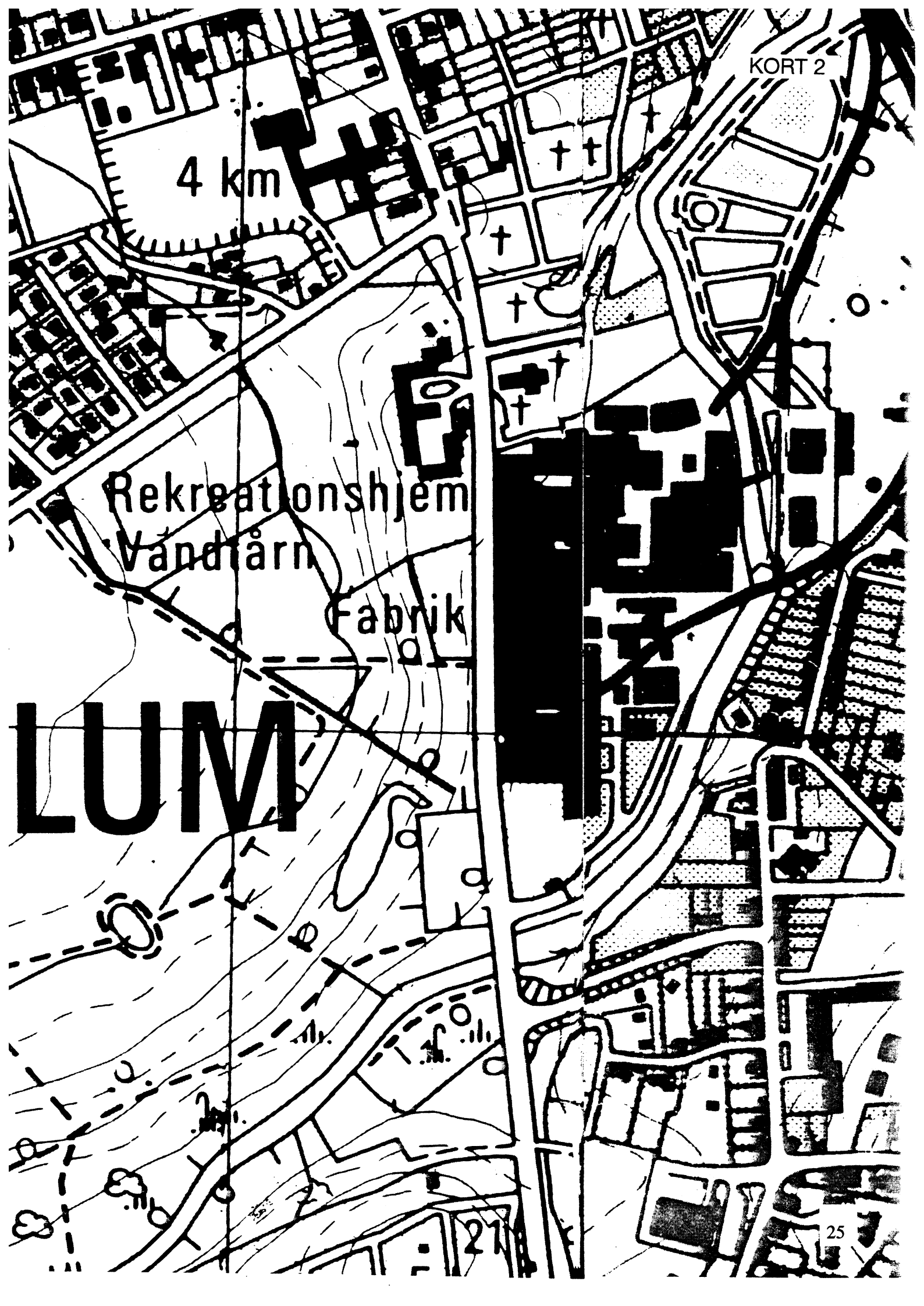

4 km

Rekreationshjem
Vandtårn

Fabrik

LUM

Odense bys jorder

Hunderup

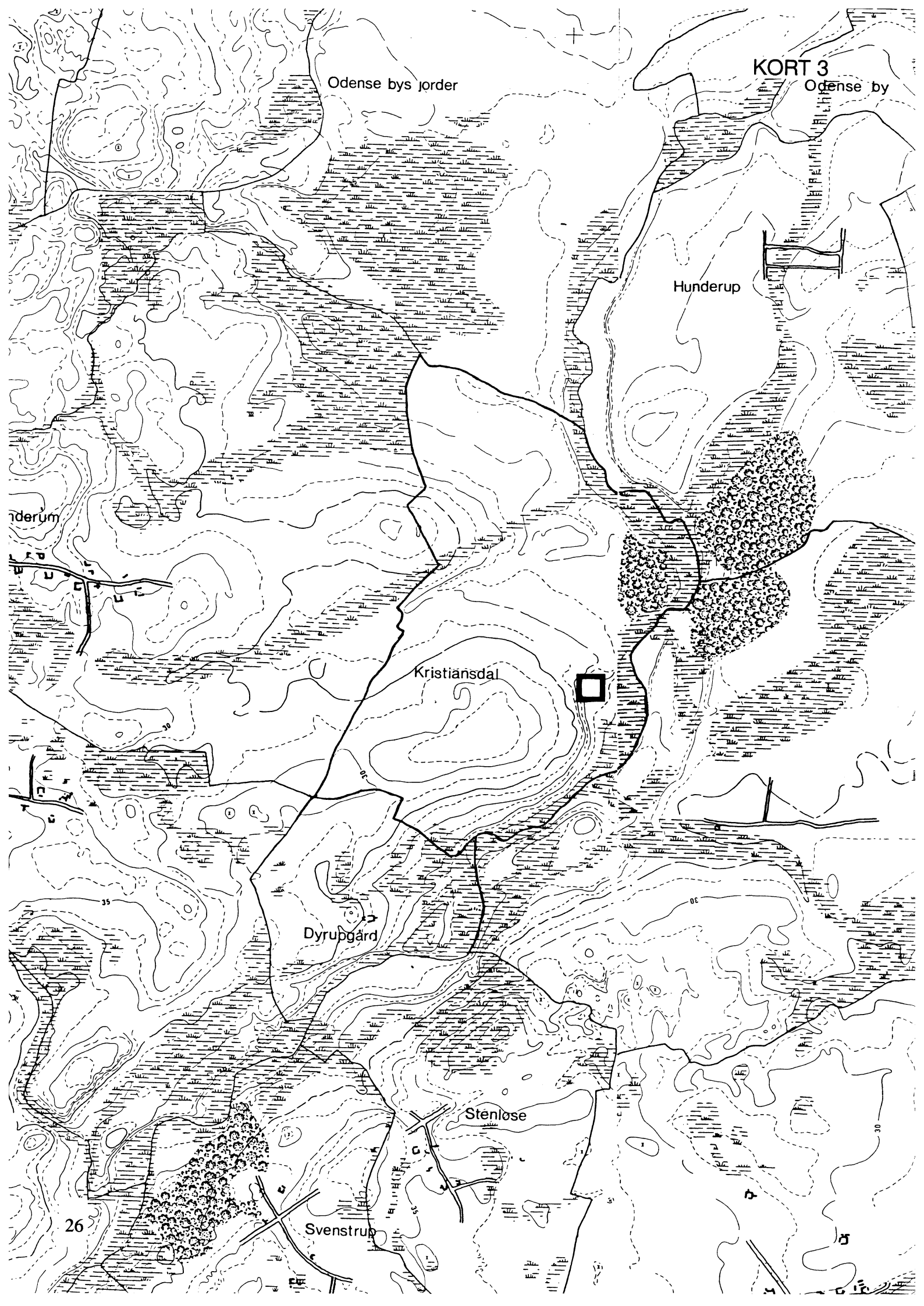
Kristiansdal

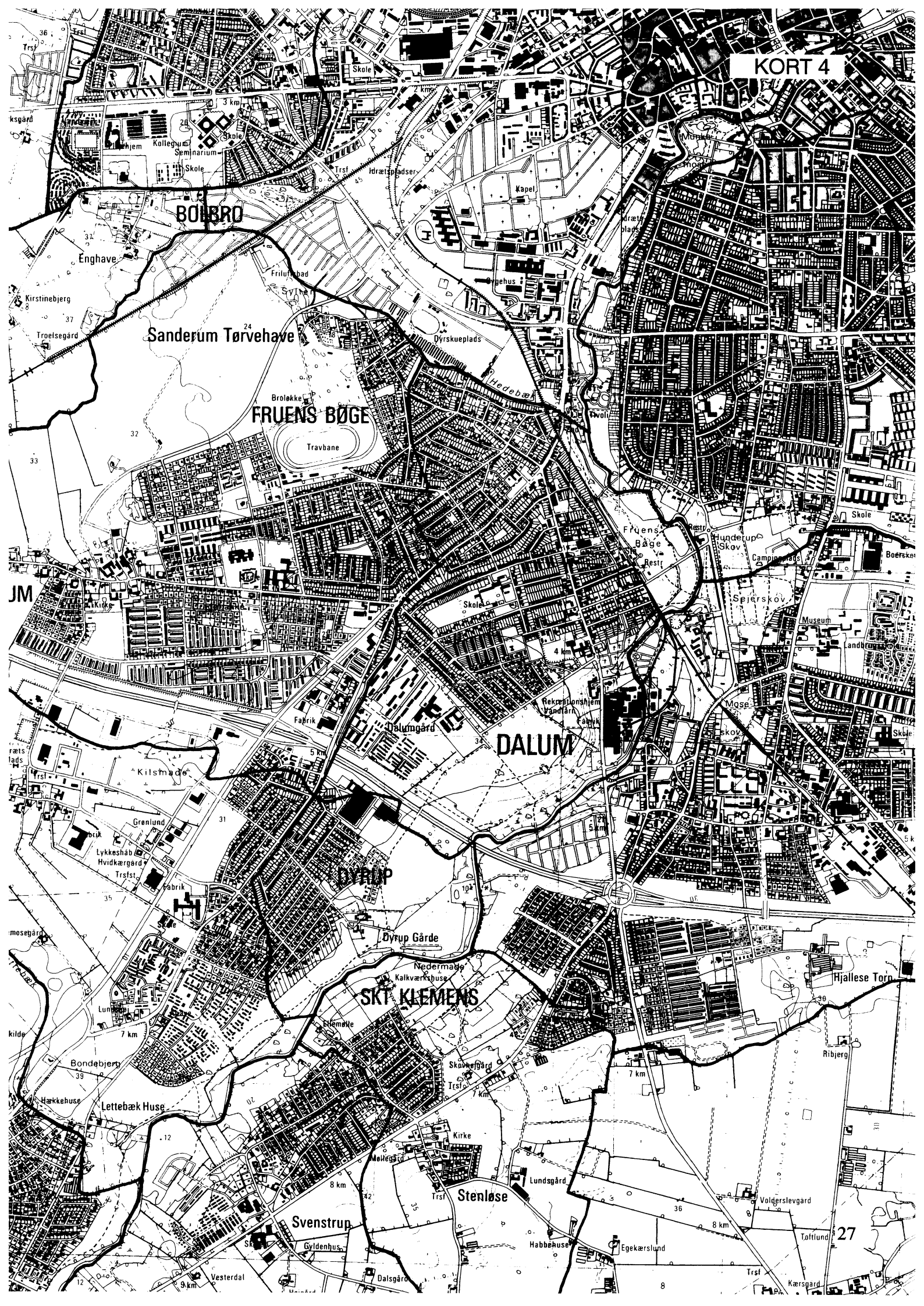
Dyrupgård

Stenløse

Svenstrup

Hunderum

BØLSBRO

SANDERUM TØRVEHAVE

FRUENS BØGE

DALUM

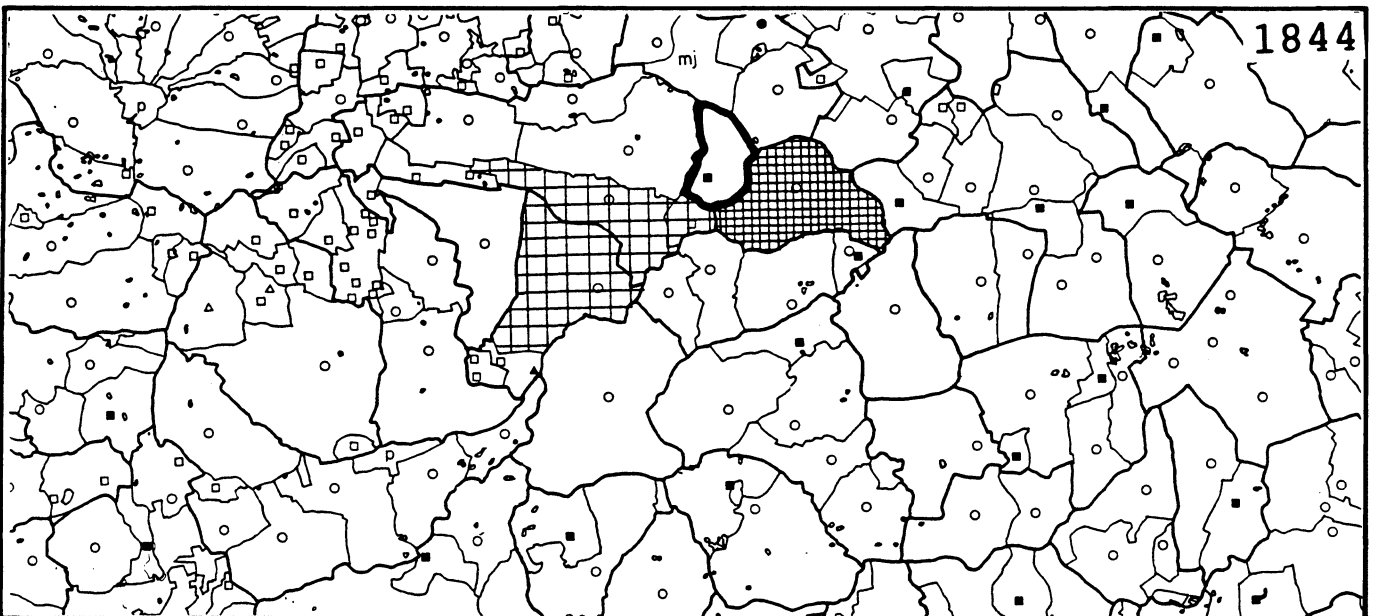
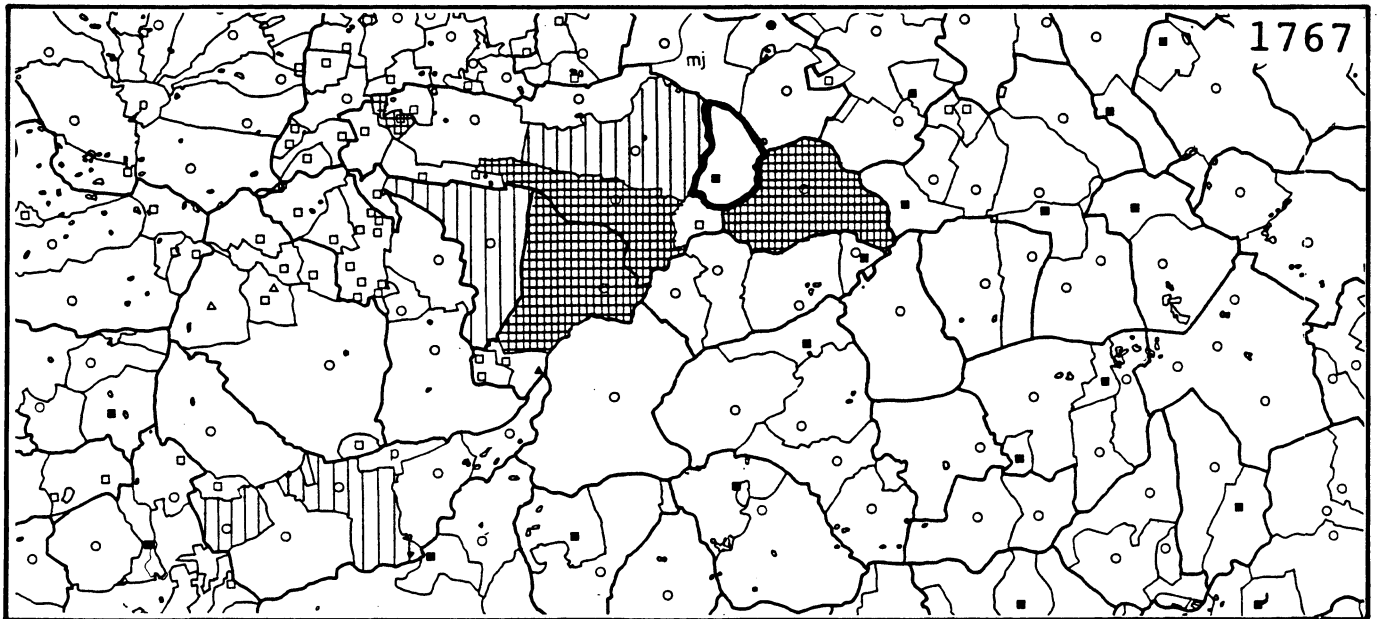
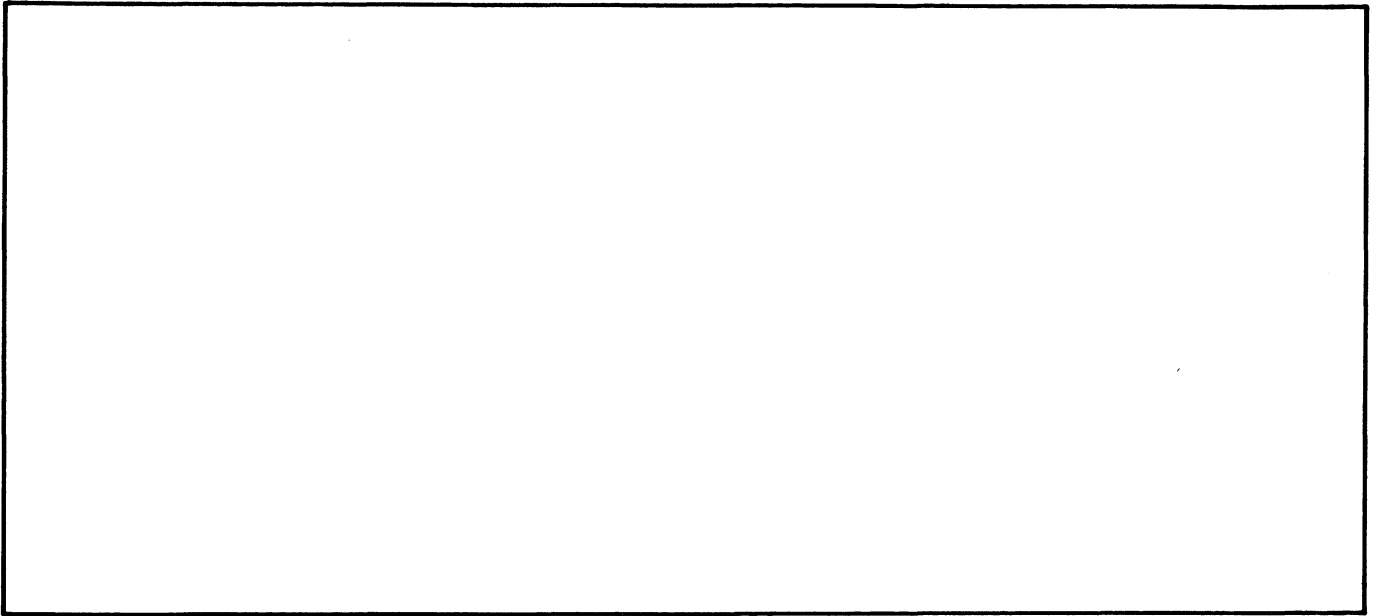
SKT. KLEMENS

STENLØSE

SVENSTRUP

JM

27

Fraugdegård

Fyns Amt	Herred: Åsum	Kommune: Odense	Sogn: Fraugde
----------	-----------------	--------------------	------------------

Navn: Fraugdegård	Tidligere navn:
-------------------	-----------------

Bemærkninger: Fraugdegård er nævnt første gang i 1397 i formen Fraugdegarth. Navnet er sammensat af forleddet fra og efterleddet with, der betyder skov. Navnets betydning skulle således være den fraskilte eller afsidesbeliggende skov. Hovedgården har navn efter landsbyen Fraugde.

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: udflyttet landsbyhovedgård
---------------------------------	---

Bemærkninger: Fraugdegård var oprindelig en gård i Fraugde, formentlig en væbnergård. Ca. 1580 blev den udskiftet af landsbyfællesskabet og flyttet til engene sydøst for landsbyen Fraugde. Hovedgårdens ejerlavsgrænse går helt tæt ind til landsbyen. Udvidelser af hovedgårdsjorden er foregået ind i Birkum og Tvings ejerlav.

<p>Ejere: 1397 Niels Jacobsen herefter ukendte ejere 1501 Johan Bjørnsen Bjørn ca. 1540 Johan Friis 1575 Oluf Daa 1671 Ch. Balslev 1697 Thomas Kingo 1744 Chr. Bles 1750 Th. Widkier 1779 P. Rosenørn Gersdorff 1783 Fr. Kaas 1797 A.C. v. Heinen 1822 A.M. Sehested 1851 H.C. Petersen 1853 V. Borchsenius 1879 Preben Bille Brahe 1985 Torben Bille Brahe</p>
--

Historiske tildragelser: Under svenskekrigene blev gården taget i besiddelse af en svensk oberst leutenant Taube, der 1659 fik assignation på den. Efter krigen kunne denne ret dog ikke opretholdes, og familien Daa var igen dens retmæssige ejere. Fraugdegaards berømteste ejer, biskoppen og salmedigteren Thomas Kingo, købte Fraugdegård i 1697. Kingo havde i 1694 giftet sig med den daværende ejers datter, Birgitte Balslev.

Fyns Amt	Herred: Åsum	Kommune: Odense	Sogn: Fraugde
----------	-----------------	--------------------	------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger:</p> <p>Hovedbygningen ligger der stadig, men kun en del af den nordlige fløj, i det 4-fløjede anlæg er bevaret. Voldgravene er bevaret.</p> <p>Avlsbygningerne er flyttet uden for voldgravene og ligger nu nordvest for hovedbygningen.</p> <p>Møllebygningen ligger der stadig, mens det kun er det ene hus, der er bevaret.</p> <p>Bebyggelsesgraden er ikke ændret ved ny bebyggelse.</p> <p>Andre anlæg:</p> <p>Haven har samme beliggenhed som før</p> <p>Skove og vådområder:</p> <p>Skovarealerne er bevaret, men udvidet. Engområderne er opdyrket.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X	X	X	<p>Hovedbygningen opført o. 1588. Ombygget og istandsat 1769, 1783-95, 1882-83, 1916.</p> <p>Avlsgård udflyttet 1889. Ombygget 1923-38.</p> <p>Anlagt 1783-95</p>
<p>Tidspunkt for ændringer:</p> <p>Ændringerne ved avlsbygningerne er sket efter 1884. Engområderne er forsvundet dels før og efter 1884. Huset mod syd er forsvundet før 1884.</p>				

Fyns Amt	Hered: Åsum	Kommune: Odense	Sogn: Fraugde
----------	----------------	--------------------	------------------

Hovedgårdstaksten

	1544		1662	1688	17 70	18 44	18 70	1903	1956	
Tønder hartkorn	23		27	27	pr upr 27	pr upr	37	37	37	
Bemærkninger:										

Fæstegodset

			1662	1688	17 70	18	18 70	1903		
Tønder hartkorn			380	185	332	-	-	-		
Bemærkninger:										

			1662	1688	17 78	18 51	18	1903		
Antal gårde			33	24	40	0				
Heraf i hovedgd. sognet			19	15	30	0				
Antal huse				4	3	38				
Heraf i hovedgd. sognet				3	0	?				
Fæsteenheder ialt				28	43	38				
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	17 78	18				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	7	11					
Heraf samlinger på min. 3 gårde	4	4					
Antal egaliserede samlinger af gårde	0	2					

Hoveri

Antal hoveriagtige enheder o. 1770:	24
Hoveriets omfang pr. gs. gård:	a) pløjedage
	b) spanddage $\frac{1}{2}$
	c) gangdage 1
Bemærkninger:	Pr. gs gård: ugentlig

Fyns Amt	Herred: Åsum	Kommune: Odense	Sogn: Fraugde
-----------------	------------------------	---------------------------	-------------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Allerede i 1300-tallet synes Fraugdegård at have været en landsbyhovedgård. I 1501 toges lovhævd på dens tilliggende. I 1544 var den delt i to fæstegårde på tilsammen 23 tdr.htk. O.1580 genoprettedes Fraugdegård som hovedgård og flyttedes formentlig ved den lejlighed ud af byen. Ejerlavet udskiftedes og udvidedes mod Birkum og Tving. Herefter forblev ejerlavet stabilt på 27 tdr. (1688) htk. O.1800 blev yderligere 3 tdr.htk. drevet under gården. I 1682 dyrkedes 107 tdr.l.d. i trevangsbrug. Boniteten var særdeles god, og der var nogen eng, men kun ringe skov og græsning til hovedgården, der har karakter af en korngård. I 1683 var der en besætning på 64 okser og køer.

I 1544 ledsagedes Fraugdegård af 6 gårde i Fraugde og 1 gård i Birkum. I forbindelse med udflytningen o.1580 anlagdes en vandmølle ved voldgravssystemet. I 1635 erhvervedes yderligere 3 gårde i Fraugde by fra kronen. Godset nåede her ved op på et niveau af 20-30 fæstegårde. I 1687 erhvervedes fra kronen yderligere 4 gårde i Fraugde by, og i 1719 i alt 147 tdr.htk., hvorved gården i 1778 havde et tilliggende på 40 gårde, hvoraf de 30 i hovedgårdssognet. Fæstegodset var som helhed godt arronderet, og i 1778 var de 16 gårde i Fraugde og 4 i Kappendrup egaliseret.

Under gården hørte Fraugde kirke. I 1741 anlagdes en skole i Fraugde by.

I 1787 frasolgtes det meste af bøndergodset, og Fraugdegård blev solgt til ejeren af Hollufgård og Blangstedgård.

b. Efter cirka 1800:

Fraugdegårds areal har ikke undergået de store ændringer fra 1800 til i dag. O.1800 var hovedgårdsejerlavet på 192 ha. O.1905 opgøres gårdens areal til 191 ha. I 1985 var der 197 ha, hvoraf 151 ha var ager, 25 ha eng og 17 ha skov.

Fæstegodset, der var på 332 tdr.htk. i 1770, blev solgt fra allerede i 1797. Ejeren havde fået bevilling til at gøre det uden at miste hovedgårdsprivilegierne. Det var dog en betingelse, at gårdene skulle være udskiftede. I 1851 var der således kun 38 huse tilbage. O.1905 blev gården drevet af 3 faste folk og 10 daglejere.

Hovedgårdstaksten steg i løbet af 1800-tallet til 37 tdr.htk., hvorefter niveauet holdes. Jorden var o.1770 delt op i 7 marker, hvoraf de 3 blev besået årligt. Begtrup fortæller o.1804, at ejeren havde planer om at oprette et hollænderi på 130 køer. I 1905 var jorden delt op i to rotationer. En 8 marksdrift, hvoraf de 3 marker var henholdsvis brak, kløver og græs. En 5 marksdrift, hvor 1 mark var halvbrak og 1 mark lå med kløver og græs. Kvægbesætningen var da på 85 køer og 40 stk. ungkvæg og kalve. Det foregående år var der blevet solgt 30 fedesvin. Fraugdegård købte Risinge hovedgård i 1929. De to hovedgårde har stadig samme ejer.

Fyns Amt	Herred: Åsum	Kommune: Odense	Sogn: Fraugde
----------	-----------------	--------------------	------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse:

Typologisk vurdering: stor interesse.

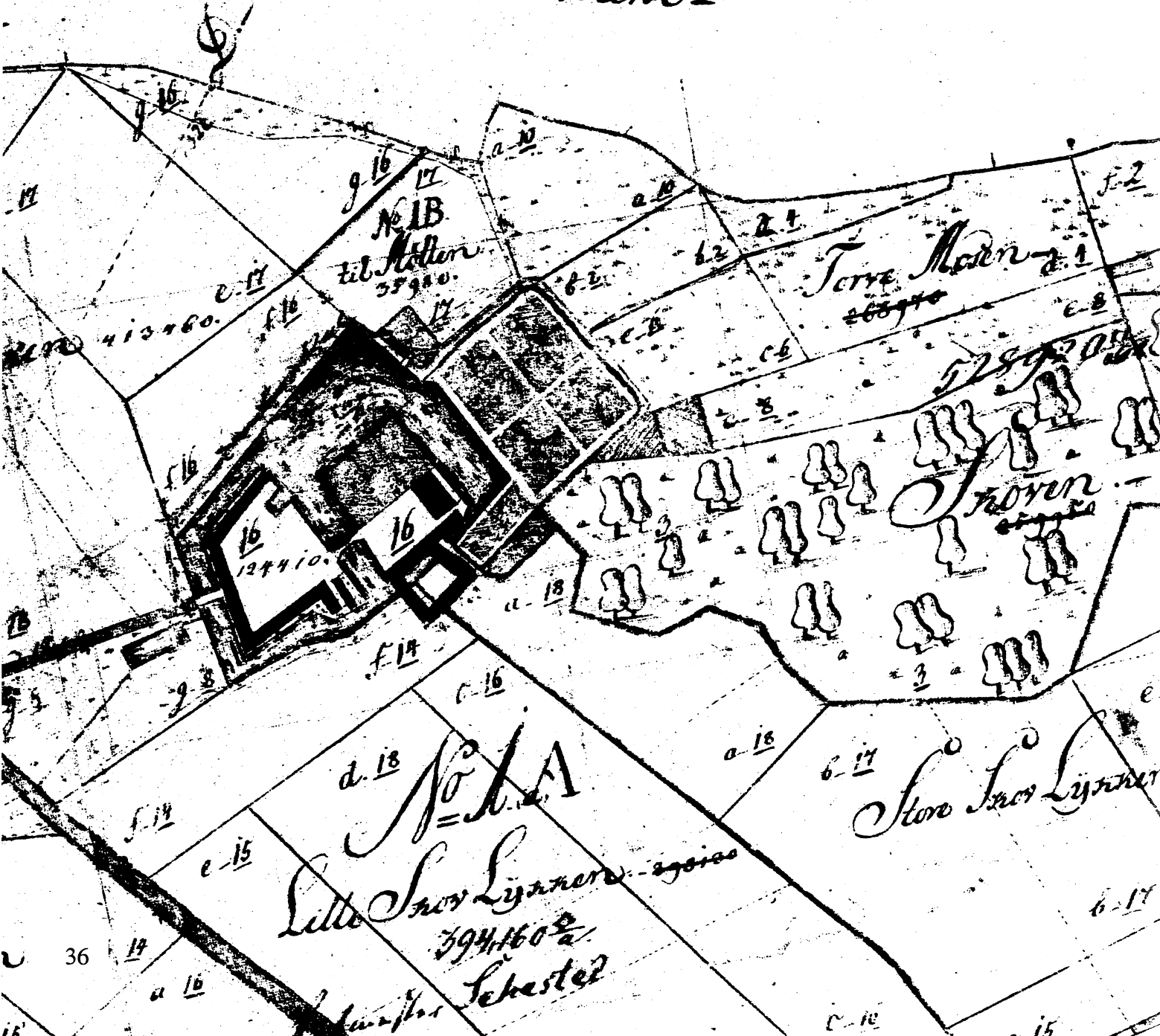
1. Fraugdegård er en middelalderlig landsbyhovedgård, der formentlig o. 1580 er flyttet ud til engarealerne syd for byen. Her anlagdes et voldsted og byggedes en vandmølle. Det beskedne hovedgårdsejerlav blev herefter ikke yderligere udvidet.
2. Godstilliggendet forblev beskedent på niveau 20-40 gårde i 1600-1700-tallet. Godset ejede Fraugde kirke og opførte en skole her. Fæstegodset var velarrangeret og egaliseret.
3. Fæstegodset afhændedes o. 1800, men hovedgårdsejerlavet er intakt bevaret.
4. Hovedbygningen stammer tilbage fra udflytningen o. 1580, og er en interessant dobbelthuskonstruktion. Avlsgården flyttedes uden for voldgravene i 1880'erne.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype, der i høj grad har bevaret sit renæssancepræg.

Relikt-vurdering: stor interesse.

1. Hovedbygningen er velbevaret. Avlsbygningerne flyttedes uden for voldgravene i 1880'erne. Møllen er delvis bevaret. Haveanlægget fra 1780'erne er bevaret.
2. Ejerlavet er ikke præget af nybebyggelse. Skovarealerne er bevaret, mens engarealerne er opdyrket.
3. Særlige relikter: -
4. Arkæologiske interesser: Tomten af den gamle avlsgård.

Marr-

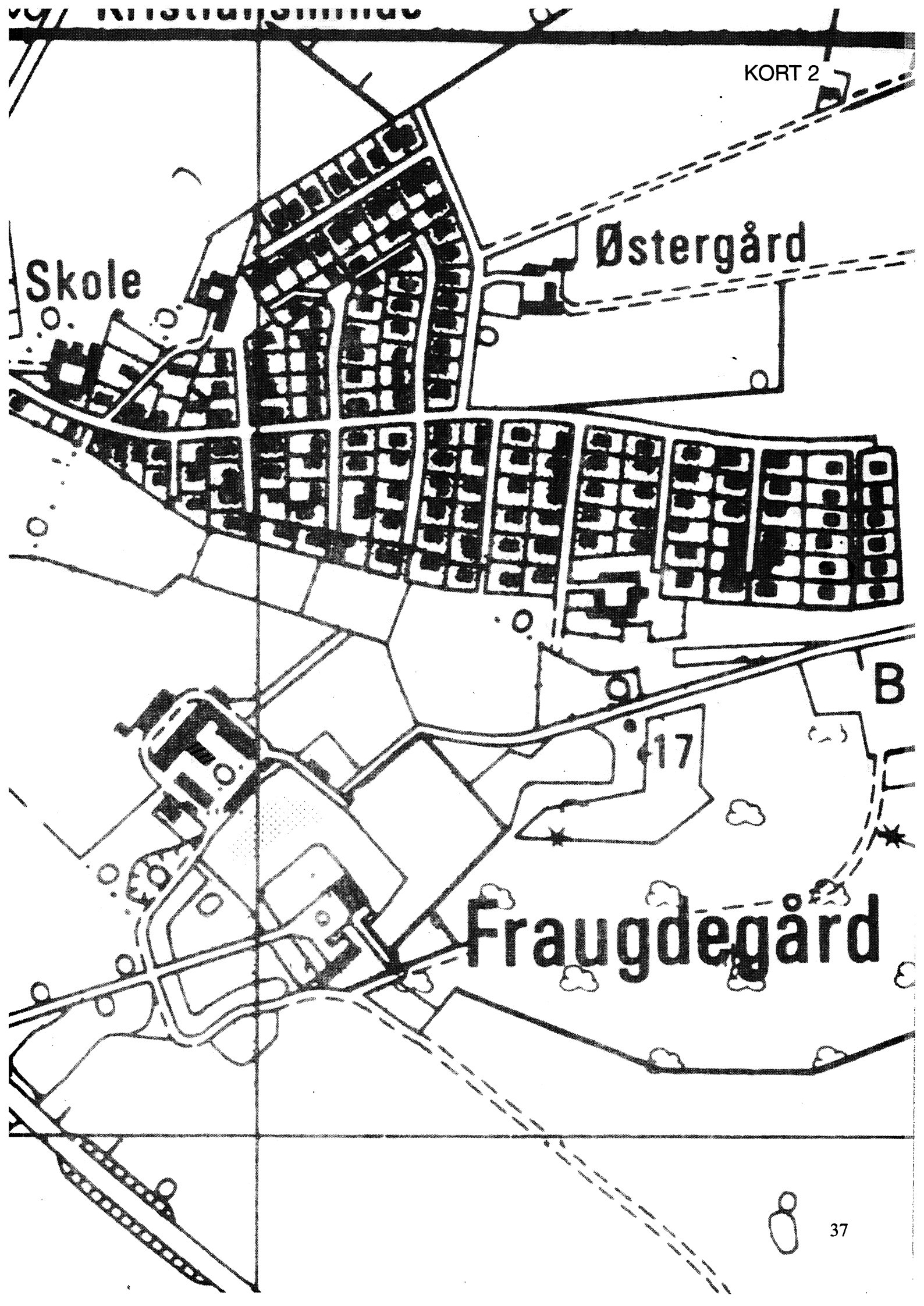
Skole

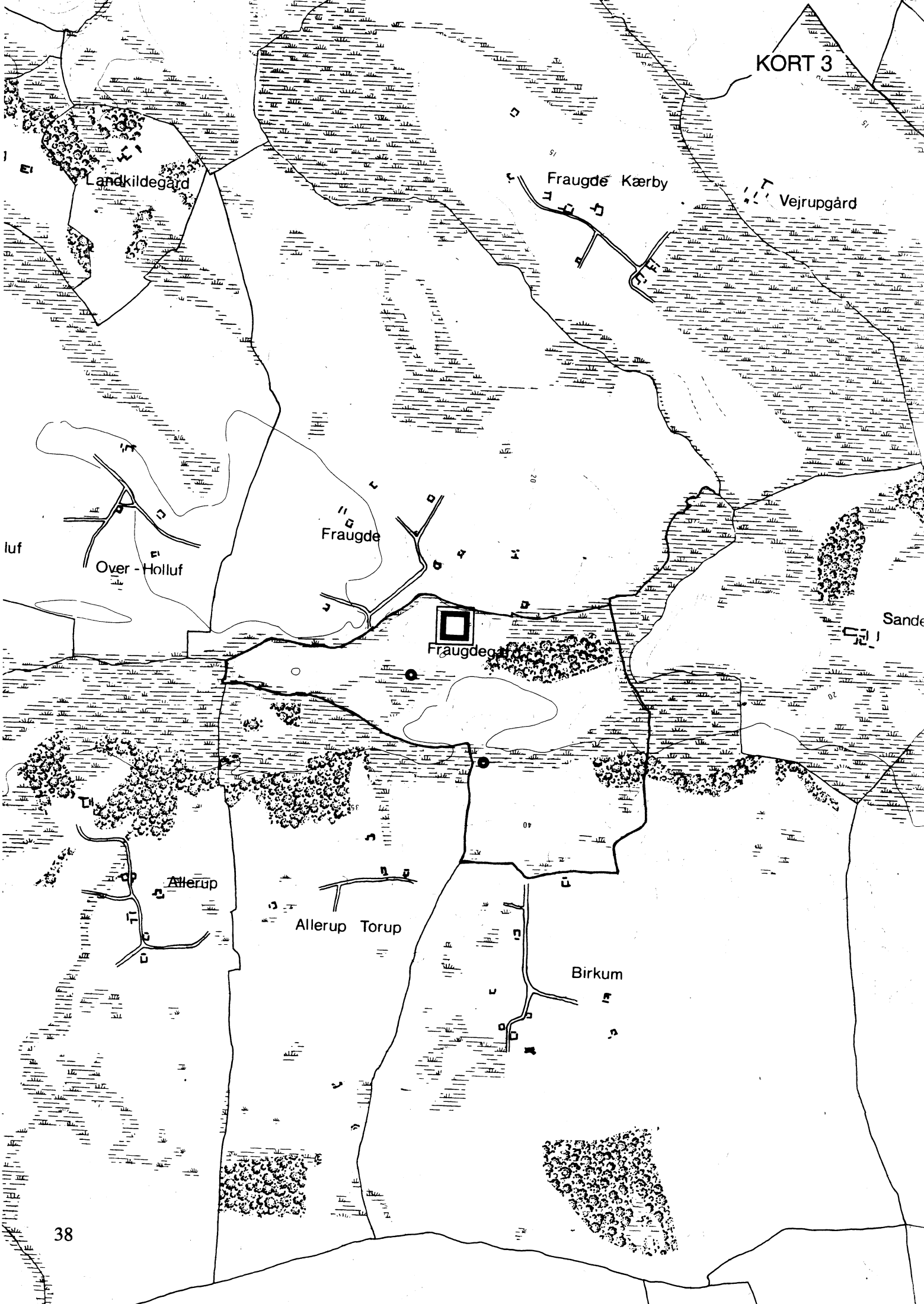
Østergård

B

17

Fraugdegård

luf

Landkildegård

Fraugde Kærby

Vejrupgård

Over-Holluf

Fraugde

Fraugdegård

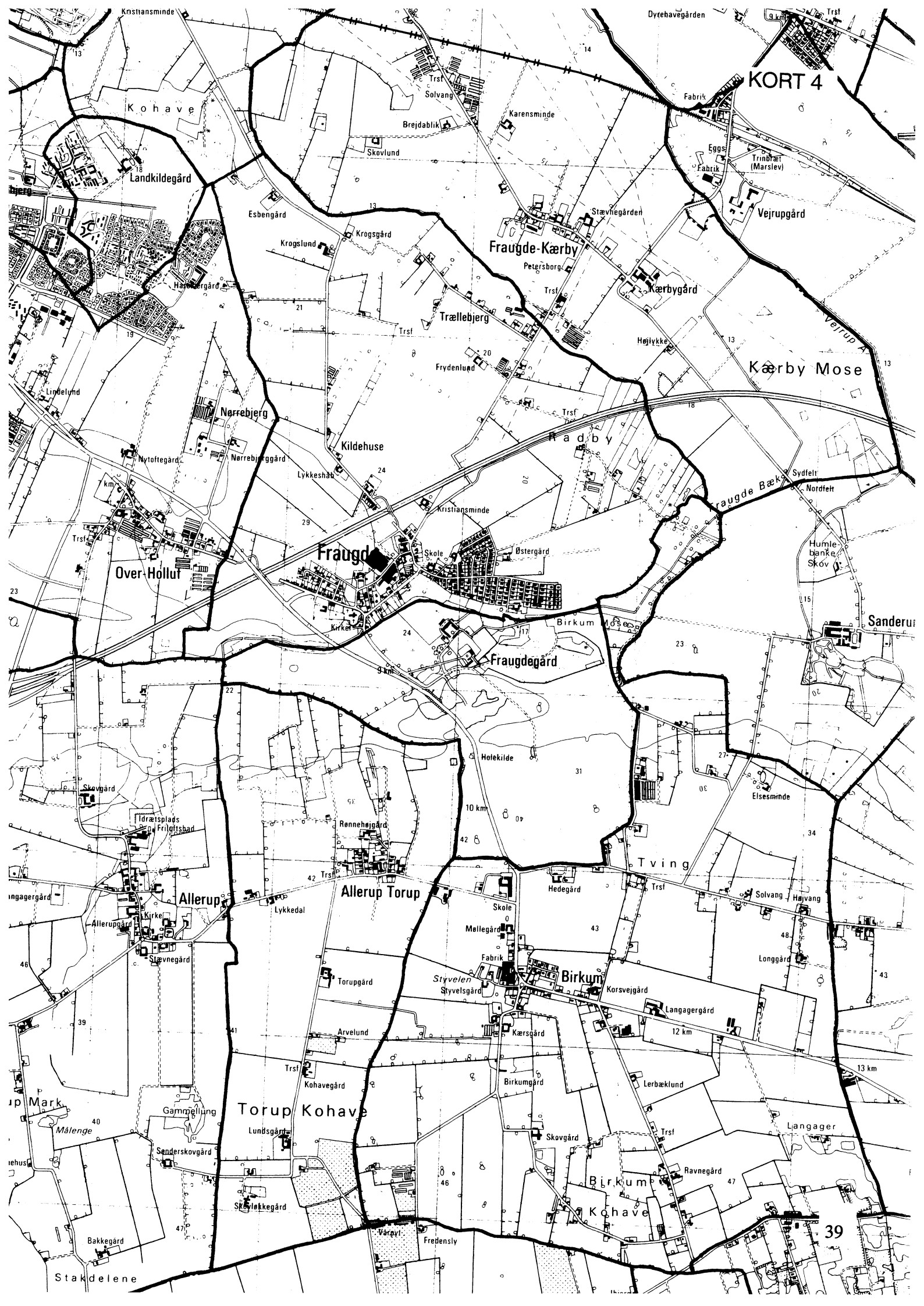
Sande

Allerup

Allerup Torup

Birkum

KORT 4

Kohave

Landkildegård

Fraugde-Kærby

Kærby Mose

Over-Holluf

Fraugde

Fraugdegård

Allerup

Allerup Torup

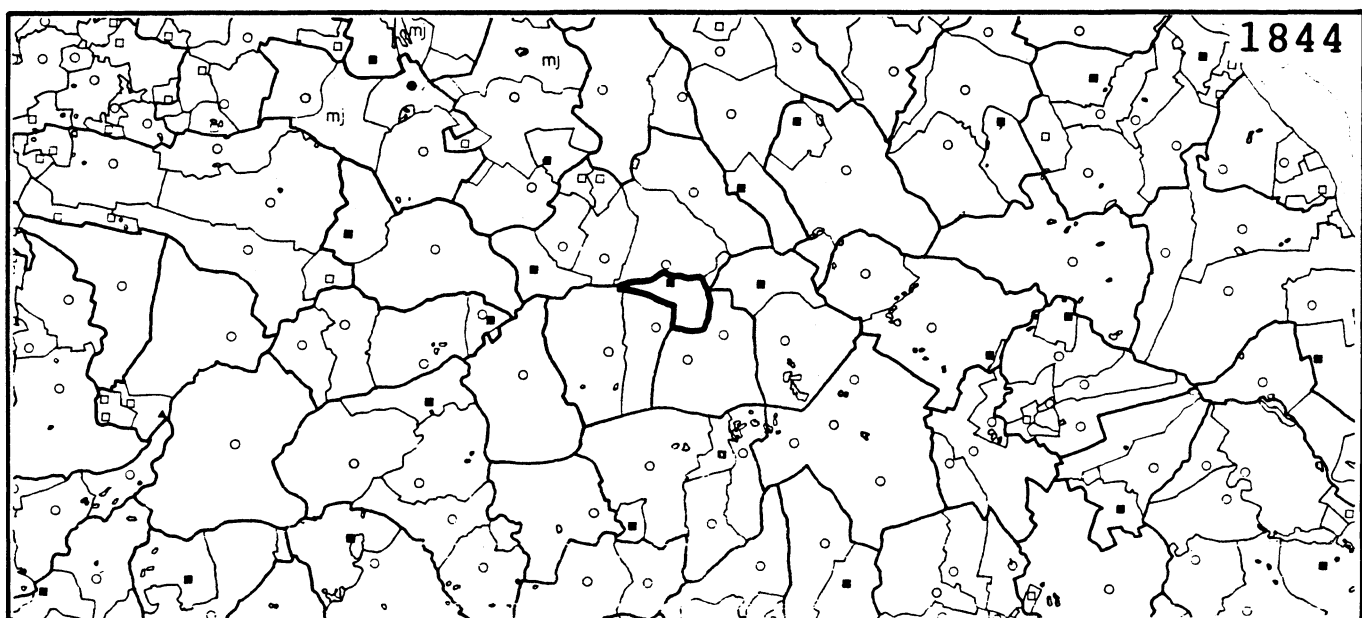
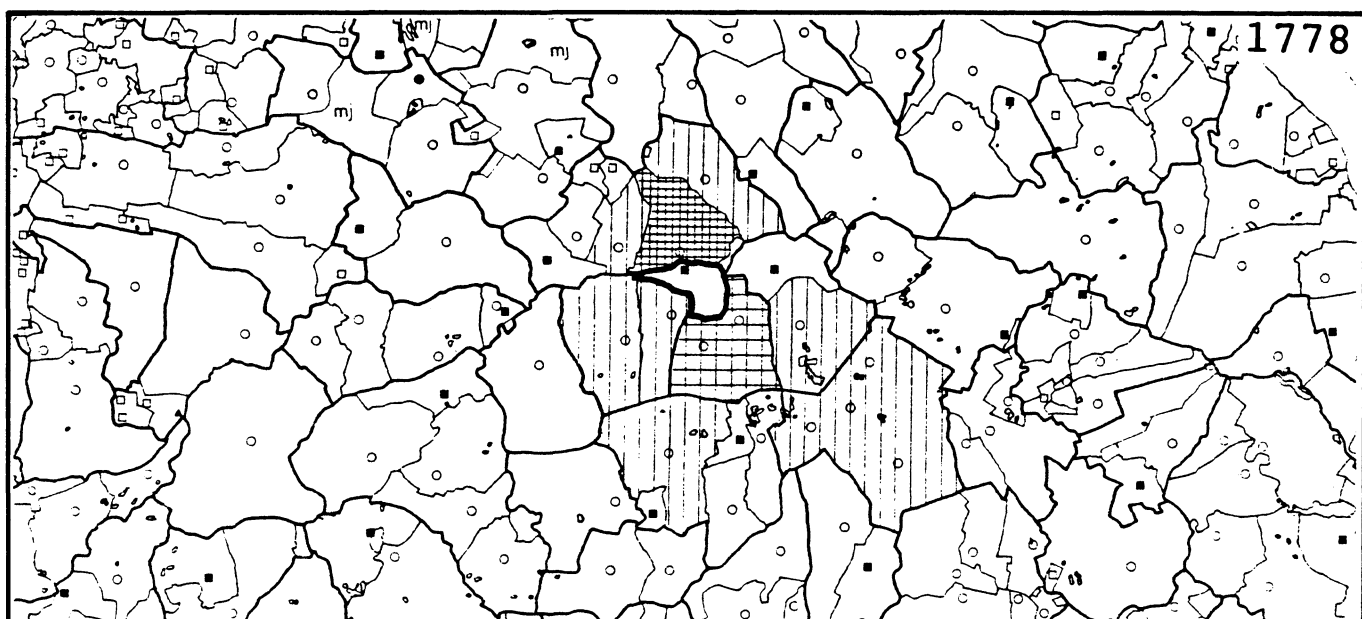
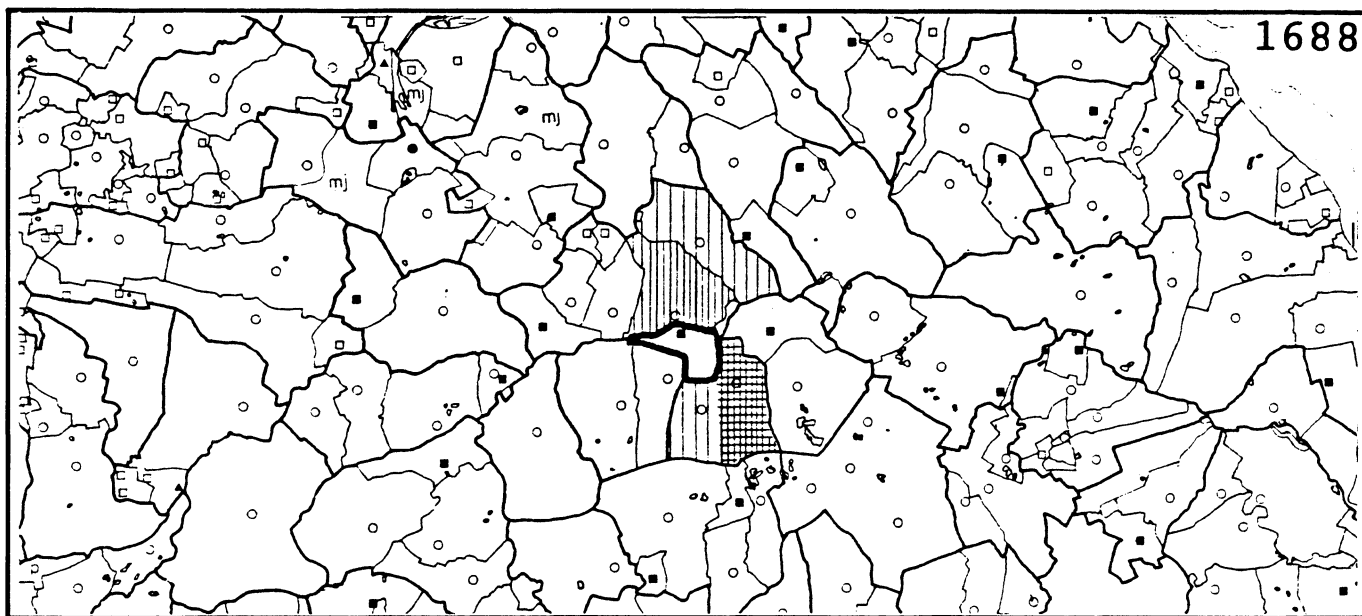
Tving

Torup Kohave

Birkum

Birkum

39

Hollufgård

Fyns Amt	Herred: Åsum	Kommune: Odense	Sogn: Fraugde
-----------------	------------------------	---------------------------	-------------------------

Navn: Hollufgård	Tidligere navn:
----------------------------	------------------------

Bemærkninger: Hollufgård er nævnt første gang ca. 1510 i formen Holloff gardt. Hovedgården har navn efter den i Over og Neder Holluf delte landsby Holluf. Forledets oprindelse er uklar, men menes at komme af tilnavnet gl. dansk Hai eller Havi, der betyder høj. Efterledet lev betyder arv eller arvegoods.

Anlægstidspunkt: ca. 1500	Anlægsform: udflyttet landsbyhovedgård
-------------------------------------	--

Bemærkninger: Hollufgård var oprindelig en mindre gård i Holluf, der i 1500-tallet blev udflyttet og anlagt på sin nuværende plads. Senere udvidelser af hovedgårdsjorden skete ind i Neder Hollufs ejerlav. Ejerlavsgrænsen går tæt ved landsbyen.

Ejere: 1487 Jørgen Marsvin 1635 Erik Pors 1638 Henning Pogwisch 1668 Niels Bang 1675 Jens Eriksen Westengaard 1689 Otto Pedersen Himmelstrup 1711 Jens Ibsen Trøstrup 1715 Iver Andersen 1726 Frederica Sophie Ivers 1757 gift med C. Hermann von Heinen 1821 Hans Langkilde 1872 Fyens Discontokasse 1873 Fr. Juel-Brockdorff 1911 T. og P. Madelung 1916 Vilhelm Hansen 1917 C. Dæhnfeldt 1920 Aage Hastrup 1925 M. L. Jørgensen 1933 Edith Hansen 1961 Landbrugsministeriet 1985 Odense Kommune
---

Historiske tildragelser:

Jørgen Marsvin samlede jordegodset til Hollufgård og fik den ophøjet til hovedgård. Han var rigskansler for Kong Hans. Hollufgård er i dag ejet af Odense Kommune, og hovedbygningen er udlejet til Fyns Stiftsmuseum.

Fyns Amt	Herred: Åsum	Kommune: Odense	Sogn: Fraugde
-----------------	------------------------	---------------------------	-------------------------

Ejerlavet omkring år 1800

a. **Hoved- og avlsbygninger:** Hovedbygningen ligger øst-vest med tårne mod nordsiden. Sammen med de tre små længer på nordsiden udgør den et selvstændigt lukket anlæg. Avlsbygningerne ligger vest herfor og er et større trefløjet anlæg, åbent mod øst, hvortil kommer tre længer, der ligger oppe ved vejen, og tre små bygninger mod vest.

b. **Placering i ejerlavet:**

Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord med mindre indhold af eng og skov.

Placering: Centralplaceret.

Orientering: Ager/å-orienteret.

c. **Øvrige bygninger i ejerlavet:** Øst for hovedanlægget ligger der en vandmølle. Der er aftegnet yderligere tre huse i ejerlavet. Det ene ligger ved møllen, det andet ved den sydøstlige ejerlavsrands, og det tredje ligger ved den sydvestlige ejerlavsrands.

Driftsøkonomi

a. **Areal år 1800:** 257 ha

Antal marker: 6

heraf i årlig brug: 3

b. **Dyrket areal år 1682:** 140 tdr.l.d.

Vangebrug: 2/1

Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):

1. bon: 44

1. + 2. bon: 68

eng: 8

skov: 0

græs: 0

Bemærkninger: 1683: 100 stk. malkekøer og hollænderi.

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform: G. Sletten. Moræneflade og tunneldal med hedeslette mod syd.

Jordbund: Overvejende moræneler. Mindre områder med ferskvandsdynd mod syd og nordøst.

Naturlig afgrænsning:

Dele af ejerlavsgrensen mod Neder Holluf er ikke naturlig.

Fyns Amt	Herred: Åsum	Kommune: Odense	Sogn: Fraugde
-----------------	------------------------	---------------------------	-------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen har samme grundplan, men de tre små længer er væk. I stedet er der kommet to større bygninger til på gårdspladsens østside.</p> <p>Avlsgården er ikke længere trefløjet, men består af en del større og mindre bygninger. Den ligger stadig vest for hovedbygningen, men tyngdepunktet er flyttet mod nord.</p> <p>Møllen ligger der stadig, men kun det ene hus mod vest er bevaret.</p> <p>Bebyggelsesgraden er ikke ændret ved nybebyggelse</p> <p>Andre anlæg:</p> <p>Haveområdet er udvidet mod syd</p> <p>Skove og vådområder:</p> <p>Ikke-ager arealer: Skovarealerne er bevaret, men af vådområderne er kun et bevaret mod sydøst.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>"Sneglehøj" fra 1760 er bevaret i haven til hovedgården.</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X	X	X	<p>Hovedbygning opført 1577. De tre små længer foran opført o. 1715, nedrevet 1829. Sidefløje opført mod nord og øst i 1830'erne. Istandsatt 1920.</p> <p>X Avlsgård bygget i 1768. Nye avlsbygninger o. 1920.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer:</p> <p>Ændringerne i ejerlavet er hovedsageligt sket efter 1883.</p>				

Fyns Amt	Herred: Åsum	Kommune: Odense	Sogn: Fraugde
-----------------	------------------------	---------------------------	-------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688	1770	1844	1870	1903	1956	
Tønder hartkorn			36	32	32		60	51	50	
Bemærkninger: skov:				1½	1½					

Fæstegodset

			1662	1688	1770	1842	18	1903		
Tønder hartkorn			376	269	520	7				
Bemærkninger:										

			1662	1688	1773	1842	18	1903		
Antal gårde			43	40	68	0				
Heraf i hovedgd. sognet			17	16	16	0				
Antal huse				12	1	27				
Heraf i hovedgd. sognet				10	1	9				
Fæsteenheder ialt				52	69	27				
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	1773	1842			
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	17	13	6			
Heraf samlinger på min. 3 gårde	5	7	0			
Antal egaliserede samlinger af gårde	2	6	0			

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770:	32
Hoveriets omfang pr. gs. gård: ugentlig	a) pløjedage 1
	b) spandage 3
	c) gangdage
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred: Åsum	Kommune: Odense	Sogn: Fragde
----------	-----------------	--------------------	-----------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

O. 1500 erhvervede Marsvin-familien gods i Holluf, og heraf oprettedes landsbyhovedgården Hollufgård. I 1570'erne blev hovedgården formentlig flyttet fra Neder Holluf og over på den anden side af åen, i forbindelse med opførelsen af den nuværende hovedbygning på et voldsted. O. 1660 inddroges Kallerup jord med 27 tdr.htk. under hovedgårdens takst, der herved i 1688 nåede et niveau på 32 tdr.htk. Hovedgården synes herefter ikke yderligere udvidet. I tilknytning til hovedgården opførtes en vandmølle. I 1682 var det dyrkede areal på 140 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var udmærket, men der var kun nogen eng og ringe overdrev og skov til hovedgården. Måske på grund af nærheden til Odense var der allerede i 1683 et hollænderi med 100 malkekøer på gården.

Ved mageskifte med kronen erhvervedes i 1572 3 gårde i Over Holluf og i 1652 4 egaliserede gårde i Killerup. I 1662 var fæstegodset ret betydeligt og rimeligt arronderet med to egaliserede gårdgrupper. Fra 1718-1765 erhvervedes fra kronen yderligere 355 tdr.htk. tidligere ryttergoods, og i 1773 var Hollufgård derfor en meget betydelig besiddelse med i alt 68 fæstegårde, hvoraf 16 lå i hovedgårdssognet. Godset var de gannemagaliseret med følgende gårdgrupper Højby 16, Over Holluf 9, Neder Holluf 6, Killerup 6, Ejby 14 og Sdr. Nærå 4.

Der erhvervedes ingen kirke, og gården ophøjedes ikke til stamhus. Afhændelse af fæstegodset startede o. 1800.

O. 1760 anlagdes en park i fransk stil med bl.a. sneglebakke. Samtidig udførtes dræningsarbejder.

b. Efter cirka 1800:

Hollufgårds hovedgårdsejerlav var o. 1800 på 257 ha. O. 1905 opgøres arealet, der blev dyrket under avlsgården, til 274 ha, hvoraf 213 ha var ager, 17 ha eng og 28 ha skov. Hollufgård blev i 1961 solgt til Landbrugsministeriet, som senere har solgt den videre til Odense Kommune. Sidstnævnte har formindsket arealet ved at anlægge en golfbane, mens skov- og engarealerne bliver brugt til rekreative områder. Resten af arealet er bortforpagtet til landbrugsdrift. Det omfattede i 1985 120 ha agerjord.

Fæstegodset blev solgt fra allerede først i 1800-tallet. I 1842 var der såldes kun 7 tdr.htk. tilbage, fordelt på 27 huse. O. 1905 blev gården drevet af 8 faste folk og 11 daglejere. I 1985 blev gården drevet af 1 forpagter, 1 karl samt ekstra hjælp i høsten.

Hovedgårdstaksten steg en del i løbet af 1800-tallet. I 1903 lå den på 51 tdr.htk. Jorden var o. 1770 delt op i 6 marker, hvoraf de 3 blev besået årligt. Noget af jorden var desuden bortfæstet til bønderne. O. 1905 var der 11 marker, hvoraf 1 var brak og 3 lå med græs og kløver. Kævgbesætningen var da på 100 køer og 25 stk. ungvæg og kalve. Det foregående år var der blevet solgt 120 fedesvin. I 1985 var der ingen besætning på gården.

Fyns Amt	Hered: Åsum	Kommune: Odense	Sogn: Fraugde
-----------------	-----------------------	---------------------------	-------------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen interesse: Interesse: Stor interesse: Særlig interesse:

Typologisk vurdering: interesse

1. Hollufgård opstod som landsbyhovedgård først i 1500-tallet. I 1570'erne flyttedes den ud af landsbyen og nybyggedes på et voldsted. I tilknytning til hovedgården anlagdes en vandmølle. Hovedgården udvidedes med en part af Kallerup-marken, der stammer fra en o.1400 nedlagt landsby. Herved nåede Hollufgård et beskedent niveau på 32 tdt.htk. Hollufgård har karakter af en korngård.
2. Godstilliggendet var forholdsvis betydeligt o.40 gårde i 1600-tallet, stigende til 68 gårde i 1773. Godset var da velarronderet og gennemgaldiseret.
3. Afviklingen af fæstegodset skete først i 1800-tallet, medens hovedgårdstaksten er blevet udparcelleret i de sidste årtier.
4. Hovedbygningen fra 1577 er bevaret. De nuværende avlsbygninger er opført o. 1920.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype med enkelte udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: interesse

1. Hovedbygningen fra 1577 er bevaret, men anlægget præges nu af byggeri fra 1800-tallet, medens avlsbygningerne er nyopført o.1920. Møllen er delvis bevaret. Haveområdet er bevaret.
2. Ejerlavet er udparcelleret og præges af golfbane m.v. Skovarealerne er bevaret, medens vådområderne i hovedsagen er opdyrket.
3. Særlige relikter: Sneglehøjen fra 1760.
4. Arkæologiske interesser: -

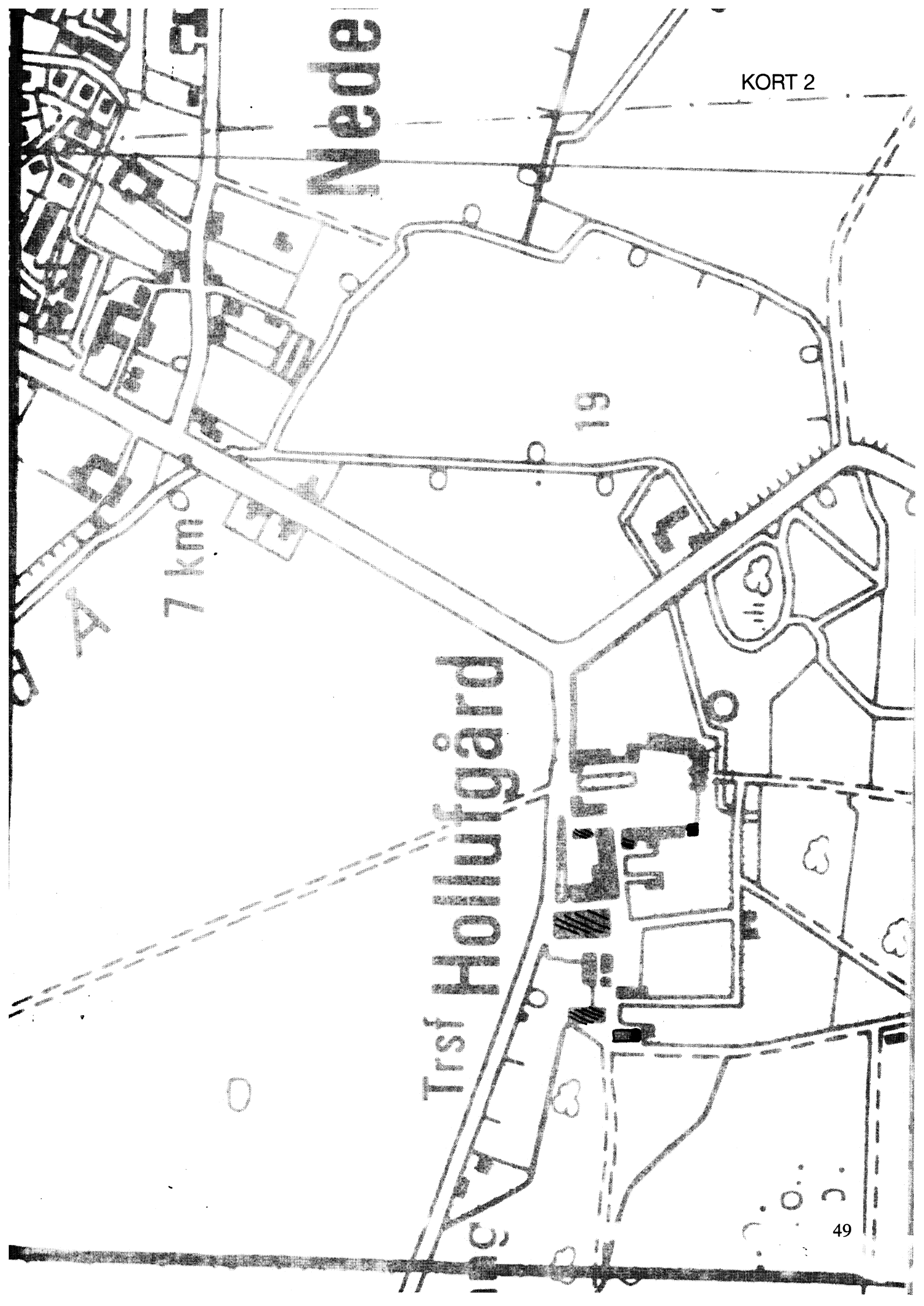

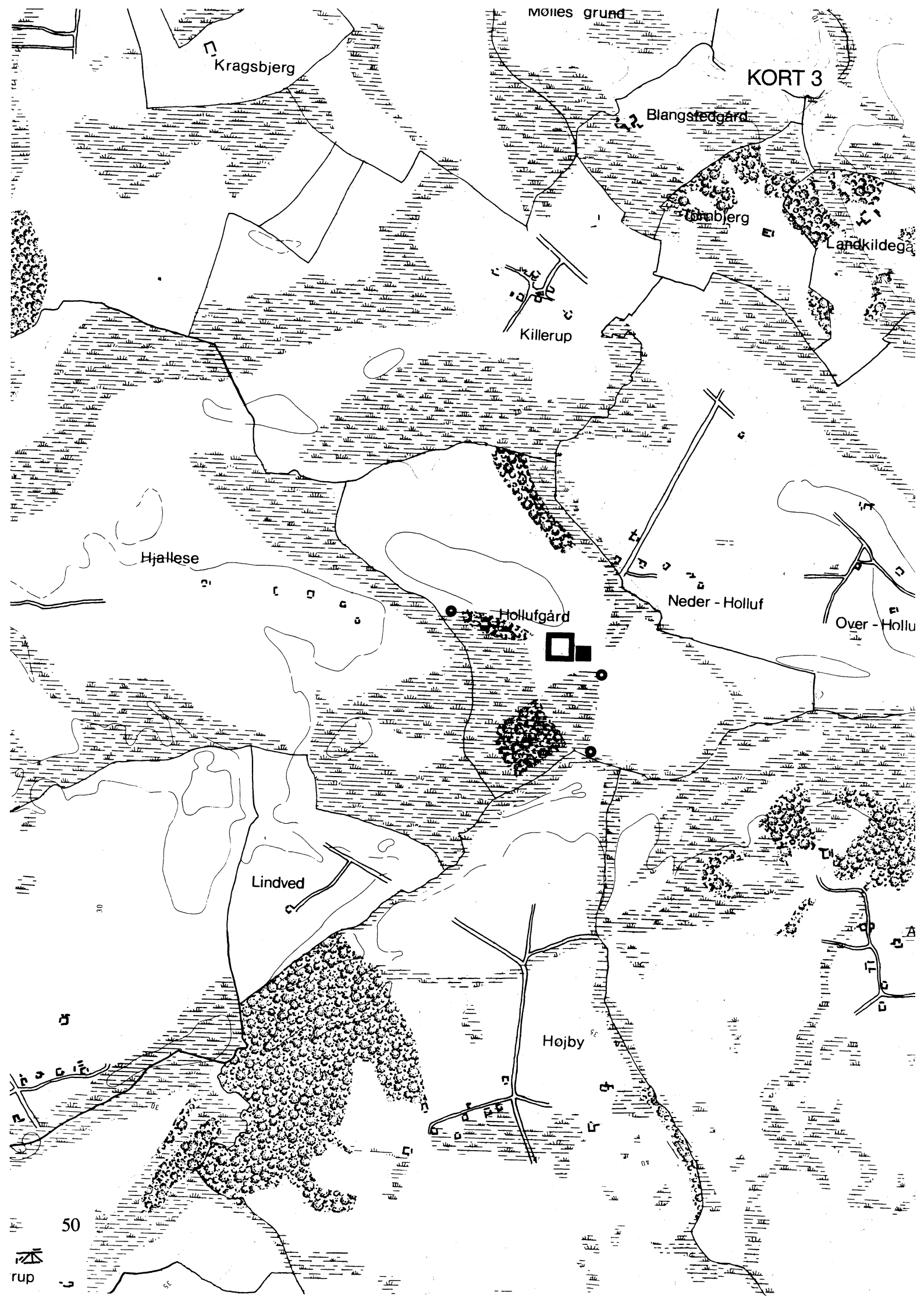
Nede

7 km

Trsf Hollufgård

19

KORT 3

Kragssbjerg

Møllers grund

Blangstedgård

Lørbjerg

Landkildegård

Killerup

Hjaltese

Hollufgård

Neder-Holluf

Over-Holluf

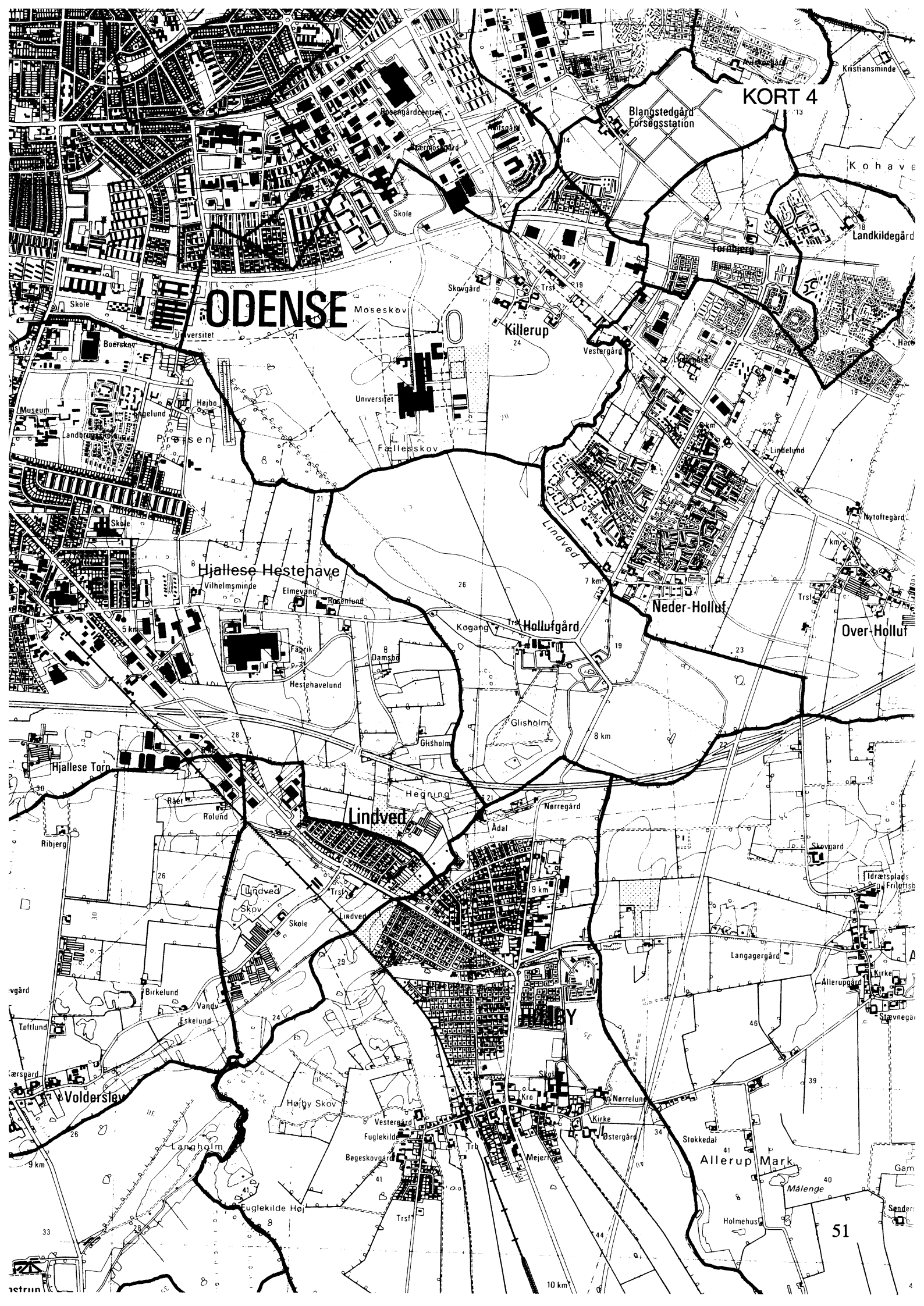
Lindved

Højby

50

rup

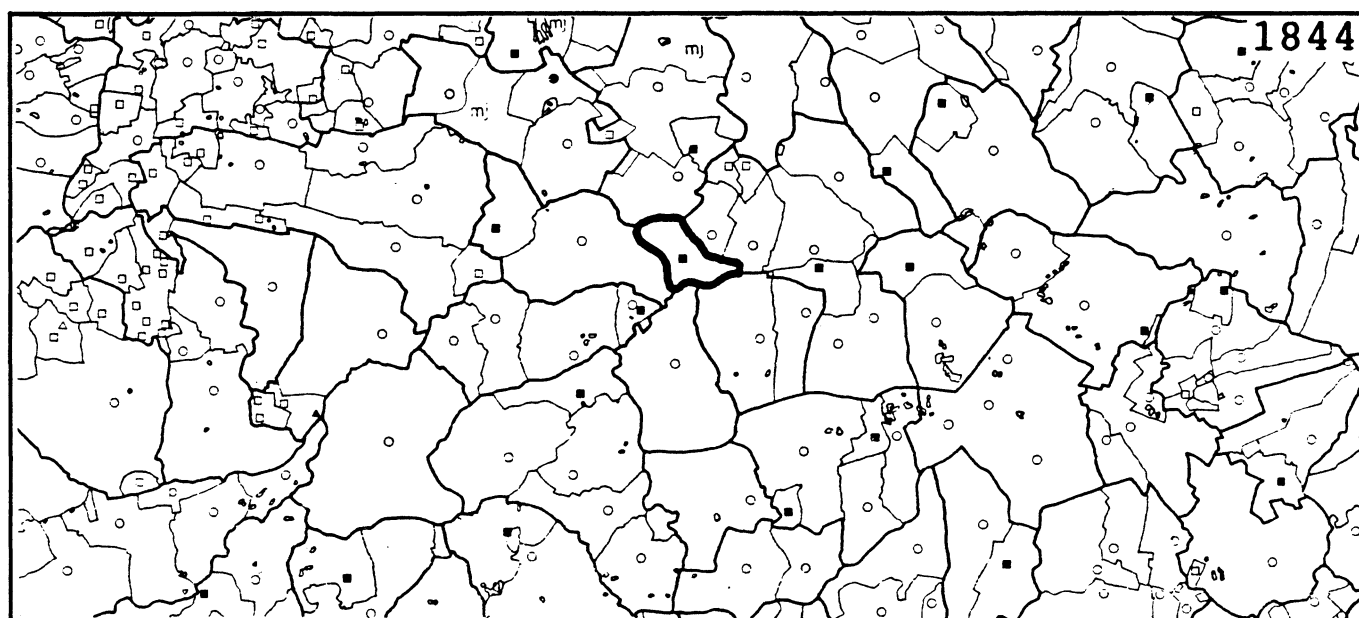
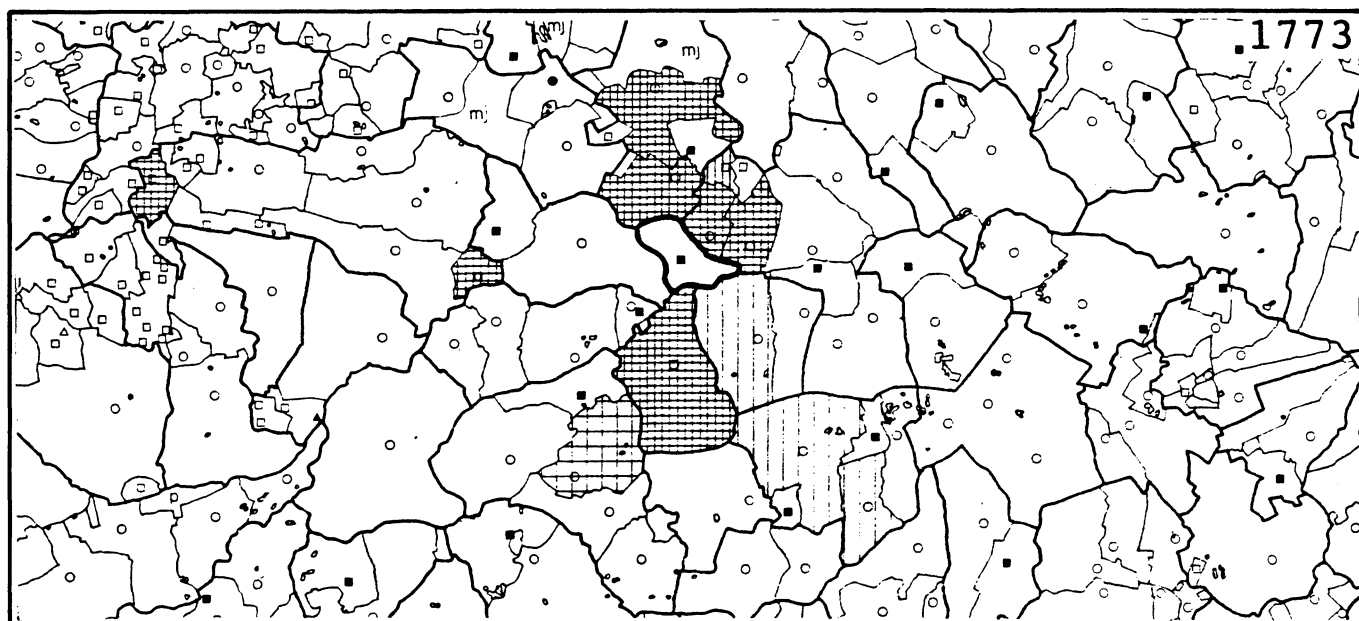
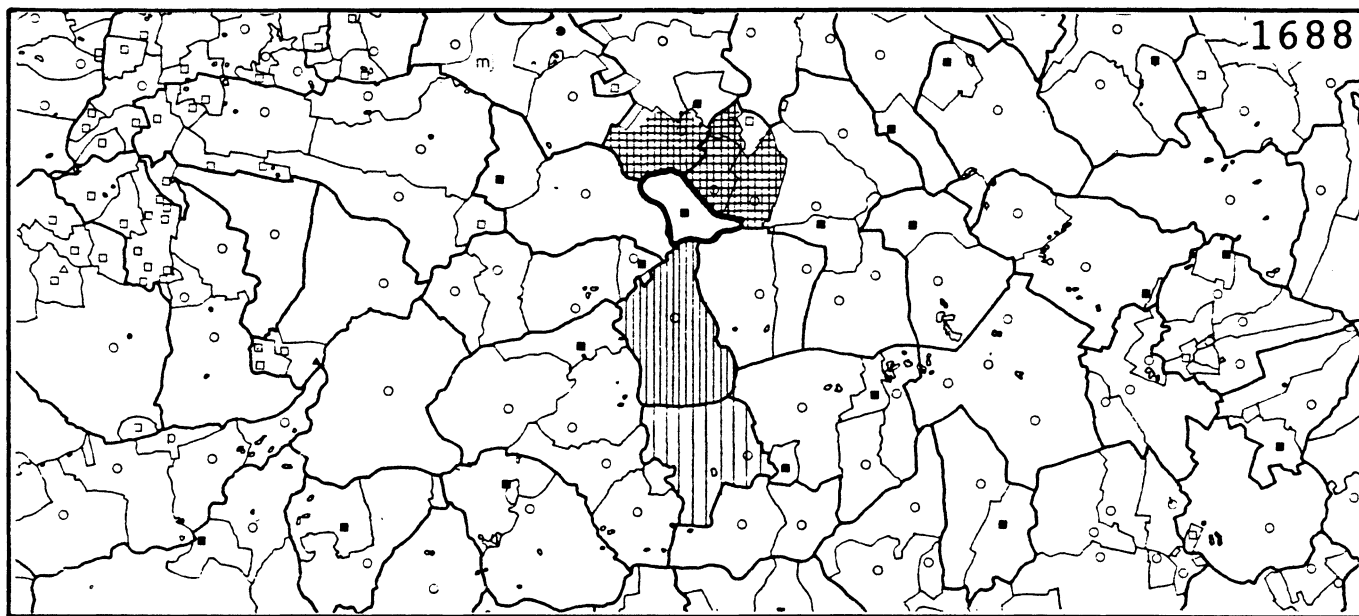
ODENSE

KORT 4

Lindved

Allerup Mark

51

Lindved

Fyns Amt	Herred: Odense	Kommune: Odense	Sogn: Stenløse
-----------------	--------------------------	---------------------------	--------------------------

Navn: Lindved	Tidligere navn:
Bemærkninger: Lindved er nævnt første gang i tiden mellem 1447 og 1477 i formen Lyndwith. Forledet er træsorten lind. Efterledet er gl. dansk with, der betyder skov.	

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: enestegård
Bemærkninger: Lindved er formentlig opstået ved rydning af skov i Volderslevs ejerlavs østlige del.	

Ejere:	
1470 P.Randelsen Marsvin	Fælles ejer med nabogården
1544 Erik Bille	Bramstrup 1692-1798
ca.1620 J.Hartvigsen og andre parthavere	
ca.1648 J.Hartvigsen eneejer	
ca.1663 Dorte Skinkel	
1674 Anne Iversdatter Vind	
1678 Jochum Schütz	
1692 Fr.Gersdorf	
1722 Fr.Brockenhuus	
1770 H.A.Ahlefeldt	
1798 Søren Hillerup	
1803 Chr. Berg	
1889 Niels Møller Dons	
1896 Vilhelmine Berg	
1902-1918 5 forskellige ejere	1990 Innovision A/S (HB)
1919 H.J.Andersen	
1985 Odense Kommune (hovedbygningen)	
Sv.Andersen og John Sørensen (avlsgården)	

Historiske tildragelser: I rigskansler Jørgen Marsvins tid opholdt kong Hans sig ofte på Lindved. Kongen afholdt også sine retterting på Lindved. Lindved ejes i dag af Odense kommune, der har stillet hovedbygningen til rådighed for folkemusikgrupper.

Fyns Amt	Herred: Odense	Kommune: Odense	Sogn: Stenløse
-----------------	--------------------------	---------------------------	--------------------------

Ejerlavet(omkring år 1800) Kortet, der er brugt i dette tilfælde, er fra 1875.

a. **Hoved- og avlsbygninger:** Hovedbygningen består af en enkelt øst-vest-gående fløj. Avlsgården ligger nord herfor. Den er et tre-fløjet anlæg åbent mod syd.

b. **Placering i ejerlavet:**

Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord med mindre indhold af eng.

Placering: Centralplaceret

Orientering: Ager-orienteret

c. **Øvrige bygninger i ejerlavet:** Umiddelbart vest for hovedbygningen ligger der en vandmølle. I den sydvestlige del af ejerlavet er der aftegnet et teglværk. I den nordlige del af ejerlavet ligger der et hus.

Driftsøkonomi

a. **Areal år 1800:** 103 ha

Antal marker:

heraf i årlig brug:

b. **Dyrket areal år 1682:** 61 tdr.ld.

Vangebrug: 2/1

Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):

1. bon: 39

1. + 2. bon: 82

eng: 15

skov: 0

græs: 0

Bemærkninger:

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform: G. Centralfyn. Moræneflade og tunnelset med hedeslette.

Jordbund: Overvejende moræneler, der er overlejret af sand i et område mod sydøst.

Naturlig afgrænsning:

Ejerlavet er ikke naturligt afgrænset mod vest og på et mindre stykke mod nord.

Fyns Amt	Herred: Odense	Kommune: Odense	Sogn: Stenløse
-----------------	--------------------------	---------------------------	--------------------------

Relikt - vurdering ud fra kort fra omkring år 1800 og moderne kort

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger:</p> <p>Hovedbygningen har fået tilføjet en mindre sidefløj mod øst. Mod vest er der opført en 3-fløjet funktionærbolig.</p> <p>Avlsgården er blevet flyttet længere mod nord-vest. Den består i dag af to parallelle bygninger.</p> <p>Huset og møllen ligger der stadig. Teglværket er væk.</p> <p>Bebyggelsesgraden er ændret meget ved udparcellering til husbyggeri ved Lindved. Mod nord er der et industrikvarter. Mod sydvest ligger der spredte huse og gartnerier.</p> <p>Andre anlæg:</p> <p>Haveområdet er blevet lidt mindre i sin grundplan ved en indskæring mod nordvest.</p> <p>Skove og vådområder:</p> <p>Ikke-agerarealer: Et mindre skovareal mod vest er bevaret mod vest. De øvrige skov- og vådområder er forsvundet.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p> <p>Avlsgårdstomten fra før 1973 er frilagt.</p>		X		Hovedbygningen er fra 1600-tallet og 1842
			X	Avlsgården brændte i 1973. En ny blev opført nordvest for den gamle.
		X		Møllen er fredet.
			X	
		X		Have på ca. 4 tdr.ld.
		X		
Tidspunkt for ændringer:				
Ændringen i ejerlavet er hovedsageligt sket efter 1883. Teglværket er dog forsvundet før dette tidspunkt.				

Fyns Amt	Herred: Odense	Kommune: Odense	Sogn: Stenløse
-----------------	--------------------------	---------------------------	--------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688	1770	18	1870	1903	1956	
Tønder hartkorn			25	16	16		19	20		
Bemærkninger:										

Fæstegodset

			1662	1688	1770 ¹⁾	18	18	1903		
Tønder hartkorn			76	43	478			1		
Bemærkninger: 1) incl. fæstegodset til Bramstrup.										

			1662	1688	1770 ¹⁾	18	18	1903		
Antal gårde			7	5	54			0		
Heraf i hovedgd. sognet			3	2	?			0		
Antal huse				5	47			5		
Heraf i hovedgd. sognet				5	?			5		
Fæsteenheder ialt				10	101			5		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	17	18				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	5						
Heraf samlinger på min. 3 gårde	0						
Antal egaliserede samlinger af gårde							

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770:	
Hoveriets omfang pr. gs. gård:	a) pløjedage
	b) spanddage
	c) gangdage
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Odense	Odense	Stenløse

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Lindved er formentlig opstået ved rydning af skov i Volderslev ejerlavs østlige del. Den omtales som hovedgård fra 1400-tallet. Hovedgårdsejerlavet synes stabilt fra senmiddelalder til 1800. I 1688 vurderedes ejerlavet til beskedne 16 tdr.htk.

I 1682 var det opdyrkede areal på beskedne 61 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var udmærket, og der var god eng, men dårlig skov til hovedgården, der har karakter af en korngård. Hovedgården er centralplaceret i sit ejerlav og har agerorientering.

Hovedgårdens tilliggende var i 1600-tallet ganske beskedent 5-7gårde, og fra 1692-1798 blev gården drevet under Bramstrup. I 1798 frasolgtes Lindved med Allerup kirke og 10 gårde i Allerup samt 13 husmænd. Besætningen var da 40 køer, 1 tyr, 3 heste og 9 svin.

O.1500 var Lindved bolig for rigskansler Jørgen Marsvin, og kongens retterting blev lejlighedsvis afholdt her.

Hovedbygningen ligger på et voldsted. En tilknyttet mølle omtales fra 1800-tallet.

b. Efter cirka 1800:

Lindved hovedgårdsejerlav var o.1800 på 103 ha. O.1905 opgøres arealet til hovedgården til 122 ha, hvoraf 97 ha var ager, 11 ha eng og mose og 10 ha var skov. Lindved har siden solgt en del af jorden fra. I 1985 hørte der således kun 55 ha til gården.

Fæstegodset blev solgt fra allerede o.1800. Ejeren fik på dette tidspunkt kongelig bevilling til at gøre det uden derved at miste hovedgårdsrettighederne. O.1905 blev gården drevet af 8 faste folk, 5 daglejere og 2 ekstra mand i roer og høst.

Hovedgårdstaksten var næsten konstant i hele 1800-tallet. Efter det store frasalg af jord i 1900-tallet er den faldet tilsvarende. Der findes ikke mange umiddelbart tilgængelige oplysninger om driften af Lindved o. 1800. Det skyldes, at den på dette tidspunkt havde samme ejer som Bramstrups hovedgård og nærmest blev regnet for en avlsgård under denne. O.1905 var jorden delt op i 8 marker, hvoraf de 3 lå med kløver og græs. Kvægbesætningen var da på 70 køer og 40 stk. ungvæg og kalve. Det foregående år var der blevet solgt 70 fedesvin.

Fyns Amt	Herred: Odense	Kommune: Odense	Sogn: Stenløse
-----------------	--------------------------	---------------------------	--------------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen interesse: Interesse: Stor interesse: Særlig interesse:

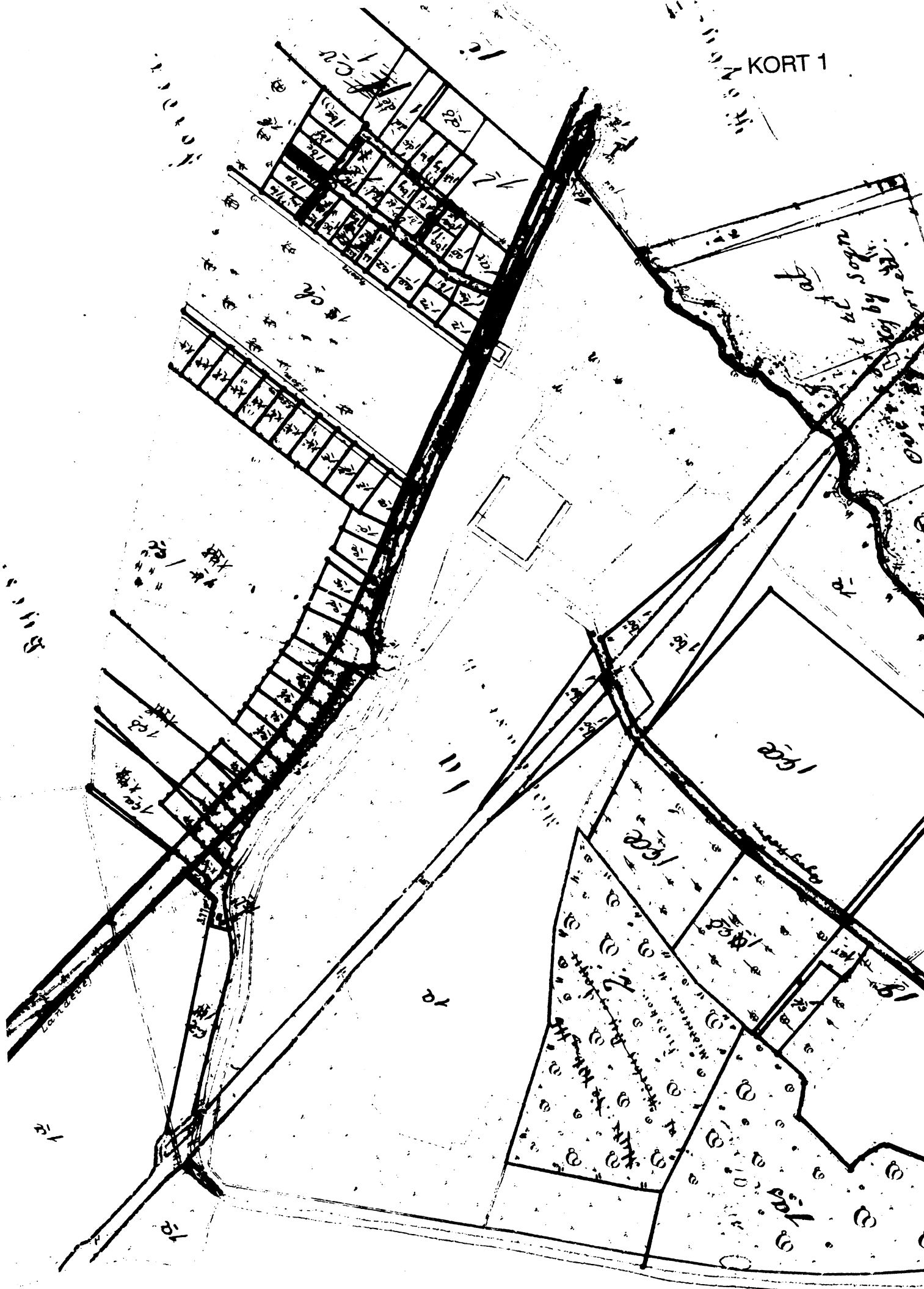
Typologisk vurdering: stor interesse

1. Lindved er formentlig opstået ved skovrydning. Den omtales som en betydelig hovedgård o. 1500. I usædvanlig grad har Lindved bevaret sin senmiddelalderlige struktur uden udvidelse af det beskedne ejerlav. Gården er centralt placeret i sit ejerlav, har agerorientering. Lindved har karakter af en korngård.
2. Godstilliggendet var i 1600-1700-tallet på beskedne 5-10 gårde, og Lindved blev i perioder drevet som avlsgård under Bramstrup.
3. Fæstegodset afvikledes o.1800. I 1900-tallet reduceredes hovedgårdsarealet til det halve.
4. Hovedbygningen er fra 1600-tallet. Avlsgården nyopførtes efter brand i 1973. Møllen er fra 1847.

Sammenfattende drejer det sig om en typeren anlægstype, der i usædvanlig grad har bevaret sin karakter af senmiddelalderlig hovedgård.

Relikt-vurdering: interesse

1. Hovedbygningen er fra 1600-tallet og 1800-tallet. Avlsgården er brændt og flyttet. Møllen er fredet. Haveområdet er delvis bevaret.
2. Ejerlavet er stærkt præget af udparcellering og nybyggeri. Vådområderne er forsvundet. Et mindre skovareal er bevaret.
3. Særlige relikter:
4. Arkæologiske interesser: tomten af den middelalderlige avlsgård er frilagt.

Lindved

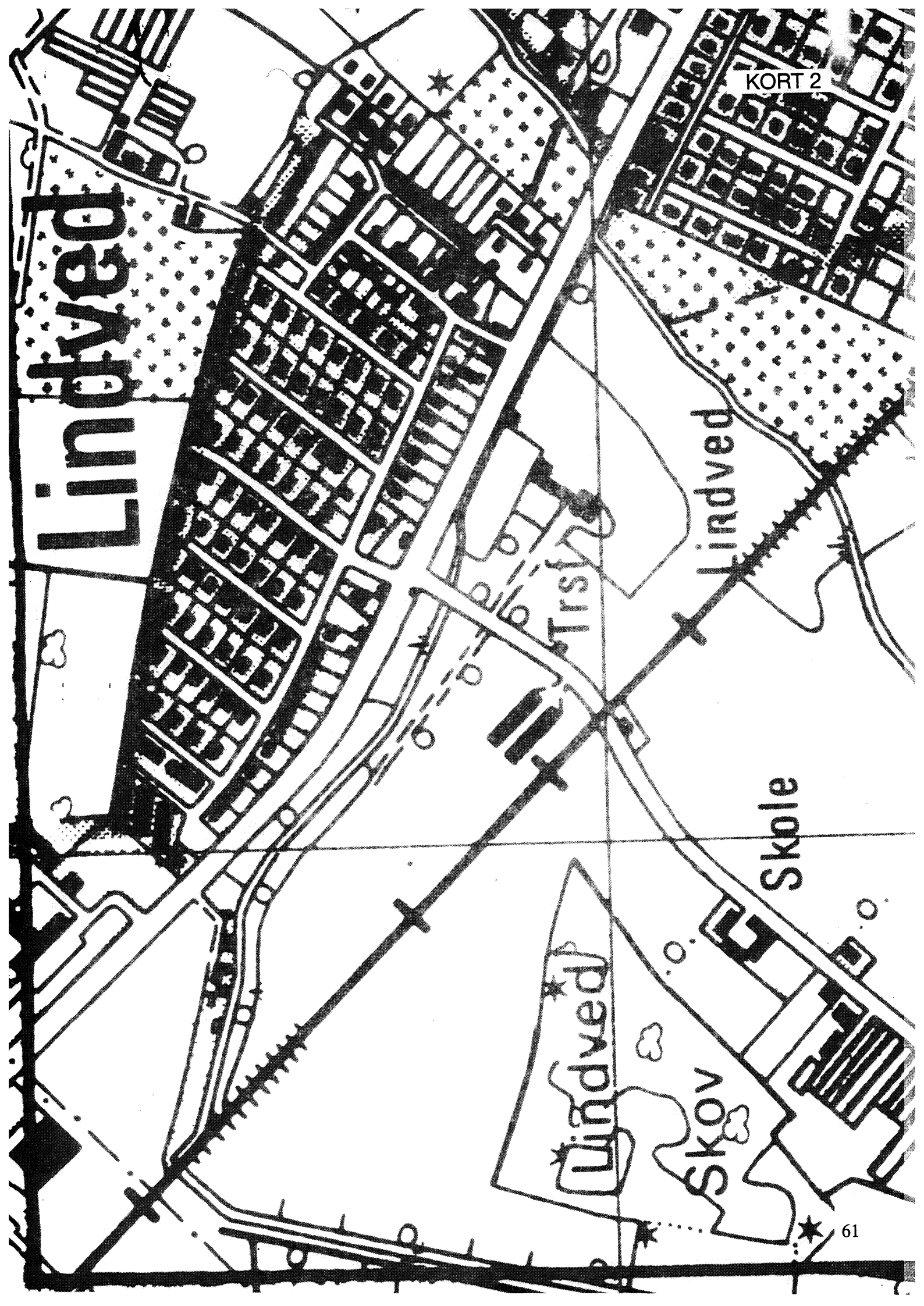
Trstvej

Lindved

Skole

Lindved

SKOV

Killerup

KORT 3

Hjallese

Hollufgård

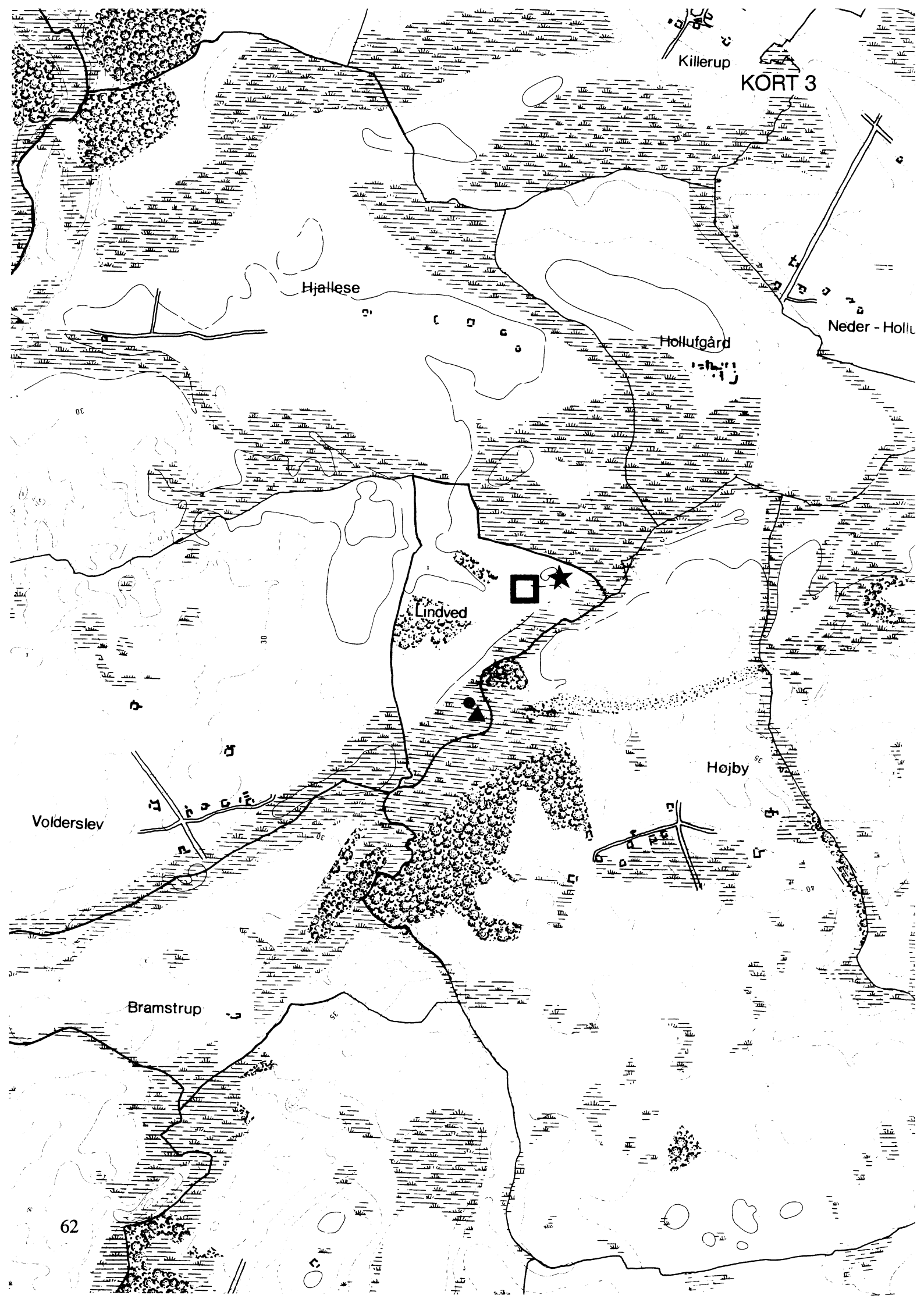
Neder - Hollu

Lindved

Højby

Volderslev

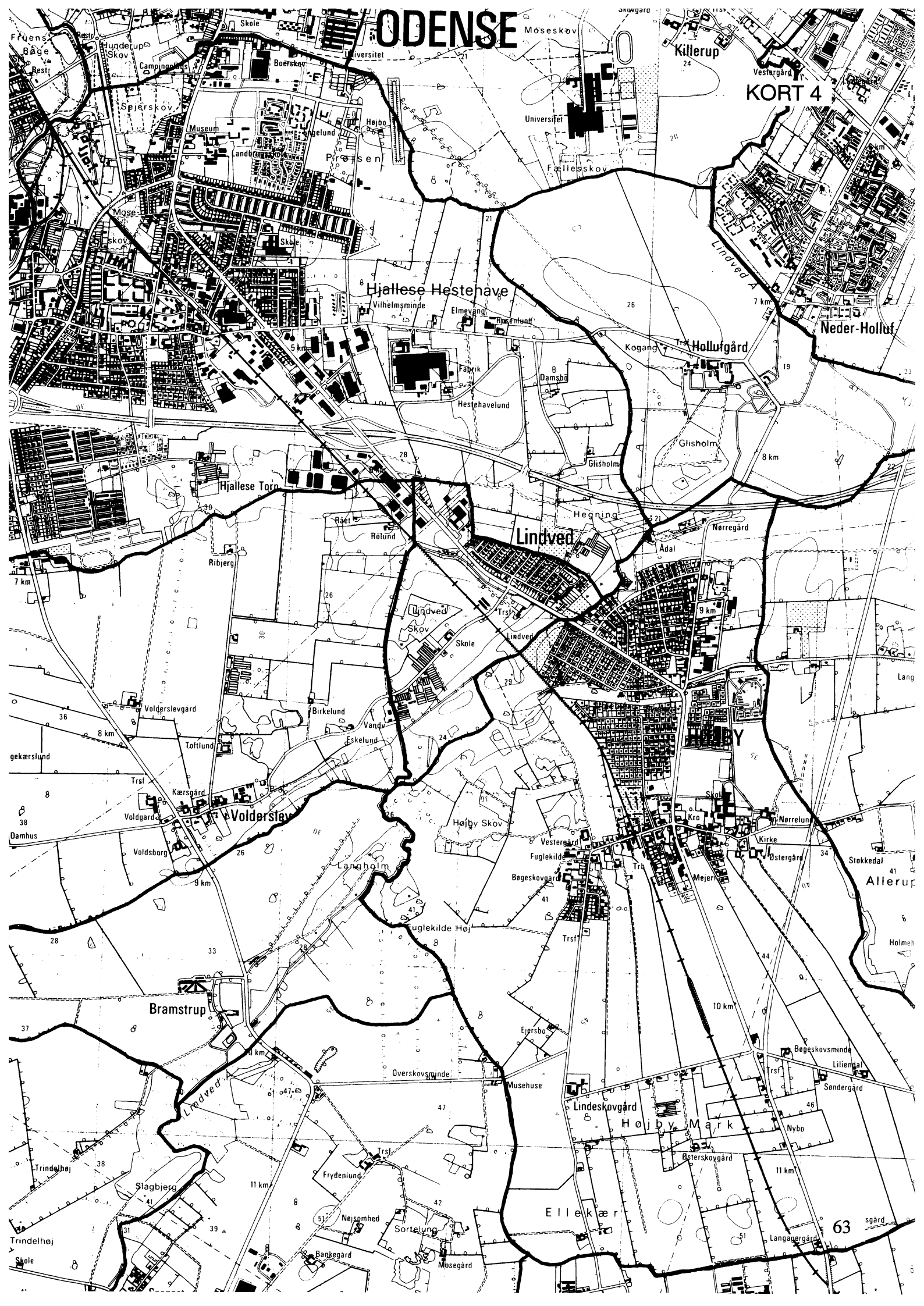
Bramstrup

ODENSE

KORT 4

Hjallese Hestehave

Lindved

Volderslev

Bramstrup

Lindeskovgård

Højby Mark

Ellekær

Neder-Holtef

Hollufgård

Hjallese Torv

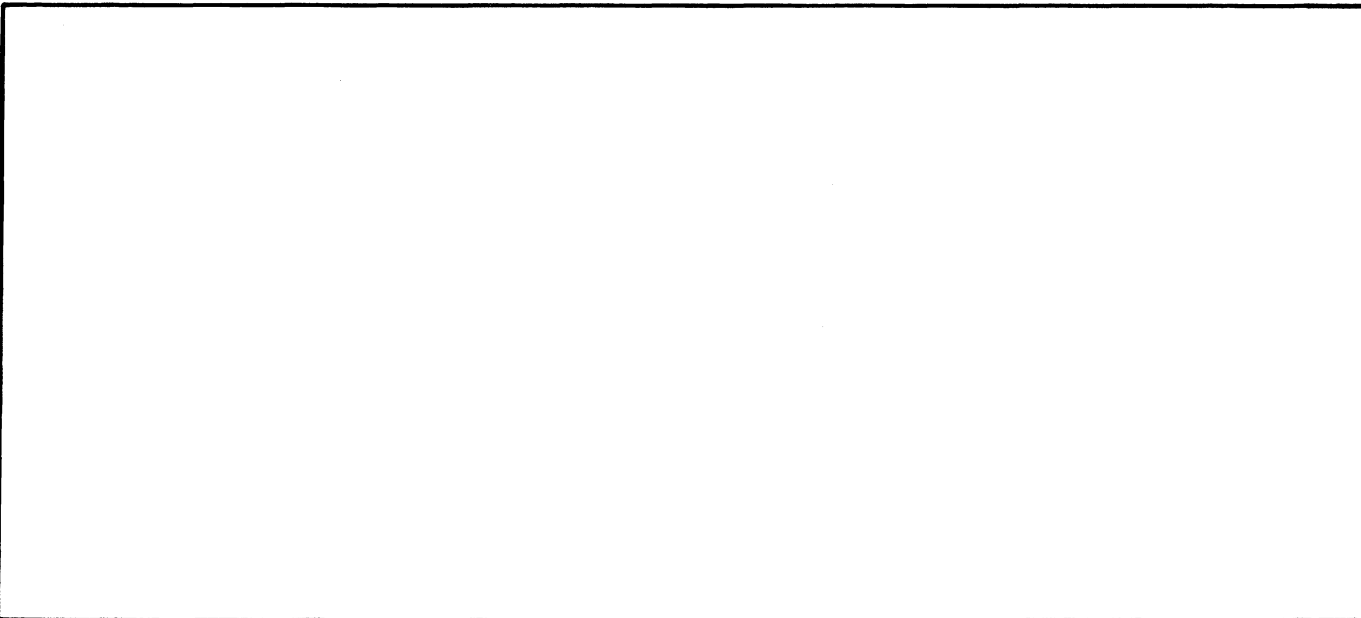
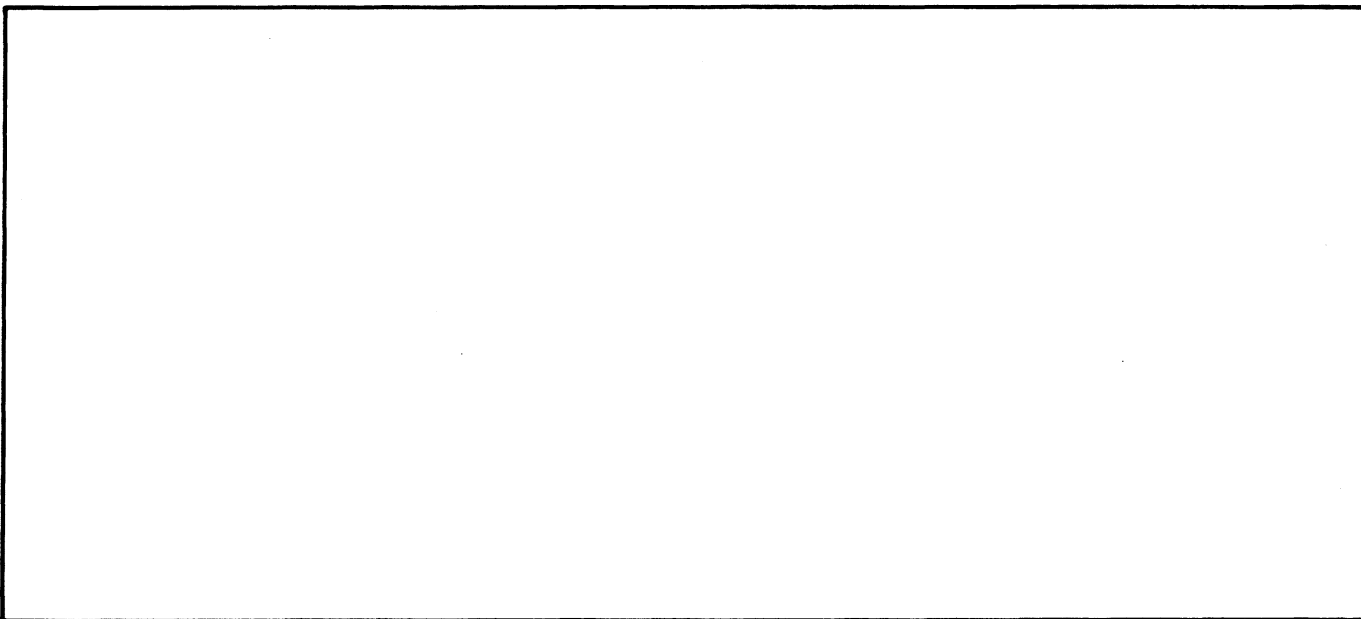
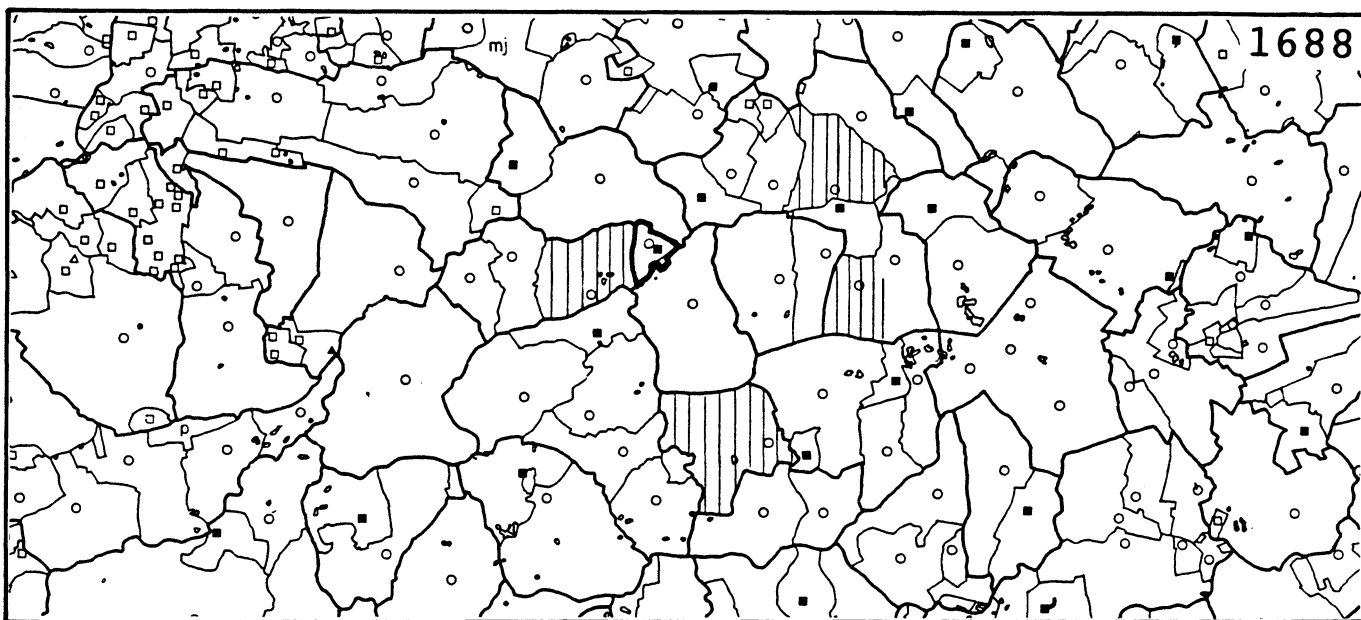
Volderslev

Volderslev

Slagbjerg

Langagergård

63

Sanderumgård

Fyns Amt	Herred: Åsum	Kommune: Odense	Sogn: Davinde
-----------------	------------------------	---------------------------	-------------------------

Navn: Sanderumgård	Tidligere navn:
------------------------------	------------------------

Bemærkninger: Sanderumgård er nævnt første gang i 1394 i formen Sandrum. Navnet har samme oprindelse som Sanderum i Sanderum sogn. Forledet er sand, efterledet er gl. dansk rum, der betyder rydning.

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: enestegård
--	----------------------------------

Bemærkninger: Sanderumgård er naturligt afgrænset af skov og engarealer. Gården er opstået ved rydning af skov i middelalderen. Navnet Sanderum kunne tyde på, at der oprindeligt har været en mindre udflytterbebyggelse fra Davinde, men der haves ikke noget belæg i kildernes for dette.

Ejere: 1394 Tue Skytte	
1468 Kjeld (Pedersen)	Fælles ejer med nabogårdene
Kronen	Vejrupgård 1708-1740
1580 Hans Skovgård	1885-1918
ca.1615 Hans Johansen Lindenov	Selleberg 1708-1740
1642 Sivert Urne	
1661 Hans, Jørgen og Knud Urne hver en part	
Gården herefter delt i flere parter	
ca.1700 Hans Due og Erik Skeel hver en halvpart	
1708 Hans Brockenhuus v. Løwenhielm	
1740 Matthias Leth	
1793 Johan Bülow	
1828 Chr. Vind	
1985 Erik Vind	

Historiske tildragelser: Johan Bülow, der ejede Sanderumgård fra 1793, havde, før han slog sig ned som godsejer på Fyn, været kammerjunker, kammerherre og marskal hos kronprins Frederik (senere den VI). Bülow havde stor interesse for sin samtids videnskab og kunst, og megen støtte til disse formål udgik i hans ejerperiode fra Sanderumgård. Efter en tid at have været i unåde ved hoffet, blev Bülow i 1808 udnævnt til geheimekonferensråd og 1817 ridder af elefanten. Det var Bülow, der anlagde den 40 tdr.ld. store park med de romantiske lysthuse Tankefuld og Sommerlyst.

Fyns Amt	Herred: Åsum	Kommune: Odense	Sogn: Davinde
-----------------	------------------------	---------------------------	-------------------------

Ejerlavet omkring år 1800

a. Hoved- og avlsbygninger: Hoved- og avlsbygninger udgør et samlet 4-fløjet anlæg med en del mindre bygninger tilknyttet. Hovedbygningen er nok den sydligste af dem.
b. Placering i ejerlavet: Ejerlavets ressourcer: Blandingsøkonomi med ager, eng og skov. Placering: Centralplaceret. Orientering: Ager/å-orienteret.
c. Øvrige bygninger i ejerlavet: Der er kun aftegnet tre huse ude i ejerlavet. De to ligger umiddelbart vest for hovedgården på hver sin side af vejen. Det tredje ligger umiddelbart sydøst for hovedgården.

Driftsøkonomi

a. Areal år 1800: 332 ha Antal marker: 6 store og 3 små heraf i årlig brug: 3 store og 2 små
b. Dyrket areal år 1682: 179 tdr.ld. Vangebrug: 2/1 Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn): 1. bon: 74   1. + 2. bon: 87   eng: 17   skov: græs: 3 Bemærkninger: Skovskyld 0,6 tdr.hartkorn

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform: G. Sletten. Moræneflade og hedeslette. Tunneldale mod syd.
Jordbund: Moræneler med store områder med ferskvandsdynd og -tørv.
Naturlig afgrænsning: Dele af ejerlavsgrensen mod nordvest og sydøst følger terrænet.

Fyns Amt	Herred: Åsum	Kommune: Odense	Sogn: Davinde
-----------------	------------------------	---------------------------	-------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen har samme beliggenhed, men har mistet udløberfløjen mod vest og er blevet kortere.</p> <p>En mindre del af avlsbygningerne har samme grundplan, men mod vest er der kommet mange nye større bygninger til. De fleste små bygninger er forsvundet.</p> <p>De to huse mod vest er bevaret, mens det sydøstlige er væk.</p> <p>Bebyggelsesgraden er ikke ændret ved nybebyggelse.</p> <p>Andre anlæg:</p> <p>Haveområdet er blevet stærkt udvidet.</p> <p>Skove og vådområder:</p> <p>Ikke-ager arealer: Skovarealerne er bevaret, men udvidet mod syd. Vådområderne er forsvundet.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X	X	X	<p>Hovedbygningen opført 1870-72.</p> <p>Avlsgård opført 1870-72. O.1950 er den blevet moderniseret.</p> <p>Parken påbegyndt anlagt 1794. To lysthuse fra o.1800 er fredet.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer:</p> <p>Ændringerne ved bygningerne er sket før 1885, mens ressourceområdet først er ændret efter 1885.</p>				

Fyns Amt	Herred: Åsum	Kommune: Odense	Sogn: Davinde
-----------------	------------------------	---------------------------	-------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688	17 70	18 38	18 70	1903	1956	
Tønder hartkorn			58	58	58	58	51	50	79	
Bemærkninger:										

Fæstegodset

			1662	1688 ¹⁾	1770	18 38	18	1903		
Tønder hartkorn			331	108	217	17				
Bemærkninger: 1) excl. den del Knud Urne ejede.										

			1662	1688 ¹⁾	1779	18 38	18	1903		
Antal gårde			34	14	28	2		0		
Heraf i hovedgd. sognet			12	6	12	0		0		
Antal huse				4	4	35		5		
Heraf i hovedgd. sognet				4	4	16		0		
Fæsteheder ialt				18	32	37		5		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

			1662	17 79	18 38				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods				11	7				
Heraf samlinger på min. 3 gårde				3	0				
Antal egaliserede samlinger af gårde				1	0				

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770:	23
Hoveriets omfang pr. gs. gård: ugentlig	a) pløjedage
	b) spanddage 1
	c) gangdage 2
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred: Åsum	Kommune: Odense	Sogn: Davinde
-----------------	------------------------	---------------------------	-------------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Sanderumgård synes opstået ved skovrydning i Davindes ejerlav. I 1300-1400-tallet var den hovedgård, men overgik så til kronen. O.1590 oprettedes den påny som hovedgård, men gled atter over i bøndergårdenes rækker. I 1630'erne blev den genoprettet ved sammenlægning af de to gårde, hvori den var udstykket, samt en del af gården Nonnebos jorder. Gården stabiliserede sig herved på et niveau af 58 tdr.htk.

I 1682 var det dyrkede areal på 179 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var udmærket, og der var god eng, men kun ringe skov til gården. Sanderumgård har karakter af en enggård.

I 1638 tilmageskiftedes 15 gårde i Davinde by fra kronen, og i 1662 nåedes herved et niveau på 34 gårde. Efter en arvedelingsperiode stabiliseredes godset på dette niveau. Godset havde en betydelig mølle, der i 1662 ydede 10 tdr.mel i landgilde. Godset var rimeligt arronderet, men prægedes ikke af egaliseringer.

Sanderumgård havde jus patronatus til Davinde kirke, og i 1802 tilkøbtes Allerup kirke. Fra 1708-40 havde Sanderumgård fælles ejere med Sellebjerg og Vejrup.

b. Efter cirka 1800:

Sanderumgårds hovedgårdsejerlav var o.1800 på 332 ha. I 1905 opgøres det til 364 ha, hvoraf 221 ha var ager, 95 ha skov og 30 ha eng. Sanderumgård ejede Vejrupgård med Nonnebogård fra 1885-1918. Ved frasalget af Vejrupgård i 1918 beholdt Sanderumgård Nonnebo og 85 ha af Vejrupgårds jorder. I 1985 var arealet således på 586 ha. Forøgelsen var sket på både ager- og skovarealet.

Det meste af fæstegodset blev solgt fra o.1800. I 1838 bestod det kun af 17 tdr.htk., fordelt på 2 gårde og 35 huse. O.1905 blev gården drevet af 5 faste folk og 9 daglejere. Fra april til november beskæftigedes også 16 polakker.

Hovedgårdstaksten var på 58 tdr.htk. i den første halvdel af 1800-tallet. I 1870 takseredes den til 51 tdr.htk. Dette niveau blev holdt indtil de omtalte jordoverførelser i 1918. I 1956 var den således oppe på 79 tdr.htk. Jorden var i 1770 delt op i 9 marker, hvoraf de 5 blev besået årligt. Begtrup fortæller o.1804, at risgærderne omkring markerne var blevet afskaffet. Der var i stedet for blevet plantet pil o.l., hvilket betød, at der blev solgt en del gærdsel. O.1905 var jorden delt op i 10 marker, hvoraf de tre var henholdsvis brak, kløver og græs. Kvægbesætningen var da på 170 køer og 75 stk. ungkvæg og kalve. Det foregående år var der blevet solgt 192 fedesvin. Sanderumgård havde også indtægter fra tiender, der i 1905 var på 37 tdr.htk.

Fyns Amt	Herred: Åsum	Kommune: Odense	Sogn: Davinde
-----------------	------------------------	---------------------------	-------------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen interesse: Interesse: Stor interesse: Særlig interesse:

Typologisk vurdering: interesse

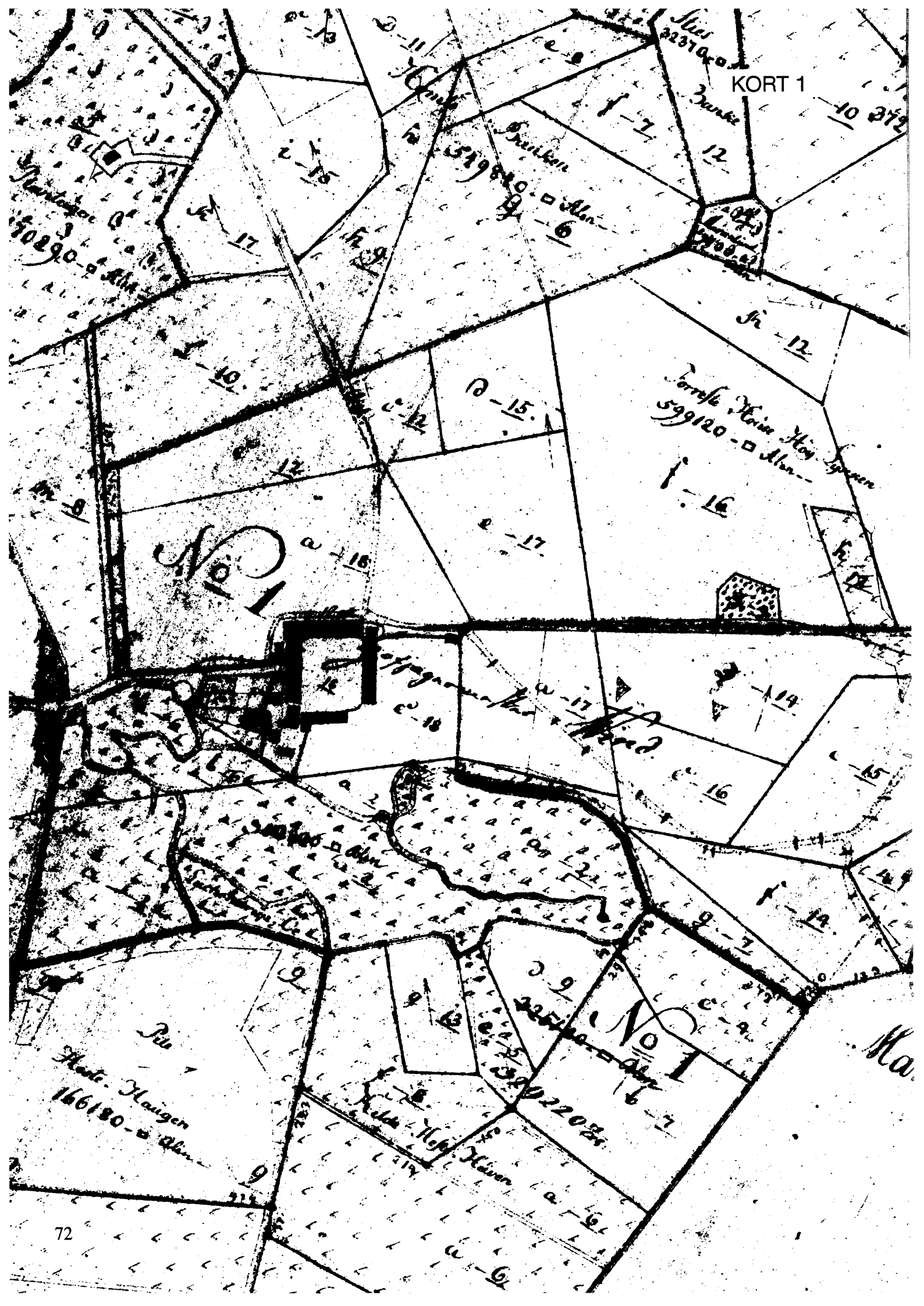
1. Sanderumgård synes opstået ved skovrydning i Davindesejerlav. Efter flere perioder som små-hovedgård etableredes den endeligt i 1630'erne ved sammenlægning af mindst 3 gårde på et niveau af 58 tdr.hk. I 1918 øgedes den yderligere ved inddragelse af jord fra Vejrupgård og Nonnebo. Boniteten var fortrinlig, og gården har karakter af enggård.
2. Godstilliggendet stabiliseredes på et niveau af o.30 gårde, godt arronderet, men med få egaliseringer.
3. Fæstegodset afvikledes først i 1800-tallet, medens hovedgårdejerlavet er intakt og endog udvidet. Der var jus patronatus til to kirker.
4. Hoved- og avlsbygninger nybyggedes i 1870'erne. En fornem park anlagdes i 1790'erne.

Sammenfattende drejer det sig om en forholdsvis almindelig anlægstype med nogle udviklingsmæssige karakteristika.

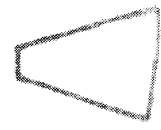
Relikt-vurdering: interesse

1. De nuværende bygninger stammer fra 1870'erne. Velbevaret stor park med fredede lysthuse.
2. Ejerlavet er ikke præget af nybebyggelse. Skovarealerne er bevaret, men vådområderne er forsvundet.
3. Særlige relikter: to fredede lysthuse i parken.
4. Arkæologiske interesser: -

KORT 1

Humle-
banke
Skov

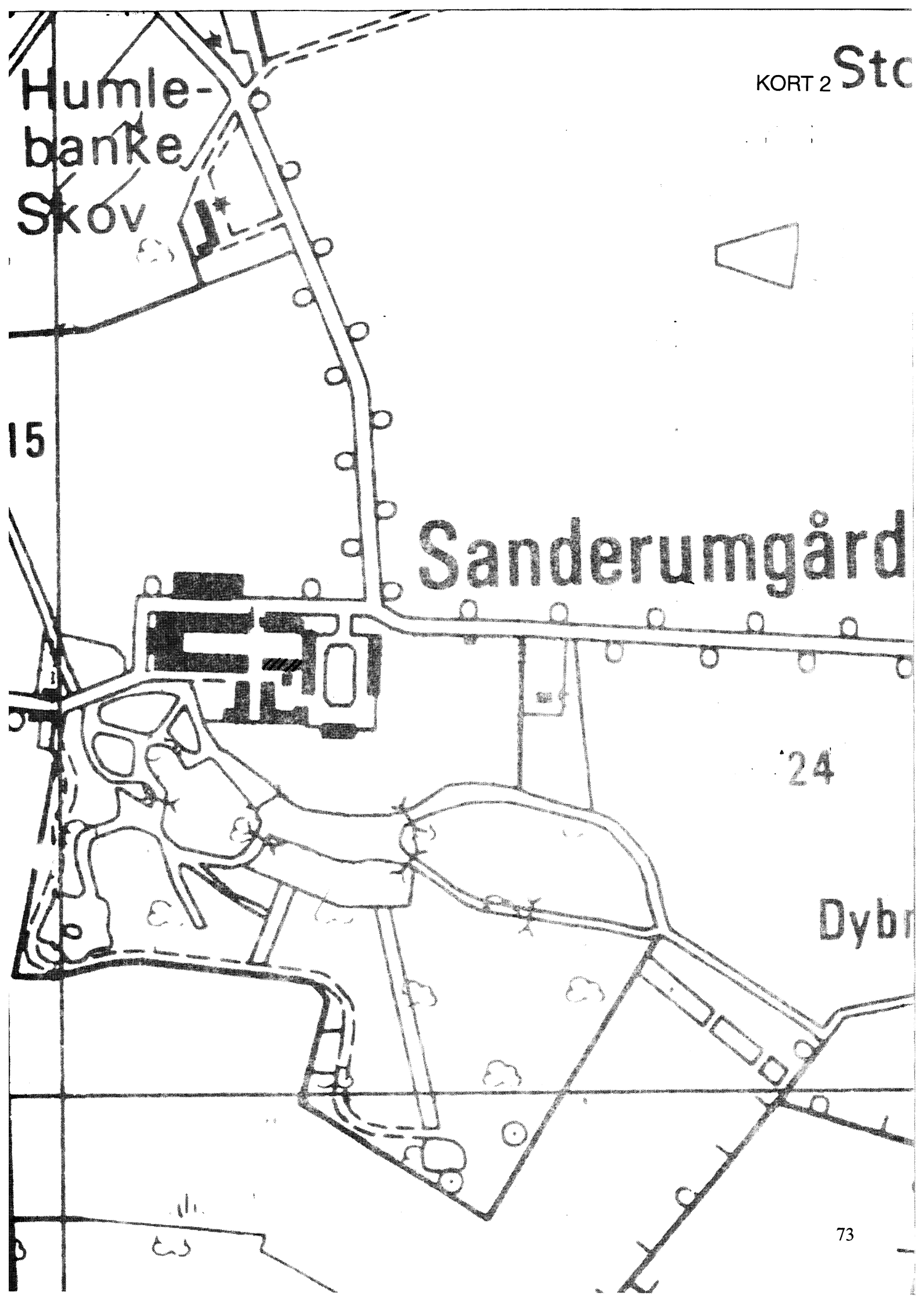

15

Sanderumgård

24

Dybr

KORT 3

Birkende

Fraugde Kærby

Vejrupgård

Sanderumgård

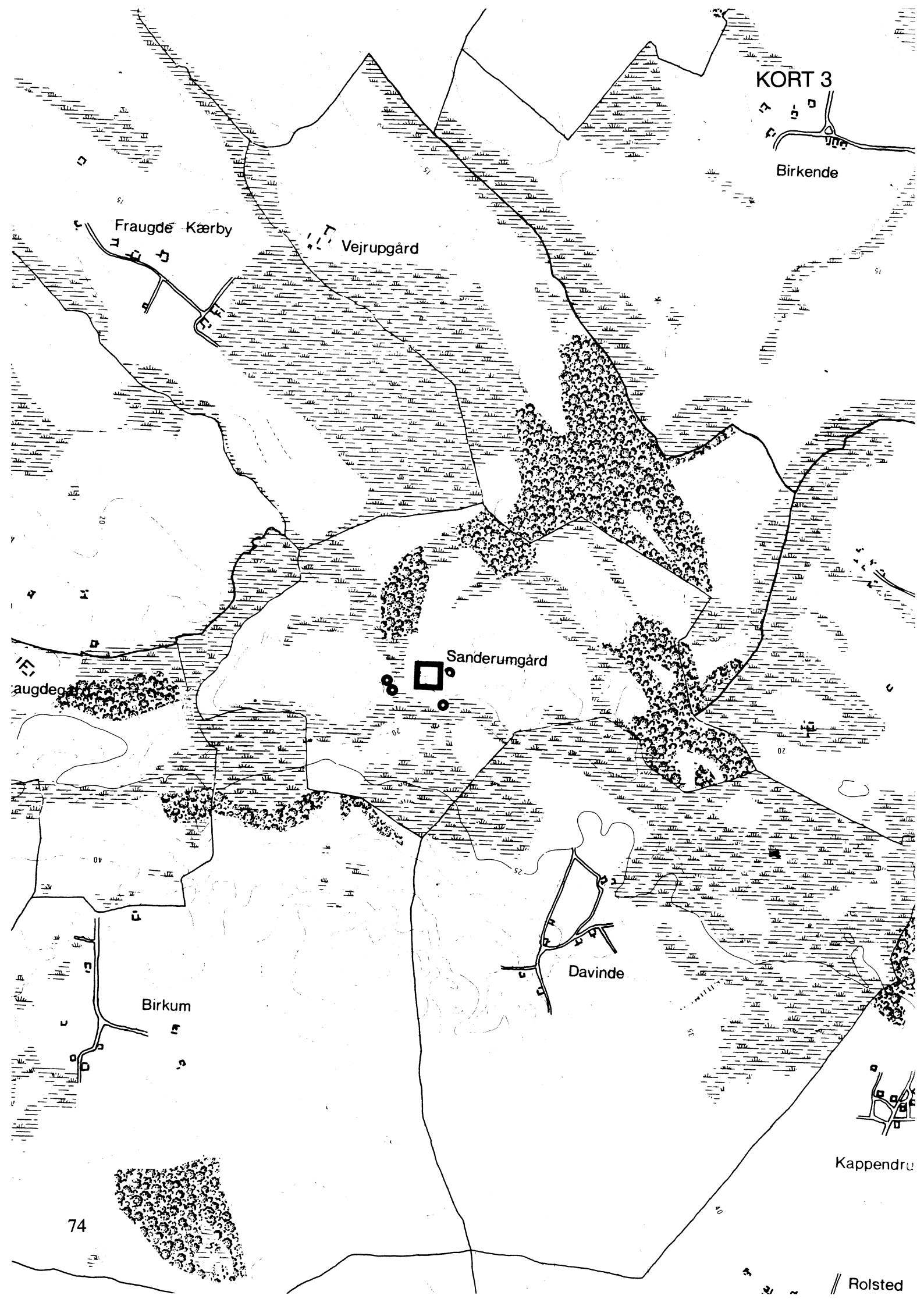
Davinde

Birkum

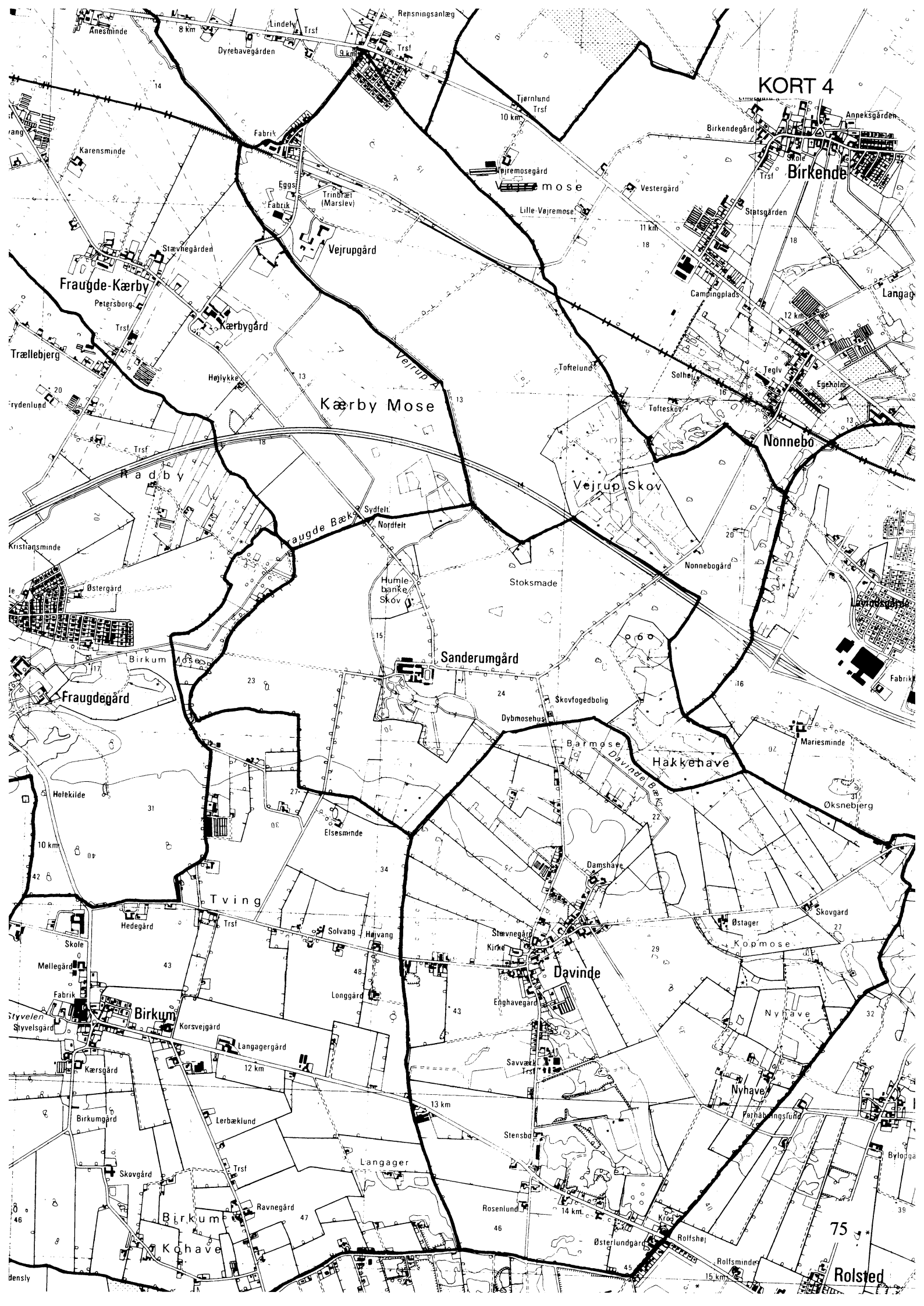
Kappendru

74

Rolsted

KORT 4

Birkende

Kærby Mose

Vejrup Skov

Nonnebo

Sanderumgård

Hakkenave

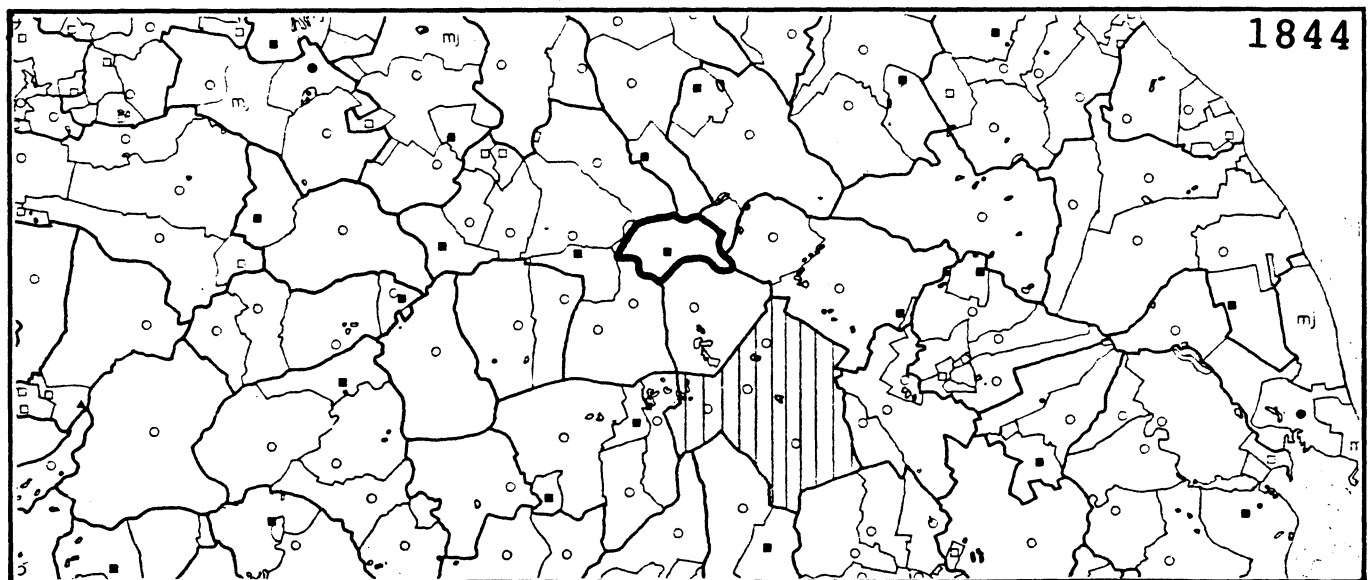
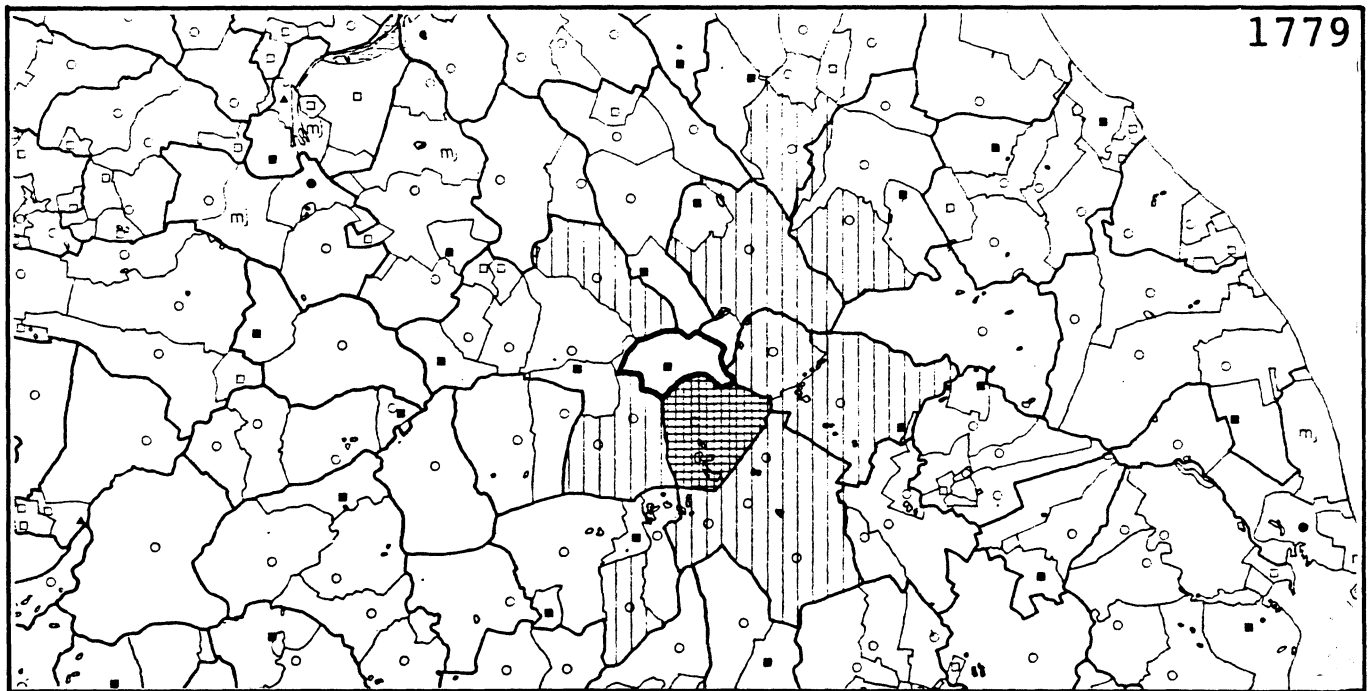
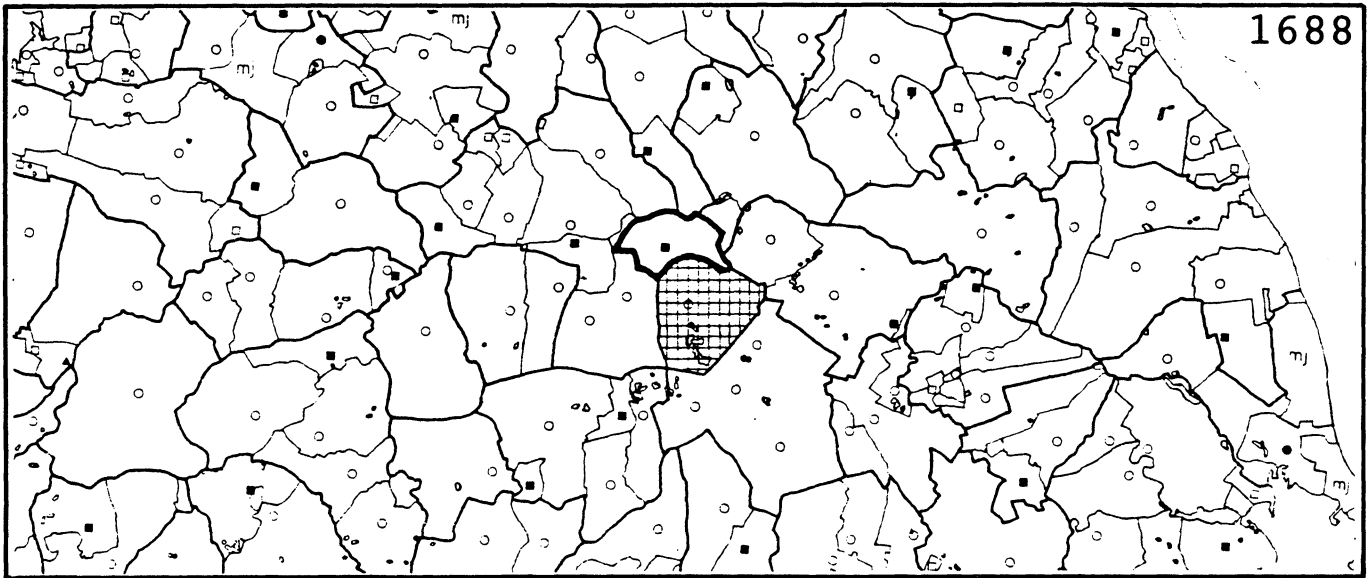
Davinde

75

Rolsted

Sanderumgård

KORT 5

Ålykkegård

Fyns Amt	Herred: Odense	Kommune: Odense	Sogn: Fredens (tidl.Skt.Hans sogn)
-----------------	--------------------------	---------------------------	---

Navn: Ålykkegård	Tidligere navn:
<p>Bemærkninger: Nævnt første gang på original tegn til Videnskabernes Selskabs kort over Fyn 1772-76. Aelykkegaard. Ålykkegård har navn efter den mark, hvorpå den nye gård blev lagt. Ålykken er nævnt første gang 1280 i formen Lyckemarck. Marken har navn efter sin beliggenhed ved Odense å.</p>	

Anlægstidspunkt: 1764	Anlægsform: enestegård
<p>Bemærkninger: Den ene af de to hovedgårde, der blev oprettet ved frasalget af det fynske ryttergods i 1764 med jorder fra det tidligere Skt. Hans og Skt. Knuds kloster og underliggende fæstegods.</p>	

<p>Ejere: 1764 (skøde 1767) Wolrath Holm 1768 Chr. Møller 1785 Frands J. Leth 1842 Børge Henrik Knap 1864 Henrik C. Steenbach udstykket 1905 Chr. Rasmussen 1905 A/S Kongehusmarken Victor A. Goldschmidt 1909 A/S Ålykkegård videre udstykket 1915 A/S Ålykkegårds Hovedgård 1920 Metodist Samfundet. Børnehjem. Nu i privat eje.</p>
--

<p>Historiske tildragelser:</p>
--

Fyns Amt	Herred: Odense	Kommune: Odense	Sogn: Fredens
-----------------	--------------------------	---------------------------	-------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger:</p> <p>Hovedbygningerne er helt forsvundet</p> <p>Avlsbygningerne er ligeledes væk</p> <p>Ejerlavet indgår som en del af Odense by i dag og er fuldt udbygget.</p> <p>Andre anlæg:</p> <p>Skove og vådområder:</p> <p>Ikke-agerarealer: Ejerlavet er nybebygget, bortset fra Snapind skov.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>			X X X	
Tidspunkt for ændringer:				

Fyns Amt	Herred: Odense	Kommune: Odense	Sogn: Fredens
-----------------	--------------------------	---------------------------	-------------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Ålykkegård opstod som en parcel af det middelalderlige Skt. Hans Klosters gods nord for Odense. Ved auktionen over krongodset i 1764 udskiltes Ålykken med ca. 65 tdr.htk. hovedgårdstakst og 230 tdr.htk. bøndergods. Heraf oprettedes Ålykkegård.

Hovedgårdens fæstegods bestod i 1778 af 13 uegaliserede gårde i Broby, medens 8 gårde i Bolbro og 4 gårde i Stegsted var egaliserede.

b. Efter cirka 1800:

Ålykkegårds hovedgårdsejerlav var o.1800 på 263 ha. I sidste halvdel af 1800-tallet udtørredes Næsbyhoved sø, hvorved der blev indvundet ca. 55 ha. Frasalget af jord fra hovedparcellen til udstykning blev dog påbegyndt i samme periode. O.1905 var der derfor kun 116 ha jord under hovedgården. De 116 ha var nogenlunde ligeligt fordelt på ager, eng og skov. Salget af jord fortsatte, så Ålykkegård ophørte med at fungere som egentlig landbrugsbedrift først i 1900-tallet.

Fæstegodset var på 243 tdr.htk. i 1834, fordelt på 28 gårde og 33 huse. Størsteparten lå i Næsbyhoved-Broby og Bolbro by, hvoraf kun førstnævnte by var egaliseret. Fæstegodset blev solgt fra midt i 1800-tallet. O.1905 blev gården drevet af 4 faste folk og 1 daglejer.

Hovedgårdstaksten, der var på hele 64 tdr.htk. i 1834, holdt sig stabil indtil de store frasalge, der som nævnt blev påbegyndt i anden halvdel af 1800-tallet. O.1770 var jorden delt op i 6 marker, hvoraf der blev besået 3 årligt. O.1905 var der ingen kvægbesætning på gården. Det korn og de grøntsager, der blev dyrket, solgtes til borgerne i Odense by. Odense by solgte så til gengæld gødning til Ålykkegård.

Fyns Amt	Herred: Odense	Kommune: Odense	Sogn: Fredens
-----------------	--------------------------	---------------------------	-------------------------

Sammenfattende vurdering:

mindre

interesse:

Interesse:

Stor

interesse:

Særlig

interesse:

Typologisk vurdering: interesse

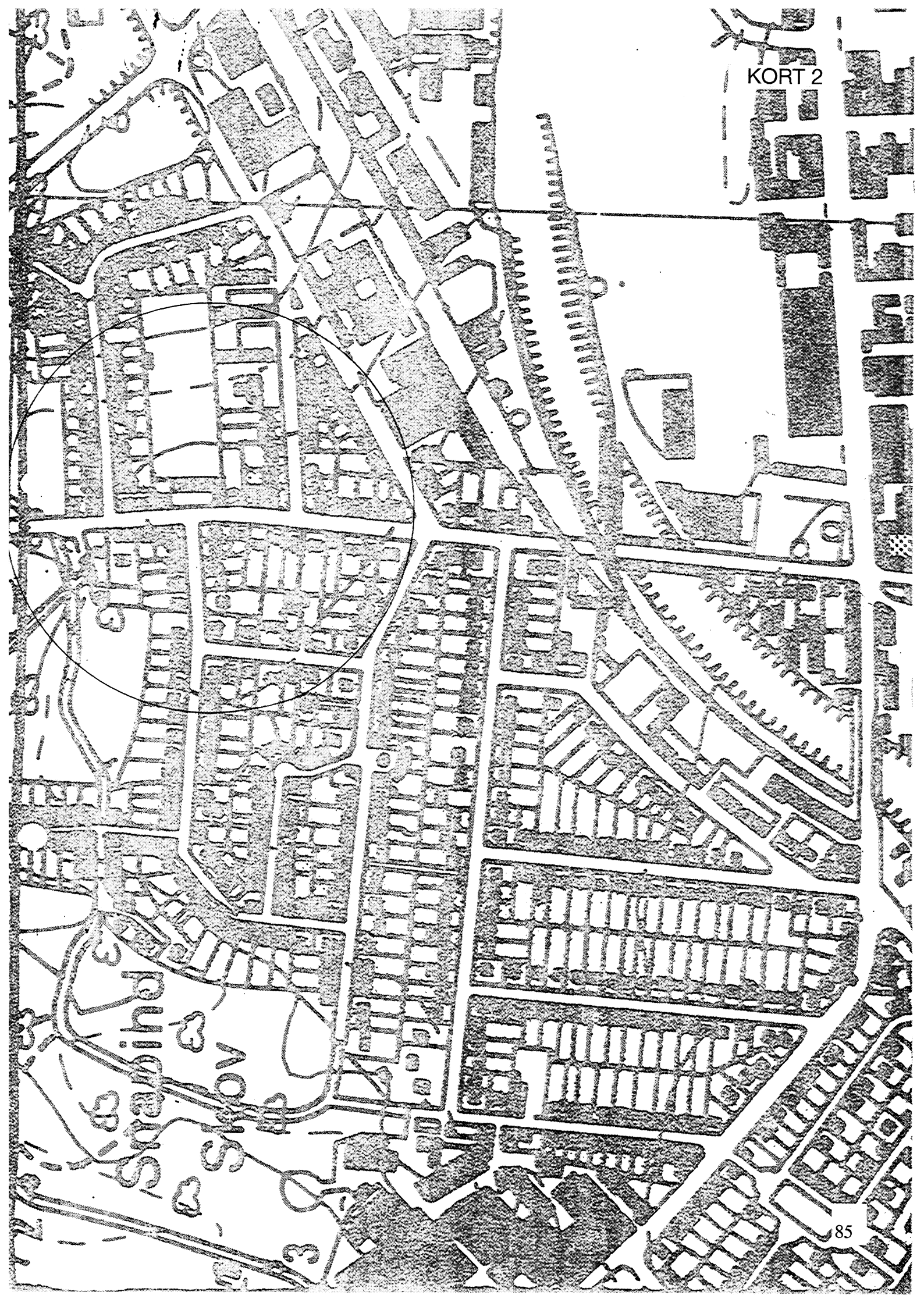
1. Ålykkegård er opstået i 1760'erne i forbindelse med frasalg af kronens århundredgamle besiddelser omkring Odense. Hovedgården er fra starten anlagt som en betydelig stordrift på 65 tdr.htk. med et tilliggende på 230 tdr.htk. bøndergods.
2. I midten af 1800-tallet frasolgtes fæstegodset, og herefter skete en fortsat udparcellering af hovedgårdsejerlavet, således at Ålykkegård ophørte med at fungere som landbrug.

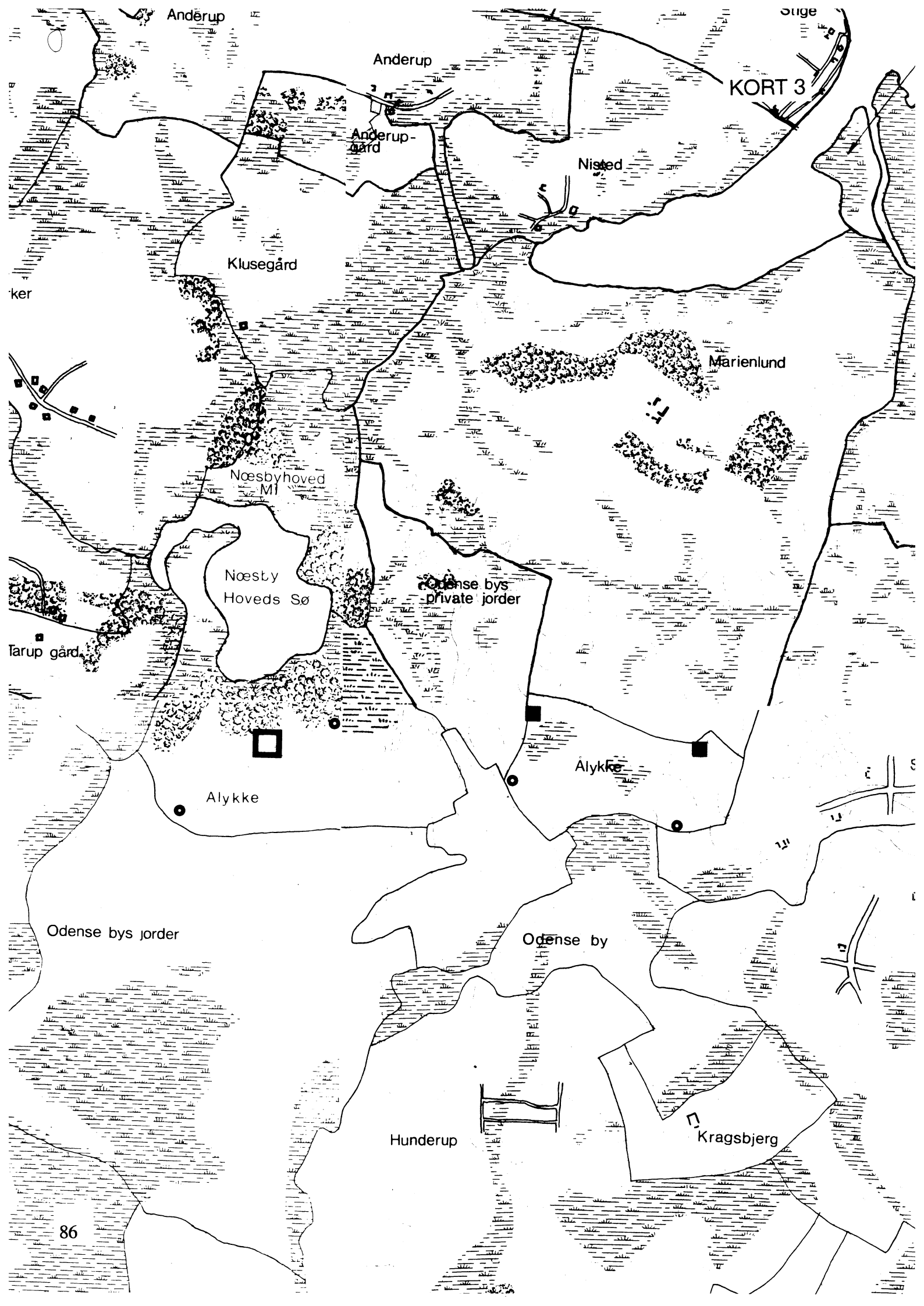
Sammenfattende udgør Ålykkegård en ret sjælden anlægstype med få udviklingsmæssige karakteristika og en kort funktionsperiode.

Relikt-vurdering: mindre interesse

1. Hoved- og avlsbygningen er i dag forsvundet.
2. Ejerlavet er i dag fuldt bebygget og udgør en del af Odense by.

Anderup

Stige

KORT 3

Anderup

Anderup-gård

Næstved

Klusegård

ker

Marienlund

Næstved Hoveds Sø

Odense bys private jorder

Tarup gård

Alykke

Alykke

Odense bys jorder

Odense by

Hunderup

Kragstbjerg

KORT 4

Anderup Huse

Anderup

Hauge

Bogø Strand

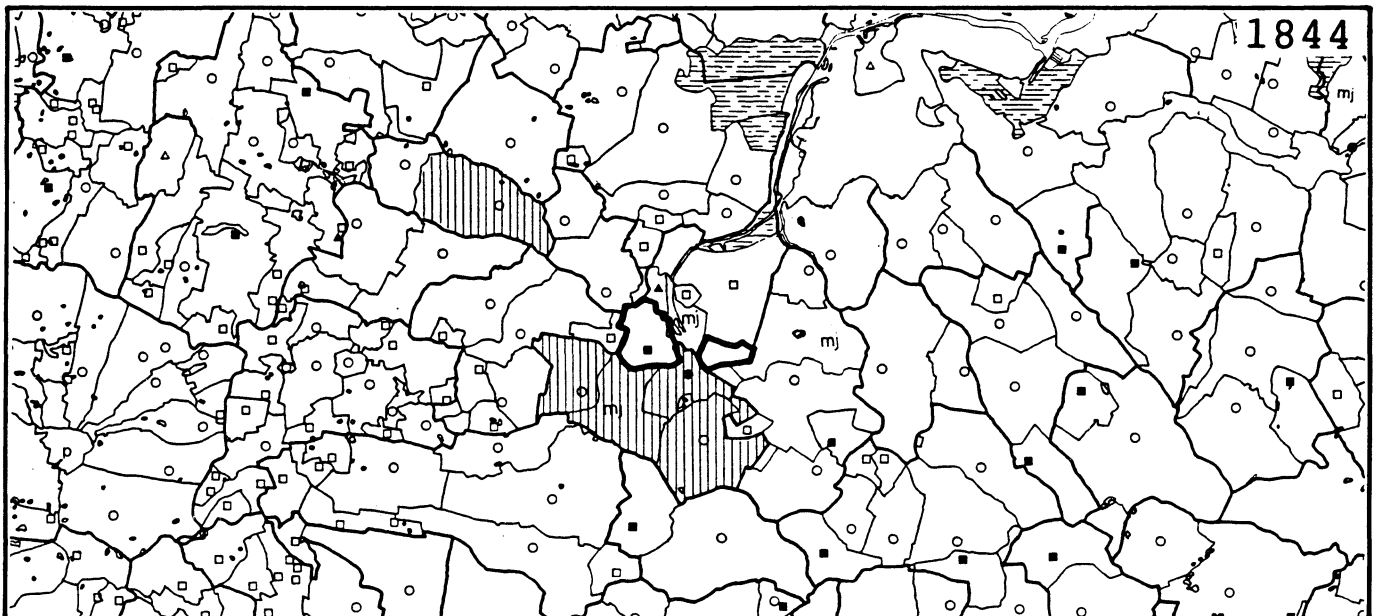
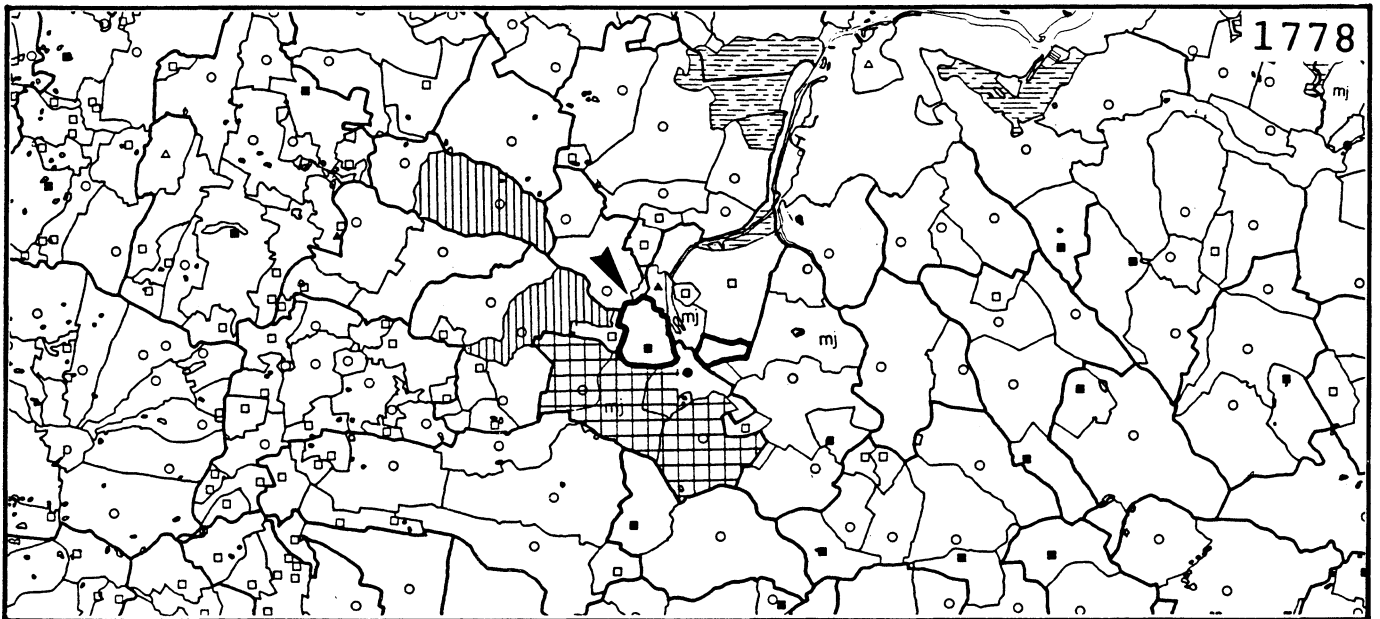
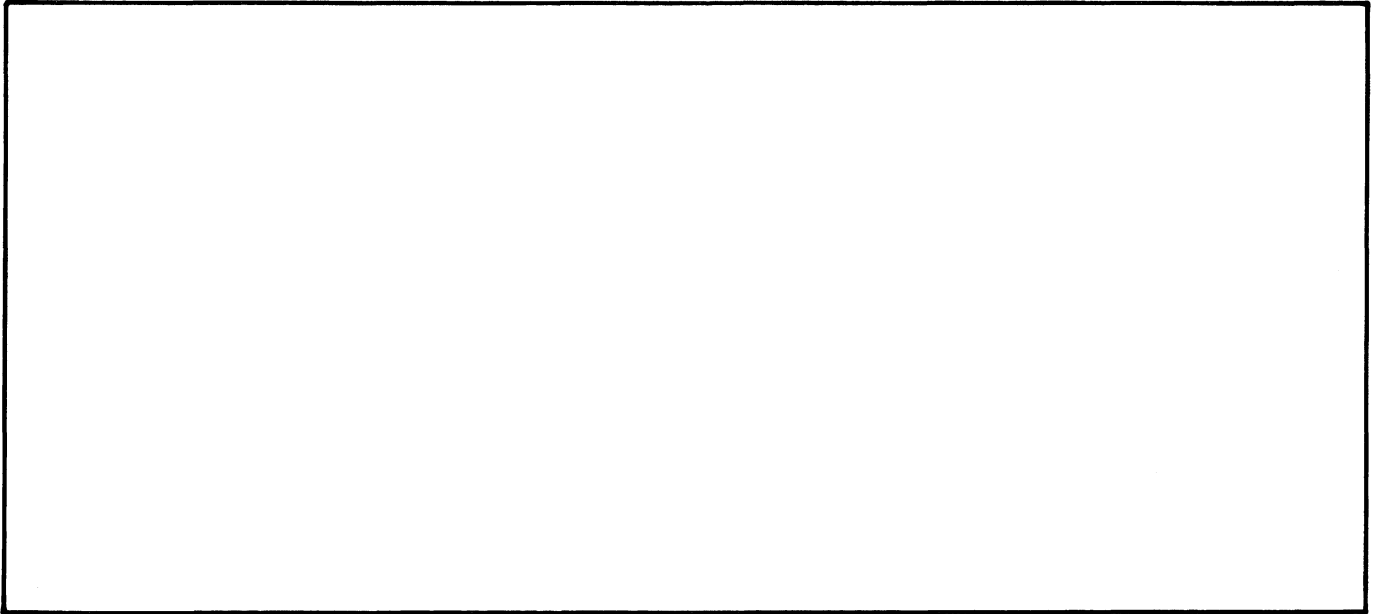
Bispeeng

Skibhusene

Marielund

Næsbyhoved

Station

Oversigt over tidligere publikationer inden for "Naturforvaltning og Kulturhistorie i Fyns Amt".

KULTURHISTORIE

1. Landsbyregistrering i Fyns Amt, foreløbig orientering, 1983
Landsbyregistrering i Fyns Amt, Historiske forhold, 1983
  - 1.01 Assens Kommune
  - 1.02 Bogense Kommune
  - 1.03 Broby Kommune
  - 1.04 Egebjerg Kommune
  - 1.05 Ejby Kommune
  - 1.06 Faaborg Kommune
  - 1.07 Glamsbjerg Kommune
  - 1.08 Gudme Kommune
  - 1.09 Haarby Kommune
  - 1.10 Kerteminde Kommune
  - 1.11 Langeskov Kommune
  - 1.12 Marstal Kommune
  - 1.13 Middelfart Kommune
  - 1.14 Munkebo Kommune
  - 1.15 Nyborg Kommune
  - 1.16 Nr. Åby Kommune
  - 1.17 Odense Kommune bind 1 og 2
  - 1.18 Otterup Kommune
  - 1.19 Ringe Kommune
  - 1.20 Rudkøbing Kommune
  - 1.21 Ryslinge Kommune
  - 1.22 Svendborg Kommune
  - 1.23 Sydlangeland Kommune
  - 1.24 Sønder sø Kommune bind 1 og 2
  - 1.25 Tommerup Kommune
  - 1.26 Tranekær Kommune
  - 1.27 Ullerslev Kommune
  - 1.28 Vissenbjerg Kommune
  - 1.29 Ærøskøbing Kommune
  - 1.30 Ørbæk Kommune
  - 1.31 Årslev Kommune
  - 1.32 Aarup Kommune
2. Sektorplanlægning i det åbne land Fredningsplan, Supplerende oplæg vedrørende udpegning af bevaringsværdige landsbyer og sikring af kirkeomgivelser. juni 1984. Udgået.
3. Sektorplanlægning i det åbne land, Fredningsplanlægning Kulturhistoriske forhold, 1984
4. Landskabsarkitektonisk registrering af hovedgårde, 1988
5. Vand- og vandkraftsudnyttelse på Fyn, 1989
6. Landsbyer med særlige bevaringsinteresser, 1992
7. Hovedgårdsregistrering i Fyns Amt, Skemaer og kort.
  - 7.01 Kerteminde Kommune, 1994.
  - 7.02 Faaborg Kommune, 1994.

NATURFORVALTNING

Fredninger / beskyttet natur

1. Registrering af kirkeomgivelsesfredninger i Fyns Amt, 1980
2. Oversigt over fredede arealer og naturfredningslovens beskyttelses- og byggelinier i Fyns Amt 1981 Udgået.
3. Oversigt over vandløb omfattet af naturfredningslovens § 43 I Fyns Amt, 1983 Udgået.
4. Fredninger i Fyns Amt, 1989
  - 14.1 Nordlige fredningskreds
  - 14.2 Sydlige fredningskreds
  - 14.3 Vestlige fredningskreds

Planlægning

1. Sektorplanlægning i det åbne land Fredningsplan oplæg, juni 1983. Udgået.
2. Forslag vedrørende udbygning af det rekreative hovedstinet, 1984.
3. Sektorplanlægning i det åbne land, Fredningsplan foreløbigt tryk, 1986. Udgået.
4. Fredningsplanlægning, Handlingsprogram, forslag 1987. Udgået.
5. Fredningsplanens Handlingsprogram, 1989
6. Fredningsplan, 1991.

Registrering / overvågning / pleje

1. Oversigt over biologiske interesseområder i Fyns Amt, 1981
2. Stævningsskove på Langeland, 1988
3. Naturpleje 1987, 1988.
4. Naturpleje 1988, 1989.
5. Overvågning af fuglelokaliteter i Fyns Amt, 1989.
6. Overvågning af fugle i Fyns Amt 1988, 1990.
7. Naturpleje 1989, 1990.
8. Overvågning af padder i Fyns Amt 1988, 1990.
9. Stævningsskove på Fyn, 1990
10. Moser i Fyns Amt - Nyborg Kommune, 1991

Registrering / overvågning / pleje .... fortsat

11. Moser i Fyns Amt - Tommerup Kommune, 1991
12. Moser i Fyns Amt - Odense Kommune, 1992
13. Moser i Fyns Amt - Faaborg Kommune, 1992
14. Strandenge i Fyns Amt, 1993
15. Moser i Fyns Amt - Ærøskøbing og Marstal Kommune.

Henvendelse vedrørende publikationer kan ske til:

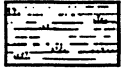
Fyns Amt, Natur- og vandmiljøafdelingen, Ørbækvej 100, 5220 Odense SØ, tlf. 66 15 94 00.

Signaturforklaring

Kort 3

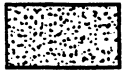
Agerland

Eng/mose

Skov

Bakkeoverdrev

Hovedgård med voldgrav

Hovedgård

Voldsted

Gård

Mølle

Teglværk

Smedie

Hus

Kalkovn

Kort 5

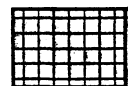
Ejerlavskort med påtrykte ejersignaturer

Hovedgårdstakst

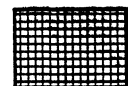
0-25%

25-50%

50-75%

75-100%